

7665

శ్రీ తిరుమల శ్రీనివాస త్రిలింగ మహావిద్యాపీఠము

[అమృతానందనాథస్వామివారిచే]

సీ॥ “కలవిశ్వమంతటఁ • గర్భార్థ మైనట్టి
మర్త్యలోకంబె సామ్రాజ్య మందఁ
దత్తాంధ మై యున్న • ధరణీకేజెను దివ్య
గా వెల్లు భారతఖండముడు
సభ్యాత్మవిదులు సాచారఘనులచే
దీపించు నీ యాంధ్రదేశముడు
కలినాయకుండు వేంకటనాథుఁ డుండు స
ద్ధామంబు శేషభూధరమునందు
గీ॥ భోగిరాడ్భూషణాంచితమును దిరుమల
శ్రీనివాస త్రిలింగాభిధానపీఠ
మిది మహావిద్యఁ గాంక్షించు • నెల్లభక్త
వరులు సేవింపఁదగినట్టి • పరమపదము.”

—హంసవిజయము.

* ప్రిచారణసౌకర్యముకొఱు కీరీతము ప్రికృతము రాజధాని
యగు చెన్నపురింబునఁ గవిలింగకవిజీరయన గెలకొల్పఁబడియె.

శ్రీ రామ

శ్రీ జీవయాత్రాంతర్గత శ్రీనివాసశరణాగతి శ్లోకమ్యుక్త్యం.

శ్లో! శ్రీమన్నారాయణచరణౌ

మమతారహితహృదయబంధనవసంతే

రామ శరణం ప్రపద్యే

భూమానందప్రదౌ విభూ సుమహంతే.

నిరుపమాంధగీర్వాణసరసకవితాభూషణభూషితయా
సద్గురుకటాక్షులక్ష్మవేదాంతతత్వజ్ఞానయాపరతత్వాయ త్తదిత్తయా
శ్రీకాంచనపల్లివంశతిలకాయమానయా అన్వర్థనామన్యై కన
కాంబయా విరచితే స్మృత జీవయాత్రాఖ్యమహాప్రబంధే శ్రీని
వాసశరణాగతిశ్లోకం ఎత్యతా తదతకృతాన్విర్థవర్ణనాశక్తీనా
ప్రతికుతూహలప్రేరితేన మయా యథామ త్యేతద్ద్యోకార్థో
వర్ణితే

“మంత్రం యత్నేన గోపయే” దితి సంప్రదాయాను
సారేణ “గుహ్యేనాం గుహ్య ముత్తమ” మి త్యతిగోప్యం
మంత్రీరత్నమహామంత్రం గోపయంతీ ఆనుపూర్వ్యంతరేణ
తమేవ మంత్ర మనుసందధానా మంత్రస్య చాఖ్య శ్రీనివాససీవ
ముఖ్యాభిధేయ ఇతి తమేవ శరణం జగముపంతీ స్వీయశరణా
గతిప్రకాశకం బహుభావగర్భం విదుషీమణి రేమో వద్యరత్నం
విలిఖతి.

శ్రీమన్నారాయణేతి—

కేవల రామ మాశ్రయంత్యా శ్శూర్వభూయః కర్ణనాసి
కాచ్ఛేదస్య కేవలసీతా మాశ్రయతో రావణస్య సహకటుంబ
వినాశస్య సీతాసన్నిధౌ శ్రీరామ మాశ్రయతస్తత్కార్యై
ఎరాధిస్తాపి కాశస్య తత్కృపావిషయత్వస్య చానుభూతత్వేన
శ్రీసహితనారాయణచరణావేప సమాశ్రయణీయా వితి సంప్ర
దాయః ప్రకాశితశ్రీమన్నారాయణచరణా వితి. ఏవం సంతోష
కాలీనా ప్రార్థనా యుడితి స్వాభీష్టఘటనాపటియసీతి శ్రీసన్నిధౌ
వేవహి భగవదాశ్రయణం యుక్తమ్.

“మమతారహితహృదయనశివసంతా” విత్యత్ర
నశివసంతా విత్యనేన స్వాశ్రీతాతిశయధృదయకుసుమవికాస
హేతుభూతమధుమాధివమాససదృశా విత్యర్థో గమ్యతే. ఏవం
తాదృశహృదయనశివే నివసంతా విత్యపి నను విభూ మమతా
రహితహృదయనశివసంతా విత్యుక్తేః పరస్పరవ్యాఘాతః.
విభుభూతయోః తయో ర్మమతాసహితహృదయనివాస స్యాను
చితత్వాదితి తు నా శంక్యమ్. దారువహ్నిభంగా నర్పితాంత
ర్భూహిశ్చ వ్యాఘ్నవర్జ్యపి పరస్య పుంస స్సాత్వత్యంతాభిమత
స్థలవిశేషే స్వసాధారణదివ్యమంగళవిగ్రహేణ నివాసస్త్రివ
తను క్త్విభిప్రేతత్వాత్. ఏతి దేవాభిప్రాయతా సాక్షాద్భగవత్తై
వాభిహితం “నాహం వసా మితి.”

శ్లో॥ “నామహం పహమి చైకుంఠం యోగివాం హృదయే రవా
మధ్యక్తా యత్ర గాయంతి కత్ర తిష్ఠామి వారద!”

శ్లో॥ జాత్యేహంకారమాతంగే నా జాతా మమతా పతి
కయోః పుత్రాశ్చ పట్నంభ్యాః కామా ద్యాంకరకత్యం.

ఇత్యేత న్మారంగకుటుంబదూషితవృద్ధయే నివసతో
రపి తయో ర్వనతిః కంటకాగ్రైవస్థితి ఇతివ దత్యంతానభిమతా.
మమతారహితవృద్ధయననివాసస్తు ‘శ్రీరంగరాజభృంగో మే
రమతాం మానసాంబుజ’ ఇతివ దత్యంతాభిమతేలిచావగమ్యతే.

‘రామేతి సంబోధిగాత్ — బ్రహ్మణి శ్రీనివాస ఇతి
భగవద్భావ్యకారసూక్తిభంగ్యా అవతారాణాం తస్మాల్
కందస్య పరబ్రహ్మణశ్చ ధర్మైశ్చేన అభేద స్సత్సంప్రదాయ
సిద్ధస్సుచితః. ఏవం హరిహరాత్మకత్వేన మకుటజడాదిభిరనేక
హేతుభి ర్నిర్ణీతస్య ద్రావిడవేదాంతశాఖాద్రుష్టిభి ర్మహా
యోగిభి స్తైస్థైవ గీతస్య శ్రీనివాసస్త్వైవ ఇప్పదేవతాత్వేన కృతి
గాధత్వేన చానుసంధీయమానత్వేన తాదృశభావప్రకాశనా
యైవ రామేతి సంబోధనం కృతమ్. నై తేన హరిహరయో
రైక్యం సిద్ధమ్. శ్రీభగవద్గీతాయాం విభూతివిస్తరాభ్యామే
“మోసానాం నూర్గశీర్షోఽహం ఋతునాం కుసుమాకరః”
ఇతివత్ రుద్రాణాం శంకర శ్చాస్మీతి శంకరస్య స్వవిభూతిత్వస్య
కథనాత్, తాదృశాకారస్త్వైవ శేషగిరౌ శ్రీనివాసేన ప్రదర్శిత
కర్తృత్.

ఏవం నారాయణాష్టాక్షరీ శివసంచాక్షరీ మంత్రద్వయ
జీవాతుభూతరామాత్మకవర్ణద్వయఘటితరామమంత్రప్రతిపాద్యే
వస్తుని ప్రదంభరమంత్రద్వయప్రతిపాద్య తత్వమహిమ్నాఃపూర్తి
రపి స్ఫుటీకృతా భవతి ఎతదేవచ వైష్ణవానాం శ్రీరామీఽ
త్యంతభక్తే కారణమ్

భూమానందప్రదా వితి—

‘యత్ర నాఽన్య త్వశ్యతి నాఽన్యచ్ఛ్రుణోతి నన్యద్విజా
నాతి స భూమా’యస్మిన్ ఎరహ్మణ్య సుసంధియమానే సర్వమ
పీండియజాతం స్వస్వవిషయఎరాజ్ముఖం సత్ తదేకలగ్నం భవతి
సభూమేత్యర్థ ‘భూమానందప్రదా’ భగవచ్చరణా విత్యసో
ప్రవత్తిరేవ భగవత్ప్రాప్తహేతు రితిసంప్రదాయోఽపి వ్యజ్యతే
తాదృశానందప్రదత్వాదేవ సర్వలోకసమాశ్రియగోయాయా
శ్రియోర ప్యాశ్రియగోయా జాతో ఎతదే వాభిహారం భగవతా
వ్యాసమహ్నా శ్రీభాగవతే —

శ్లో! బ్రహ్మాదియో బహువిధం య దపాంగ మాశ్

కామా స్తవస్సుమచగ్ధ భగవత్ప్రభవ్వాః

సా శ్రీ స్సవ్వాన మరణందవనం విహాయ

యత్పాదపాధగమలం భజతే శరత్తా

ఏవం కులశేఖరయోగి రపి—

శ్లో! త వామృతశ్రుందిని పాదపక్షజే, నివేశితాత్మా కథ మన్య దిచ్ఛతి
స్థితే యగంబే ముకరందలిద్ధితే, మధుప్రతో శేతురసంహి వీక్షత ఇతి

“సుమహంతా నిర్వికల్ప” “ఈశ్వరనుం, పిరాట్టియుమ్-
విడిలుం, తిరువడిఘట విడాదు” ఇతి భగవద్గోకాచార్య శ్రీ
సూక్తిభంగ్యా శ్రీ శ్చియఃపత్యపేక్షయా స్వాశ్చిత్రతక్షణే
బద్ధదీక్షత్వరూపమేవ సుమహర్త్విం వివక్షిత మితి.

సే గా ప తి న ర సిం హా చా ర్యః,
ఉభయవేదాంతవర్ధిరసంస్కృతపాకకాలాస్థావకః,
కురుట్లగ్రామవాసీ.

ఆనందసారముపై

(విమర్శకాగ్రేసర గాగిపూడి కృష్ణస్వామయ్యగారు రచించిన)

‘కొన్నిపలుకులు’

“ఈగ్రంథకర్తగారు (శంశనపల్లి కనకమ్మగారు) జీవయాత్ర, శాశ్వతము, హంసవిజయము, నమ్మత సారము మున్నగు గ్రంథముల వ్రాసి ఎక్కిటించి పండితులమెప్పుడొ గాంచి యాంధ్రలోకమునకుఁ జరపరిచితిమి. లగుటంజేసి యామె కవశనైపుణిగూర్చి వర్ణించుట యనవసరము. కావున సీగ్రంథము నందలి విషయమును గుఱించి కొంతకొంత పస్తావించెద.

జీవయాత్ర, హంసవిజయ మను సీరెండుగ్రంథముల చలననే యీగారీలలామమనంబు పరమేశ్వరభక్తరసకలితమై యాధ్యాత్మికవిషయవిచారలోలుపమై చెలువారెడు నని తెలియయ్యెడు. అట్టి యుత్తమజ్ఞానానంద కలిగిన నీ కవిత్వశక్తి దాదృశ్యవిషయములయందే ప్రాయశఃపాముగా వినియోగింపఁ బూనుటవిపశ్చిద్వేష్యులకుపై జగుణంబు. గీర్వాణభాషయందు శ్రీశంకరాచార్యులు, శ్రీవేదాంతదేశికులు, శ్రీమదప్పయ్య ట్టితులు, సీలకంఠదీక్షితులు, వాదిరాజయతివర్యులు మున్నగువారును, నాంధ్రీంబున బమ్మెరపాతన, గురుమూర్తికవి

మున్నగువారును దమకవితాశక్తి నిట్టివిషయములయందే విని యోగించిరి.

కనకమ్మగారును నిజగురూపదేశమహిమమున వేదాంతార్థ విచారపరురా లై నకతంబున నిట్టి విషయములయందు నిజకవితా శక్తి వినియోగించుట సహజము.

ఈ యానందసారమందుఁ గవయిత్రి నిజగురూపదేశ సంజనితములగు భక్తిజ్ఞానంబుల పాత్ర స్వంబును నుపాదేయ వర్జ సీయ విషయముల తెఱంగును నాత్మానుభవావిష్కరణపురస్స రముగాఁ బ్రతిపాదించియున్నది. గొన్ని పద్యములు కేవలవేదాంత వాక్యార్థబోధకంబులుగను, గొన్ని స్మృత్యర్థములు వివరించు నవిగను, గొన్ని కేవలభక్తిని వర్ణించునవిగను, గొన్ని సీతిబోధ కములగు గన్నట్టుచున్నవి. అనేకపద్యంబులు గురూపదేశ మహిమస్తావకంబులై తనరారెడు, వీనిలో నొక గొన్నింటినిచటఁ బ్రదర్శింతు—

“య స్యామతం తస్య మతం మతం, యస్య న వేద సః

అవిజ్ఞాతం విజానీతాం, విజ్ఞాత మవిజానతామ్.”

అను తలవకోపనిషత్సంహితము (2 - 8) దీనియందు

“తెలియ మనుకొనువారలె తెలిసికొందు

తెలిసికొంటిమి యనువారె తెలియకుందు.”

3x

అని తెలుఁగునేయఁబడియున్నది.

“ భిద్యతే హృదయగ్రింధి, భిద్యంతే సర్వసంశయాః
శీయంతే చాస్య కర్మాణి, తస్మిన్ దృష్టే పరావరే. ”

అను ముండకోపనిషత్సంత్రమును (2-2-8) కనకమ్మగారు

“ అప్పరావరుదర్శన మైనమాత్ర
సర్వసంశయభయములు సమసిపోవు
కర్మము హరించును హృదయగ్రింధి విడును
సత్య మిటు వేదనిచయంబు చాటుచుంట, ” ౨౪౫

అనియును—

“ యతో వాచో నివర్తంతే అపాస్య మనసా సహ ”

అను తైత్తిరీయోపనిష ద్ద్వితీయాంశవల్లయందలి 9 వ
మంత్రమును

“ మాట లెందునుండి మఱలుచుండును దేని
మనసు చేర లేదు వినుము యట్టి
యాత్మయై వెలుంగు..... ” ౯

అనియును—

“ సర్వం లిప్తదం బహ్మ ” అను ఛాందోగ్యోపనిష
సంత్రమును

“ అది వేదమంత్రసారం
బది దేశికసూక్తి బుధులయనుభవ మదియే

ఋదియంతయు బ్రహ్మం బను

నది తెలియఁగఁ గోరువాఁడ యవలంబించున్. ” 3౧౫

అనియును—

“ అహం బ్రహ్మస్మి ” యను మహావాక్యమును

“ కాంచువాఁడు పోవఁ గల్గ జగము పోవు

నహ మనంగ బ్రహ్మ మగుటఁ జేసి. ” 3౫౧

అనియును గవయిత్రిగా రాంధ్రీకరించియున్నారు.

ఇటులే స్మృతివాక్యములు గాంచ నగు.

“ యస్మా న్నో ద్విజతే లోకో లోకా న్నో ద్విజ్యతేచయ
స బుద్ధిమాన్ మనుష్యేషు స యు క్తః కృ త్సికర్మకృత్ ”
అను భగవద్గీతావాక్యము

“ ఇతరులకుఁ దనవలనఁ దన

కితరులవలనను భయం బొకించుక వల దన్

వృతము మహాత్ములు సలిపెడ

రతులితగతి నాత్మఁజూలి యలదుటఁ జమ్మా! ” ౨౧౫

అను పద్యమునందును—

“ యు క్తః కర్మఫలం త్యక్త్వా శాంతి మాప్నో తిస్తప్తికిం ”
అను గీతావాక్యము

“ కర్మఫలంబులఁ గోరక

యర్పిలి నాత్మార్పణంబు సజిగయభక్తిన్

ధర్మము తప్పక చేసెడు

నిర్మలమతి కిరధర్మనియమం బేలా ?”

౧౬౧

అను పద్యంబునందును—

“యత్కరోషి యదశ్నాసి యజ్ఞహోషి దదాసి యత్,
య త్తపస్యసి కాంతేయ! త త్కురుష్వ మదర్పణమ్.

ఓ మి త్యేకాక్షరం బ్రహ్మ వ్యాహరన్ మా మనుస్మరన్”

అను గీతావాక్యము

“ వట్టితలపులఁ జాలించి గట్టిదై న
నీశ్వరేచ్ఛను నెఱ నమ్మి యీశ్వరాత్మ
ణముగ సర్వముఁజేసి ధర్మము భజించి
ప్రణవసంక్ష సద్యోగంబుఁ బ్రబల నిమ్ము. ”

౩౯౬

అను పద్యమునందును—

“మనపవ మనుష్యాణాం కారణం బంధమోక్షయోః”

అను మహాభారతవాక్యము

“తనమనమే తనబంధం

బునకున్ మోక్షంబునకును ముఖ్యంబగు కా

రణ మని పెద్దలు తెల్పఁగ

వినియున్ ధర్మంబు తెలియవే మూఢాత్మా! ”

౩౯౭

అను పద్యంబునందును—

॥

“నా పృష్టతః కస్యచి ద్రూపయాత్”

అను మనూక్తి—

“అడుగనివానికే జెప్పఁగఁ

డనేలా పలుగతులను బాధల జీవా!”

20

యను పద్యమునందును సనునంధేయంబులు.

“ఈనోట నూరు నీరే

తను జీవింపంగజేయుఁ దభ్యం బటులే

తనలోఁ బుట్టిన దేవుఁడు

తను సంరక్షించు సర్వథా యైక్యమునన్.

21

అను నిందలిపద్యము —

“గవాం సర్పి శృరీరస్థం న కరో త్యంగవోమాం

నిస్సృతం కర్మరచితం పున స్తస్యైవ భేషజమ్”

అను పాదీనోక్తిని,

“యొక్తమీద యొక్తి నూహింపుచున్నచో

ముక్తి వచ్చు నొక్కొ మోహ మెచ్చు”

22

అను గ్రంథస్థపద్యము—

“తిర్క స్యాపతిష్ఠానాత్” అను బహ్యసూత్రమును—

“దుస్తర్కా త్సుమిరమ్యతాం” అను శ్రీశంకరభగవదా

చార్యులవారి యుద్దేశమును — దలంపునకుఁ దెచ్చుచున్నవి.

కనకమ్మగారి మనమ్మున శివ, విష్ణు, శక్తి ప్రభృతి దేవ
తామూర్తులదెసఁ దారతమ్యభేదజ్ఞానము సొంతయేని యున్నట్లు
గోచరింపదు. ఈగ్రంథమందుఁ గొన్నివద్యములలో శివునిఁ
గొన్నింటిలోఁ గృష్ణునిఁ గొన్నింటిలో శేషాద్రివిభుఁడగు వేంక
టేశ్వరుని, గొన్నింట రామచంద్రుని, గొన్నిటిలో బరదేవతను
సంబోధనము గావించియునికేయే దీనికి నిదర్శనము. ఇ
య్యముత్త
మజ్ఞానము కుదురుట పండితుల కనేకుల కరిదిగా నుండఁ గన
కమ్మగారి కిది యచంచలరీతిని గుదురుట స్తవనీయము.

“ఒక్కబ్రహ్మమందుఁ బెక్కుజగంబులు,

కల్పితములు”

3౫౦

“అహ మనఁగ బ్రహ్మ మగుటఁ జేసి”

3౫౧

అను నీమొదలగువాక్యములంజూడ నీమొ క్తవైతము
నందే పరమతాత్పర్యం బని యూహింపఁదగియున్నది.

గ్రంథకర్తగారికిఁ గల గురుభక్తివిశ్వాసగౌరవము లపా
రము లనియు నందలి పలువద్యములవలన నెఱుంగి ఎగు ఒకటి
రెంటిని జూపెద—

“గురుభక్తి గురునిసూక్తిని

గురువృత్తి మదిని నిల్పుకొని జీవితమున్

ధరఁ గడపెద నాతం డిహ

చగనుఖములకొఱకు వైదకవలెనా తనకై.”

౨౦౫

“ ధర్మమే యవతారంతుః చాల్పినట్లు
తనర శ్రీగురుస్వామి ముందరను నిల్పు
కొని తదీయశైలిని భజింపు నిరతంబు
స్వస్వరూపానునంధాననరణి యిద్ది. ”

రలల

ఈచక్కని గ్రంథమునం దనేకాధ్యాత్మవిషయములు
మలభలలితశైలిని దెలుపఁబడియున్నవి. వానిలో నొక
కొన్నింటి నిక్కడఁ బ్రదర్శింతు.

“ నిజధర్మము భజించుట
భజింపమి ద్వంద్వసమితి భగవంతునిలో
భజించుట గురుసూక్తి
భజించుట యాత్మతత్వభజనముకాదే? ”

౮౫

“ ఆత్మ సీశ్వరునకు నర్పణం జూపరించు
భక్తశేఖరులకుఁ బ్రజ లొనర్పు
పుణ్యపాపనమితి పురుషోత్తమున కౌటఁ
దత్తి దుచితఫలము తప్పకుండు. ”

౫౧

“ ఉండి లేనట్లు బ్రహ్మాబ యుండు నొకఁడు
లేకయున్నట్లు తోచు నీలీల జగము
కనఁగ రెండుగ నుండి యొక్కండె యౌటఁ
దనదు తత్త్వంబుగాఁ దెల్పు ధన్యతముల
భక్తవరులను జేయంగఁ బ్రబలినాఁడు
కృష్ణవేషంబుఁ చాల్చి శ్రీవిష్ణుమూర్తి. ”

3౧2

“లేని యహ మను పశువును లేనియట్లు
లున్న యహ మను బహ్మంబు నున్నయట్లు
చేసి యుభయథా సంపూర్ణుడై సుఖంప
నిత్య మగును జీవన్ముక్తి సత్య మగును.”

౬౧

“శంబమందు హరిని గనియెఁ బ్రహ్లాదుండు
తనకు నెదుట నిలువఁ గనఁడు తండ్రి
ఈశ్వరేచ్ఛవలన నెద్దేని సిద్ధించు
నాత్మమందు నాత్ముఁ డాడుచుంటు.”

౪౮౧

పరమశాంతిని నలవరచు నట్టివాక్యములు నివ్వబట్లు
సీగింథ మానందసార మని చెప్పఁదగియుండుటకు సందియము
లే దని తలంతు.

ఈకవయిత్రిఁ దత్త్వానుభవముకలిగె నని యీశ్రింద
నుదహరించిన పద్యములవలనఁ గోచరం బగు.

“అమనస్కరాజయోగము
కృమముగ సిద్ధించె నేటికాలమునకు శ్రీ
రమణుని కృపఁ దత్సన్నిధి
విమలమతిఁ నిర్వోగ్గు విజ్ఞత కలిగెన్.”

౧౭౦

“సంసారదుర్మమబీజము
కంసారిఁ మదినిఁ జేర్చి కలకాలము న
చ్చంసనముం గాంచిన వి
ద్యాంసుల నద్భుతఁ గొల్చి తత్త్వ మరసితిన్.”

౪౪౫

“సమరసదృష్టినొప్పు గురున తముపాదము గొల్పుచుంట నే
విమలమతిగా జరింపఁగల విద్య లభించె ముదంబుపెంచె బ్ర
హ్మము లలిమూర్తదాల్చినటు లారయఁగాఁగనుపించెఁబండితో
త్తముఁడు దమోహరుం డిల నుదారచరిత్రుఁడు బూతగా
తుఁడన్.” 320

ఈకవయిత్రీమణి కేవలరసవత్కవితాస్వస్థలకు రుచి
చుట్టకై గ్రంథాంతమందు శృంగారరసమును శాంతరసముతో
మేళనముచేసి, పద్మతువర్ణనమును, రవీందూదయాస్తమయ
వర్ణనమును గరంబు మనోహరంబుగాఁ గావించియునికి సహృ
దయహృదయాన్లదకరంబై యలరారెడు వానిలోను—

“కామంబున సమకూర్చిన

సామగ్రికి వడఁకి విడువఁజను యోగుల నీ

హేమంతము వడకించుచు

రామాశ్రయ మబ్బుఁ జేయుఁ చా గురునికియన్.” ౪౭౪

అను నీహేమంతర్తువర్ణనమునందలి స్లేషచే నుప్పతిల్లి
యొప్పురు చమత్కృతికి సహృదయులు తమడెందంబులఁ
జొక్కి సొగియుదు రని భావించెద.

మ ధు ర , }
19-3-1936. }

నాగపూడి కుప్పుస్వామయ్య.

అమృతానందనాథప్రశంస

వివాగ్యభాష

శ్రీపాదకృష్ణమూర్తిశాస్త్రికృతము

మ! అజరుండై యమృతగుండునై యమలుండై

యానందనాథగుండునై

యజరుద్రాచిరకృష్ణభూషణమునై

హర్షందు బ్రహ్మంబునై

తిరిజగద్వంద్యపదాభిషిక్తః డగుచున్

దీపించు మా దేశికున్

నిజహృత్పద్మమునందు నిల్చి నరమున్

నేమిది భావించెదన్.

అమృతానందనాథస్వామి ప్రశంస

[కవితీలక కనకాంబాకృతము]

శ్లో॥ అమృతానందనాథాయ హాథాయ దృఢచేతసాం
చేతఃప్రీతిప్రదానాయ జ్ఞానాయ మహాసే నమః.

మః అమృతానందుని నాశ్రితావనుని న
వ్యర్థాభిధానుగా గురుగా
సుమనఃకోవిదు సూరిలోకవినుతుగా
సుశ్లోకుఁ గీర్తితు ప
ద్విమలాచారుని శబ్దశాస్త్రవతురుగా
విజ్ఞానసంపత్ప్రదుగా
పమునిగా స్వాత్మసఖై కవేది ననఘుగా
పరావ్యర్థసంధాయకున్.

శ్రీమాన్ అమృతానందనాథస్వామినాం ప్రశంసా.

బ్రహ్మశ్రీ లంక లక్ష్మీనరసింహశాస్త్రిజా విరచితమ్
“మహాపురుష సందర్శనమ్”

పాపభూయిష్టే ప్యస్మిన్ తిష్ఠ్యే తత్ర తత్ర పుణ్యార
శ్యాఘ, దివ్యక్షేత్రేఘ, వివిక్షేఘ, గిరిగుహనదనదీపులినేఘశ
సాధవో మహాశయాః గూఢం వసంతీతి సర్వేషామ ప్యాస్తిశ
జనానాం విశ్వానః. తత్ర యేతు పాగ్భవీయసుకృతపరిపాక
సమాసాదితవివేకవై రాగ్యాదిగుణగరిష్ఠాః తేషామేవ తాదృశా
నాం దర్శనమ్. అథవా మహానుభావతాపరిజ్ఞానమ్ నహి
పాగ్భతాః సన్నికృష్టమపి సాధుపుంగవం అత్మవిదం మన్యంతే.
కుకురాంధకభోజాదిఘ కఠిచిదేవాక్పూరాదయః పరమభాగ
వతా భగవంతం యాథాతథ్యేన భేజిరే. అతశ్చైకాంత
భక్తా స్తత్సన్నిష్ఠాతా ససంతీతి మూర్ఖానాం పరిలాపః. తథాఽపి
విరళాపవ తాదృశా మహామణయత్సవ దృశ్యంతే. తేషాం మహి
మానుభవః శిష్యముఖేభ్యోపవ లోకై జ్ఞానాయతే. రామకృష్ణ
పరమహంసాదయోహి పరమపురుషాః వివేకానందాదిభిరేవ
సర్వేషాం శ్రీవణగోచరతా మనీయంత.

శ్రీసదాశివేంద్రయతి రష్ట్రంగయోగకుళలః ప్రాప్తసిద్ధి
 రసి కావేరీతీరే బభూవేతి 'సహృదయ' ప్రకాశనేనైవ లబ్ధం
 వృద్ధ మవగత మాసీత్. తాదృశశ్చ కశ్చన దివ్యశక్త్యనంపన్నో
 ఒమరగురుమపి ప్రజ్ఞయా ఒతిశయానో విదితశలశాస్త్ర
 సూక్ష్మః రాజయోగే ప్రాకృతేనైవ వేషే గాగ్నిరివ భస్మనా
 పరిచ్ఛన్నో ఒమృతానందనాథేతి దైక్షికనామా నాగభూషణ
 శాస్త్రీశిష్యావహారికనామా చాంధ్రిదేశే కృష్ణామండలే జజ్ఞా
 గారేతి మహదాశ్చర్య మేతద్భావకానామ్. యేహి మధ్యదేశే
 వర్తమానాఽపి బాహ్యవిషయనైముఖ్యేన న సర్వై ర్విదిత
 ఆసీదితి మహా దేత ద్విషాదస్థాపమ్. సర్వోహి లోకః వాగా
 డంబరేణ యే సంఘ మూకులయంత్యథవా సేతూ సుద్భేద
 యం త్యాహోస్త్వి ధర్మ మపధ్వంసయంతి, లభవా సావ్యవృ
 మవసారయంతి, తానేవ ఖలు రాక్షసిం సేవంత్యతి, దేశ ముద్ధర
 తీతి వా సంభావయంతి కీర్తయంతి చిరుదదానేన సమ్మాన
 యంతిచ.

ఏషఖలు మహాశయః సువర్ణముఖరీతిరే తుంబూరు
 తేత్రే స్వామరక్షైః భక్తుశ్చైః తర్త్వికాంక్షిభిః కతిభిరే
 వానుపరైః సేవ్యమాణో నైమిశారణ్య శౌనకభవ సాంతత్యేన
 సచ్చింతనాయ సత్త్రియాగ మకారయత్. తత్రైవ త్రికాల
 మాదిత్యాది పంచాయతనపూజా మహోరాత్రంచ హరిగుణ
 కీర్తనం చాకుర్వత్ భక్తజనాః.

ఏవంశితే, విజయవాటికాయాం తేషా మత్యంతరగ్తో
 ౨భిజాతకలోత్పన్నః చుండూరు వేంకటరెడ్డినామధేయః సుప్ర
 సిద్ధవణిక్ష్పంగవః భాష్యాదికం తత్ర శ్రావయంతితి మా
 మదోదయః. ఏతావ త్తత్ర ప్రవర్తత ఇ త్యజానన్ముపి అతి
 చిరం పఠితానాం సద్గ్రంథానా మిదాసీం పునరాఖ్యానాయ
 మహా నవకాళో లఙ్కా ఇతి ముదా, అంగ్లపాఠశాలాయా ముపా
 ధ్యాయపదవీ మసాధారణపరిశ్రమలబ్ధామపి పరిత్యజ్య వణి
 క్ష్పంగవలక్ష్మణ్యమార్గవేయః ప్రభవవత్సరే అగ్రహాయణికమాసి
 కృష్ణదశమ్యాం విజయవాటితః ప్రాతః స్థే ఏకాదశ్యా ముదితే
 రవౌ నాయుదువేటనాన్ని ధూమశకటసంస్థానే ౨వారతమ్.
 మా మానేతుంచ శ్రీయుతాః దత్తు సుబ్బావధానినః సమీయుః.
 తా నావృచ్ఛ్య శకట మూరు హ్యచిరాదేవ సత్రయాగళాలా
 ప్రావిశమ్. తత్రైవ పాద్యదానేన సుఖాగమనవృచ్ఛయాచ
 బహుథా మా ముపాచరన్ సర్వేపి. తదను స్నాత్వా సంధ్యా
 ముపాస్య తస్మిన్నేవ దివనే యోగ్యతా ముద్యోక్త్య భాష్య
 ప్రవచన మారభే. అల్పారంభాః క్షేమకరా ఇతి న్యాయేన
 “అథాత” ఇతి ప్రథమసూత్రస్య ఉపోద్ఘాతం రత్నప్రభాను
 సారీణ ముపకృమ్య వ్యరమమ్. తదాసీంతు శ్రీసాన్వమిః
 మానుష్యలోకాపరిణా సరస్వతీవ సకలవిద్యాశోభితా శ్రీమతి
 కనకాంబాచ శ్రీఅవధానిప్రభృతయశ్చ త తోప్రావిశన్.
 మధ్యాహ్నాతు సత్రయాగళాలాయాం పడ్రోసోపేత మఖ్యవ.

హారం మృష్టాన్నం, సాయంతనే పమయే శ్రీస్వామిభిః విసం
భాలాచభాగ్య మున్వధవమ్. తదాసంచ శ్రీస్వామిభిః అనేకాను
భవైకవేద్యా దురూహశ్చ తత్త్వప్రసంగా అక్రియంత.
రాత్రౌచ భోజనోత్తరం సావకాశ మధ్యాత్మరహస్యానాం లీల
యైవ సుబోధతాశరణం బ్రహ్మేవ నారదాయ సర్వార్థా
పురతః పశ్యతామివ రుషితి వ్యాఖ్యాతిం చాకలయ్య నూన
మిమే ప్రాగ్భవీయసుకృతేన వామదేవఇవ పండితాః, ఆచార్య
ఇవ బోధకాః, బాల్యతపవ సంపన్నాః, మహిమానుశాలినః
సిద్ధపురుషా ఇతి యే మనసి ఉదభూ ద్వితరక్. శనై శ్శనై
త్విచలితే ప్రభాతే భాష్యప్రవచనే కాంక్షి దపూర్వార్థ
శాస్త్రీయధర్మా విద్వ దనుభవగోచరా పృకటయంతః
మహంత మనుగ్రహం మయి ప్రకాశయామానుః. స్వామినాం
బోధవిశేషాః సర్వేషి సమయపవ గద్యరూపేణ లిఖత్వా తదను
పద్యరూపేణ పరివర్తయామాన శ్రీమతీ గురుదీక్షావతీ కన
కాంబా తస్యైవ ప్రబంధస్య శ్రీజీవయూతేరి నామా తదను
అవశిష్టార్థా కాంక్షి ద్బోధా హంసవిజయనాటకరూపేణచ
ప్రకాశయామాన.

అత్ర ఖలు గ్రంథద్వయే అన్యేష్యపి అనందసారాదిషు
శ్రీ మద్భాగవతాదితత్త్వప్రతిపాదకగ్రంథీయవిశేషాః సుగ
మయా శైల్యా రీత్యంతరేణ ప్రకాశితా ఇతి సువ్యక్తం భవతి
స్వామినాం బోధానుభవశాలినాం. ఓం చైవ మహాభాగః

స్వయం తాదృశవిద్వానపి కించిదపి స్మయ మకుర్వో మాం
 పండితమివ, సోదరమివ, సుహృదమివ ఆదరబహుమానసన్నా
 నాదిభిః నితరాం ముద మావయామాస. న కేవలం మయ్యేవ
 యేతుః ఆప్తికాః విద్వాంసః స్వధర్మశీలాః, తా స్మర్యానపి
 పరిచరతీతితు తత్సవిదో విశేషః. పరిస్ఫరయతి కించ స్వయం
 జ్ఞాతాపి సత్ “న బుద్ధిభేదం జనయే దష్టానాం కర్మసంగినా”
 మితి గీతాచార్యోక్తదిశాలోకసంగ్రహం కామయమానః
 నశల మపి నైదికకర్మ తతః కుర్వో కారయం శ్చావర్తతేతి
 సమదృష్టితాం తేషా మభివ్యసత్కీ. అంగీభాషాయాం వైద్య
 కేచ తేషాం మహా పరిచయ ఇతితు సర్వేషాం విదితపవాంశః.
 కించ గుర్వనుగ్రహేణ సర్వశాస్త్రేష్వపి తేషా మకుంతితా
 బుద్ధిరితి శనై శ్చనైః తదా తదా సమయే ప్రచలితై స్తేషాం
 వాఙ్మయైః స్పష్టమే వాఖ్యేభిః. కింబహుధా పాఠోపితై రపూర్వైః
 అసాధారణశ్చ క్రియతే. ఇతి కిము వత్తవ్యం తేషాం సర్వ
 విత్త్వం. ఈదృశానాం తేషాం సవిధే మాసాత్ షట్ అయా
 వయం. తేషాం సన్నిధానవశేన బహ్వ బుధ్యత మయా.
 శిష్యాత్ వినేతుంచ తపవ కుశలాః. మానసికమ ప్యవచారం
 పరిజ్ఞాయ యస్య యస్య యాదృశదోషసంతతిః యథా నివార
 ణీయా ఇతి సర్వమపి తదైవ ప్రతివిదధతే తదైవ.

యద్యపి పండితాః తత్త్వవిదశ్చ విరళా స్సంతునామ.
 అథాపి మహతా శ్రమేణ శిష్యాణా మనుశాసనే ప్రవృత్తాః.

కించ సర్వమునీ జాగ్రత్తస్విపావస్థగితం, బాహ్య మాంతరంగి
 కంచ, కీలం చేష్టాంచ పరిశీలయంతః యథాకథంచి దేశోఽపి
 సంప్రదాయశుద్ధః తత్త్వవేత్తాచ భూయా దితి ప్రయతమా
 నస్తు ఏతపవేతి మహద్భాగధేయ మాశ్రితానాం. కించ తే
 వినేయే ఽవచారే భీష్మా, అదరణ్యోధాతిశయేన కాంతాశ్చ
 సమదృశ్యంత. తే ఈదృశా స్తాదృశా ఇతి స పారయామో
 నిర్ణేతుం సర్వథా గీతాద్వితీయాధ్యాయే ప్రతిపాదితస్థితప్రజ్ఞ
 ల్కుణలక్ష్మ్యభూతా ఇతి మమ విశ్వాసః.

తేమాం వాదసరణిరపి అన్యోదృశీ నితరాం చకాస్తి.
 కదాచి దనుభూత ముదంతం వినివేద్య విరమామి. తుంబూరు
 జేత్రే వై శాఖశుక్లపూర్ణమాయాం కశ్చన ఉత్సవః ప్రతిహా
 యనం ప్రతస్యతే. తత్ప్రత్య స్వామినః తదానీం బహవో జనాః
 పామరా లోకీకాశ్చ అమిలంత. దేవాయతనస్య పురతయేవ
 సత్ప్రియాగళాలా ప్రకాశతే. తత్రాపి వేంకటేశ్వరం శ్రీలక్ష్మతా
 నందనాథస్వామినః నిద్రాక్షువ స్సమాజగ్ము రనేకే. తదానీం
 కశ్చన రక్షకభటకాభయోద్యోగీ బ్రాహ్మణశూద్రాది
 విభాగో బ్రాహ్మణై రేవ కల్పితః. స్వగారవాధానాయ స
 హ్యత్మనో వర్ణాశ్చరమాదయ స్సంతి, కథ మేవవిభాగ స్సమీచీన

స్వామిని పవిత్రం. తదానీం స్వామిని: పరినరే ఉపవిష్టా
 సర్వాసపి తాదృశానీ వాకలయ్య కోఁడయం నృష్టే వర్ణాదివిభా
 గిస్య, నను త్వమేవ త్వయి, ఆశ్రమాదిక మధ్యవస్యసి,
 నిద్రాణే త్వయి సర్వమపి లుప్తమాసీత్. జాగ్రంశ్చ భవాన్
 ఆహమేతద్వ్యక్తిః గృహస్థః, బ్రహ్మచారి అముకపుత్రః అముక
 నామేతి సర్వం కల్పయతి తత్ర కథ మన్యం నిర్మాతార మాకల
 యసీతి సయ్యుక్తం సశాస్త్రం వర్ణాశ్రమవిభాగాదీన్ తై
 స్సర్వైర్విరపి యుక్తా నితి గ్రాహయామాన. ఉద్యోగో వాదపద్ధ
 తయః బహ్వ్యః స్వామిషు పాత్రాకంత సమయవిశేషేషు.
 ఏతాదృశాశ్చ మహాంతః ఈషన్మూలనపంచాశద్వ్యయస్కా
 ఏవ విదేహైకై వల్య మాప్తా ఇతి దుర్దైవ మాశ్రితానాం గర్హ
 ణీయం తేతు కృతికృత్యా ఇతి స కించి స్థీయతే. జీవంతపవ
 తే మహత్పద మాశ్రితాః ఖలు.

ఉద్యోగాశ్చ మహాయోగినః 'ధర్మసంస్థాపనార్థాయ
 సంభవామి యుగే యుగే' ఇతి గీతాచార్యోక్తిశ్చ తదా
 తదా సమయే తత్ర తత్ర పాదుర్భూయ ధర్మవిశేష మను
 రక్తానాం శాస్త్రసమైక్యా పున స్పష్టపద మావిశంతి. ఇదానీమపి
 శ్రీఅమృతానందనాథగురూక్తిశ్చ స్వధర్మానుష్ఠాన మాచరంతి

తద్భక్తాః. తత్ప్రతిష్ఠితే తిరుమల శ్రీనివాస తిరిలింగ ముహః
విద్యాపీఠే సర్వేషాం ముముక్షునః తత్ప్రదర్శితం అభ్యుదయనిశ్చే
యసపద్ధతిం అనూచానధర్మతః పాస్తాం, ఆర్థవిజ్ఞానరక్షణం
శ్రీమద్భిః కనకాంబాలవధానిప్రభృతిభిః నిర్వాహ మనుష్టియ
మానాం త్రికరణశుద్ధ్యా అవలంబ్య తరంతు తేషాంచ సాహ
య్యక మాచరంతితి అభ్యర్థ్యంతే.

ఓ మ తి శి వ మ్ .

శ్రీ రా మ .

కవితిలక కనకాంబా ప్రశంస

[కథావధాని చెల్లపిల్ల వేంకటకాశ్రి విరచిత
జీవమూర్త్యా ప్రశంసనుండి]

“ ఇట్టి దుష్కింకాలముం దెపువో పూర్వ
ముపనిషత్తుల వినఁబడు నువిదలతల
మానికంబునుఁదెడి మగువ యొకతె
పుట్టి మన భారతీయుల పుణ్య మనుగ.

కలిమికి దానకంబయిన కాంచనపల్లి కులంబునందుఁ గాం
తలతలమాచికంబయి తనర్చెడి రంగమకూ మహారాజు
కలితుఁడు రంగనార్యునకుఁ గాదిలికూతురుఁగా జనించె జ్ఞా
నులకునునక్కజంబు మదినుల్కొనఁజేయువెలంది పేరిమిన్.

పేరు జీవయాత్ర, ధోరణి సరళంబు,
తప్పు కానరాదు, తత్త్వ మెల్ల
యెడల వేద్య, మిట్టయెడద యే సాధ్వికి
గలుగుఁకీ బున్నె మెలొ నలువకున్న.

ఈయమ పండితీగరిమ, మీయమ జ్ఞానవిశేష, మీ మహా
ధీయుతురాలివ ర్తన, విధేయత, యోగ్యత, నీలియుక్తి, యాం
గ్లేయకళాప్రవిప్లత, మలీమనకార్యవరాఘ్నభిత్వము
ధీయుతు లీకృతిగ గనినఁ దెల్లముగాఁ బొడకట్టు నర్పమున్.

కావున విస్తరింపక యింకా విరమించెడఁ గట్టు మిద్ది న
దృఢపులకుఁ ముదం బిడుచు భావికలాధుల భాగ్యరాశియై
యీవిపులన్ యశమ్ముఁగని యెల్లెడల స్వయమందుఁగాక! యీ
కోవిదురాలి పుట్టువునకుఁ ఫలమిచ్చెడిఁగాత! పూర్ణమ.

[కవిసార్వభౌమ శ్రీసాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి కవి విరచితము]

తనవరసాధమందు గురుడై వనమందితనత్యవీరముఁ
మునిజనసంప్రదాయమును బోహణచేసి గురూ కృపద్ధరి
బొసరించిమూఁడుప్రొద్దులనుబూజిలోనర్చుచుఁబుణ్యవిగహం
బవఁడగి ధన్యయైన కనకాంబ కెనంగుఁ జరాయుదున్నతల్.

శా! ప్రత్యూషంబున లేచి స్నానమును దేవబ్రాహ్మణారాధన
ప్రత్యాహారవిహారముల్ నలుపుచుఁ వ్యక్తిత్వముఁ గాంచనై
నిత్యైశ్వర్యముఁ గొన్న మేటి యయినక నిర్లిప్తయై జీవుని
సత్యాన్వేషణ సేయు మా కనకమఁ వర్ణింతు బ్రహ్మంబునాన్.

(బ్రహ్మశ్రీ కురుకంటి సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు రచించినది)

ఉ॥ తూచివ మోచ కిద్ది సరితూగు రసం బది శాంతహార! నేఁ
జూచితి జీవయాత్ర పరిశోధనగాఁ బ్రతిపద్య మెందుఁ దా
ల్లోచదు స్వస్వరూప మవలోడన సేయు తడై కృతావనా
నూచన లింపు లోఁ గనకీసూక్తులు ముక్తికిఁ దావలంబగున్.

ఉ॥ కాంచనపల్లివంశమునఁ గాంచిన మా క్షీరత్నమాల యీ
కాంచనగాత్రిధీవరమకాంతి తమోహరమాచు జీవదే
వాంచితసచ్చిదై క్యరమవర్ణన నేసిన “జీవయాత్ర” పా
పంచిక ముండుదాకఁ గడువాసిగ నుండుత కీ ర్తిభాసీలన్.

(విమర్శకాగ్రేసర నాగపూడి కుప్పుస్వామి అయ్యగారు)

క॥ భవ్యంబై లలితపద
స్తవ్యంబై వఱలు సుజనసంసేవ్యంబై
దివ్యంబై పండిత సం
భావ్యంబై నీదు కృతులు మహిఁ గనకాంబా !

చ॥ విమలములై న భావములు; విశ్రుతమై తగుతీతు, లార్యవం
ద్యములగువృత్తులున్ నయనిధానములై న గుణంబులున్ మనో
జ్ఞములగువాగ్విలాసములు, చక్కనికాంతులుసొంపుమీఱు ను
త్తమసతిలీల నీదు కవితాపతి చెన్నలలారు నమ్మరో !

క॥ నీరీతిఁ గవితచెప్పెడు
నారీతిలకముల నేఁ గనక గనకాంబా
హరియశోవిభవంబులు
మారమణుని దయను జెందుమా మహిలోనన్.

(బ్రహ్మశ్రీ వాజపేయయాజుల రామనుజ్ఞారాయ,
వేంకటనారాయణ సోదర కవులు)

ఉ॥ సత్యము దావనేటికి రసజ్ఞులు మెచ్చంగఁ దత్త్వబోధనలో
సుత్యములైన భావములు నూల్కొనునట్లు రచించినా వనా
చిత్యము గానరా దెచటఁ; జెప్పఁగ నేటికిఁ గల్గు జన్మరా
హిత్యము, మోక్షమునలుగునింతటిసత్కృతివ్రాసినందుకన్.

ఉ॥ ఇంతకుమించి వేతె వచియింపఁగనేటికిఁ బెక్కుసార్లు శా
కుంతల మొక్కటే యశము గూర్పఁజాలిన గ్రంథరాజ మా
వంతయులేదు నందియము నాపయి నీదగు 'జీవయాత్ర' ఖం
డాంతరమందు నిల్పఁగల దంతకు మించిన కీర్తిరేఖన్.

(నకలకలాచిక్షణ కాళీ కృష్ణాచార్య పండిత కవీంద్రకృతము)

‘మహాశయా! జీవయాత్రయను పుస్తకరత్నమును
గూర్చి నాయభిప్రాయము కావలయు నన్న గ్రంథములోని
యొక్కొక్క పద్యమునకు రెండేసిపద్యములవంతునైన నాయ
భిప్రాయపద్యముల వ్రాసినఁగాని చాల దని నాయభిప్రాయము.
అయ్యది యసంభవమని తోచి యసంతానంతగుణపరిపూర్ణఁ
డగు భగవంతుని వ్యంఛనవేదములను బ్రాణవమున నిమిడ్చినట్లు
జీవయాత్రయందు నాయభిప్రాయముల నీక్రింది యొక్కపద్య
ములో నిమిడ్చి వ్రాసితిని, గై కొనుఁడు.

ఉ॥ కాంచనవల్లివంశతిలకం బగు నో కనకాంబ ! నీకృతిగ
 గాంచితి దానిలో రసముఁ గాంచితి నీవలె నిట్టికైతలగా
 గాంచిన కాంచనాంగులను గాంచుటదుష్టమంచు విస్మృతిగా
 గాంచితి నీదుభక్తికి నఖండవిరక్తికై దృష్టిగాంచితిన్.

(కవితాభూషణ శతావధాని దోమా వేంకటస్వామి గుప్తగారు)

ఉ॥ కాంచనవల్లివంశము నికకా కనకాంబికపేరు నల్ల బో
 ధాంచితురాలినత్కృతి సమంచిత మంచును నిర్ణయింపఁగా
 సంచితుఁ డిందుకాణఫలకాకృతి వేంకట సత్కవీంద్రుఁడే
 మించె నిఁకిందు దేలఁగల మేల్మితనంబున నందియం బాకో!

(జయపురాస్థానకవి కవిభూషణ సెట్టి లక్ష్మీనరసింహ కృతము)

ఇంటిపేరను దనపేర హేమముగల
 యట్టి కాంచనవల్లి కనకమ్మ మేలి
 వన్నె కనకమ్మకవిత సువర్ణకలిత
 మాపె సాహస్యాట యజ్ఞకొమ్మ! యలుగకమ్మ!

(శ్రీజయపురాధీశ్వర శ్రీశ్రీవికృమదేవవర్మ మహారాజకృతము)

“జ్ఞానమును బాండిత్యమును గవితాశక్తియుఁ గల మీ
 యట్టి నారీరత్నములు గలుగుట భారతదేశము చేసికొన్న పుణ్య
 ఫలము.”

[విద్యాదర్శాకృష్ణమూర్తి, ఎం ఏ గారిచే రచియింపబడినది]

క॥ ఎరిఁనది హంసజయమట

పలికించినవాఁడు గురుఁడు బలి! పాలావ

జ్ఞుల నాగఘోషమండట

పలుకెల్లను నమృతమంచు బలుకఁ వలెనే

క॥ సద్గురుకాన్యం బొట వి

యద్గంగాధార ధార, యల గాధియుఁ దా

పద్గతికీ బథముసూపు ల

సదాయతీసుమంత్రసారం బారా !

క॥ శ్రోవ్యంబుగ మున్ నుడివిన

దివ్యం బగు జీవయాత్ర దృశ్యం బొటఁ

లవ్యక్తము సవ్యంబుగ

సువ్యక్తరి నైనచొప్పు సూచింపఁ జూచి !

ఉ॥ కింకవిరాజమత్తగజకేసరి బాలసరస్వతీందుఁ దా

వేంకటశాస్త్రిలోనగు కవిప్రవరు తలలూచి మెచ్చఁగా

నింకను నీకృతి గుఱిచి యెవ్వరు నేమి వచింపఁగావలెక

వంకలు వెల్లవారు మఱి వంకలు దిద్దగలారు నుండురే !

మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయాంధ్రపరిశోధకాచార్య

[శ్రీ పాద లక్ష్మీపతి శాస్త్రి గారు]

‘శ్రీమతి కనకాంబగారి జీవయాత్ర కొనియాడఁదగినది. ధర్మము, భాషాసౌప్తవము, పరమార్థచింత, పరమేశ్వరభ్యాసము ప్రధానముగా వర్ణింపఁబడు కనకాంబగారికవిత్వము విబుధ శ్లాఘానాత్రిము. అట్టి విదుషీమణి యిట్టి కవినార్వభాముని సత్కరించుట యెంతయు సహృదయుల కానందము.’

[విసాకర్వభాషాపరిశోషకసభలో హరిహరసము]

మ॥ భవదీయంబగు జీవయాత్ర కవితాపాండిత్యనదీతీతులగా గవిరాజాదినుతంబు హంసవిజయాఖ్యానంబు నీ నాటకం బవుఁగా భారతధర్మశోధనపరంబంచు నుతుల సెందె స త్కవయిత్రీ కనకాంబ తద్వచనమే తథ్యంబు నే జెప్పెదన్.

గీ॥ ప్రబలపాశ్చాత్యమోహంబు ప్రబలకుండ

ధర్మసన్మార్గలక్ష్మ్య ముదారబుద్ధి

కలుగఁ బ్రేరించు సత్కావ్యకలనచేత

కవితలక క్షీరిశాలిని కనకమాంబ.

శ్రీకవిలిలక కంచనవల్లి కనకాంబా

జన్మాది ప్రశంస.

(స్వయముగఁ గనకాంబగారు రచించిన పద్యములు)

ధీరుఁడు కొమ్మనార్యనిప్రతిష్ఠను గీరితిపేరుకొన్న గుం
టూరునఁ బుట్టియున్ జనకుఁడున్ బిననాఁడె చనంగ వచ్చి నె
ల్లూర వసించి నే జదువులున్ బరకంబులు నత్కవిత్వమున్
జేరును జెంపుఁగంటి నిటఁ బెద్దలు నన్ను ననుగ్రహింప మా
యూరిదియేయటంచుముదఁమొందెద శాంతయయోధ్యనుంబలెన్

మాపెద్దల్ పలునాట వాటముగ మున్నాచెర్లలో వెండి దా
చేపల్లిగ గడు దానభోగముల వాసింగాంచు వ్యాపారురై
భూపశ్రీవిలసిల్లినారు కళలగ భూదేవులగ దేవులగ
గాపాడంగఁగిడంగిరారు భృతులగ గల్పించి మేలెంచుచున్.

మామాతామహులందిరారుమునునన్నాసంబుగోల్లాండలో
హేమంబుల్ మణులున్ సువస్తువులుభూమిశుక్ సమర్పింపను
ద్దామప్రేమ హరిగ భజించిరి మహత్వంబంది వేదాద్రిలో
నామం బిప్పటికిన్ వినంబడెడు ధన్యత్వంబు మా కద్దయే.

సీ॥ బాల్యంబుననె యాంధ్రభాషాకవిత్వంబు
 నఱచె ముగ్ధ మంగు రామానుజుండు
 అంగ్లవిద్యారహస్యంబు నా తెలిగించె
 లీలమై చిదవ డైనదేలుసాధ్వీ
 సాంస్కృతసాహిత్యసంప్రదాయము నృసిం
 హాచార్యపండితుం డవలఁ దెల్పె
 విజ్ఞానసంఘముల్ వివిధపరీక్షల
 బంగారుపతకాలఁ బ్రతిభఁ గూర్చె
 క్రీస్తుమేరీకభాషాల పిదప నంబ !
 యాంధ్రభాషకురా లను నాఖ్యఁ దెచ్చెఁ
 బాత్యపు స్తకనిర్ణయవరిషదర్శ
 నను యశము విశ్వవిద్యాలయంబె కూర్చె.

సీ॥ పదియు రెండవయేటఁ బలికించిరివికదా
 నెల్లూరు శ్రీరంగనేతృమహిమ
 పదియునేనవయేటఁ బ్రతిభఁగూర్చిరికదా
 నారీసభాగ్రాసనమున నిల్చి
 పదియునారవయేట వారణాసీయాత్ర
 చెప్పించిరివికదా సీనమాల
 నెలపాయమున లిఖయింపఁజేసిరికదా
 వాసి తెక్కిన మాసపత్రికలకుఁ

దరుణభావంబు రానట్టి తరుణమందె
పాండవజయంబు గౌతమప్రభునిచరిత
మమృతవల్లియు వ్రాయించి తింబ! యర్థ
కాయభూషితభర్గ! యో కనకదుర్గ!

మ॥ అమృతానందగురూత్తమాంఘ్రిజలజంబాపై నజూపించి త
త్త్వమునెల్ల బ్రకటించి యాఘనునిబోధంబౌనతోబడ్యకా
వ్యముగావ్రాయఁగఁజేసిసృష్టలకాహ్లాదంబుఁగల్పింతు న్యా
య్యమకా! నీపదభక్తరాండ్రకు నసాధ్యంబేది కాత్యాయనీ!

నీ॥ ఏనుఁజై నెక్కి యూరేగి సత్కవులకు
బెట్టకూర్చినవాఁడు వేంకటకవి
ముగురువ్రాసిన వేదమును భారతము నొంటిఁ
గృతిఁజేయు సుకృతి శ్రీకృష్ణసుకవి
కృతివిమర్శకుల కగ్రేసరుం డనుఖ్యాతిఁ
గొన్నట్టి దిట్ట యా కుప్పసామి
సర్వకళావిచక్షుఁడు సత్కవి యన్న
కీర్తి గాంచిన కాళీకృష్ణముఖుఁడు
నన్ను నాజీవయాత్ర మన్ననలు నలిపి
కవితిలక మంచు న న్నెంతో గౌరవమునఁ
బిలుచు పెల్లను నీకృప కలిమిఁగాదె
తనువిభూషితభర్గ! యో కనకదుర్గ!

ఉ॥ పండితగమ్యహాటను బ్రబంధమునౌటను జీవయాత్ర) భ
క్తుండగువానికిఁ దెలియునోరని నాటకముక రచించి భూ
మండలముందు సద్గురులమార్గము నిక్కలి నిల్పుటెల్ల నీ
వండగ నుండఁగాడె జగదంబిక ! సాధ్య మదేరి కన్యథా ?

చ॥ శ్రవణసుఖంబుగా నమృతసార మన న్మనముక హరించుడు
స్వవధయబాధఁ బొవుచును మాధవపాదసరోజచింతనక
దవులుచు నెల్లవారల ముదంబున నట్టిప్రబంధరాజముక
జవులొదవంగ నే నమృతసారమువ్రాసితి నంబ ! త్వత్కృపన్.

మ॥ అమృతానందగురుకబరుకదలచిబ్రహ్మానందసారంబునాఁ
గమనీయంబగుగబ్బ మంబ యటుపైఁగల్పించితిక దత్తబో
ధము జిజ్ఞాసువులై నవారలకు హత్తక జిత్తమం దార్హమా
ర్గమును నేకమునందు నిల్పు భునకాయక నేటికాలంబునన్.

మ॥ భగవద్భాగవతాంఘ్రిసేవనమె మద్భాగ్యంబుగా వ్రాసి పె
ట్టఁగఁ బంకజభవుండు లౌకికపుబాటల్ వీడి మోక్షంబు తి
న్నఁగఁ జేర్పంగల సద్గురూత్తులను డెందంబుందున న్నిల్పి దీ
క్షగ సత్కావ్యములకరచించెదనుసాక్షాచ్ఛారదాసత్కృపన్.

శ్రీమతి కాంచనపల్లి కనకమ్మగారి స్వగృహము

“క వి తి ల క కు టీ ర ము”

(ధర్మవాది దంబుశ్రీనివాసశర్మ, బి.ఏ. బి.ఎల్., గారు రచించినది)

శ॥ కవితిలకకుటీరము బ్ర

హ్మవిచారముచేయునట్టి మహనీయులకుఁ

లవిచంద్రు లుండుదనుకను

భవి శరణంబగుచు వెలయు మోక్షనదనమై.

(బ్రహ్మకీ॥) బలికేపల్లి లక్ష్మీకాంతకవిగారు రచించినది)

శ॥ కవితిలకాంకితంబయిన కాంచనపల్లికుటీరమందు భా

గ్గవి కొలువుండి కోడలు సకన్వతి గానకవిత్వముల్ త్రయీ

వివిధరహస్యముల్ నుడువ వించు ముముక్షులుగొల్వసంతతో

త్సవములతోడ నారవిసుధాకరతారకముఁ రమింతుతన్.

విజ్ఞానచంద్రిక వారి
కనకాంబా ప్రశంస.

ఆచంట లక్ష్మీవతి, బి. ఏ., ఎం. బి. సి. ఎం.,

మేనేజరు, విజ్ఞానచంద్రికా ఆఫీసు,

చింతాద్రిపేట, మద్రాసు, ది 14-9-1912.

అమ్మా!

తా మీ సంవత్సరము మా విజ్ఞానచంద్రికాపరిషత్తు
నం దండతీకంటె నెక్కుడు గుణముల సంపాదించి యాక్రింది
బహుమానములఁ బడయగలిగితి రని తెలుపుటకు మిక్కిలి
సంతసించుచున్నాము. నూటికే వరుసగా సాహిత్యమునను,
చరిత్రమునను, 88 88 గుణములను, శాస్త్రమునం దేబదింటికి
29 గుణములును వచ్చినవి. రొఖముగా రు 216-0-0 లును,
ఆరు సువర్ణ పతకంబులును దమకు బహుమానముగా నియ్య
బడును. ఆంధ్రనారీరత్నములలోఁ దమలోటి విద్యావతి యిం
తటి జయమును గాంచిసందుల కాంధ్రలోకమంతయు గర్వపడ
వలసి యున్నది. ఇంకను తమలోటి నారీరత్నముల నీ భారత
వర్షమున జన్మింపఁజేయ భగవంతుని సదా ప్రార్థించుచున్నాము.

చిత్తగించవలయును.

ఇట్లు,

(సంతకము) వేమూరి విశ్వనాథశర్మ, ఎం. ఏ.,

కార్యదర్శి.

శ్రీమతి కనకాంబగారి బహుమానములు

—* వివరములు —

1. మొదటిబహుమతి మండలివారిది. 118-0-0
2. స్త్రీలలో మొదటిబహుమతి
శ్రీ పిర్రాభరణం రాణిగారిది 100-0-0
3. సాహిత్యములో మొదటిబహుమతి
శ్రీయంత పెనులి పట్టాభిరామారావుగారిది. బంగారుపతకము
4. చరిత్రములో మొదటిబహుమతి
శ్రీరాజా వాయవి వెంకటరంగారావు బహదరుగారిది బంగారుపతకము
5. చరిత్రములో మొదటి బహుమతి
శ్రీపానుగంటి రామవాయవింగారిది. బంగారుపతకము.
6. స్త్రీలలో సాహిత్యమునందు మొదటి బహుమతి
కృష్ణాబిల్లాలో నొక జమీందారుగారిది. బంగారుపతకము.
7. స్త్రీలలో చరిత్రమునందు మొదటి బహుమతి
కృష్ణాబిల్లాలో నొక జమీందారుగారిది. బంగారుపతకము.
8. స్త్రీలలో కావ్యమునందు మొదటి బహుమతి
కృష్ణాబిల్లాలో నొక జమీందారుగారిది. బంగారుపతకము.

శ్రీకృష్ణభూషణం డను నామాంతరము కల శ్రీమాన్
అమృతానందనాథ స్వామి ప్రశంస.

[దుర్భా సుబ్రహ్మణ్యశర్మ కృతము]

నే బద్ధుండను మోక్ష మెట్లనుచు భ్రాం
తిక్ బోయి నేవేడగాఁ

దా బహ్వీకృతినేను లేమియును ద
త్వం బొక్కడే యున్నియుక్

వే బోధించి యహంకృతిక్ వదలిచెక్
విద్వత్తముం డెవ్వఁ డే

నాబ్రహ్మణ్యుని గృష్ణభూషణవిభుక్
ధ్యానింతు నశాంతమున్.

సంశయము బాఁపి కరుణ మోక్షంబుఁ గూర్
కాక భవపాశములనిట్టె కట్టినె తొ
యేమి కానున్నదో యీశ్వరేచ్ఛ యెల్ల
యెట్లులెనను నీవాడ నేను నిజము.

శ్రీభాగ్యం నమః

ఆనందసారము

ధర శంకర విబుధా

రాధితరామేశ! భక్తరంజకవేషా!

బోధస్వయాప! వేంకట

నాథా! గురుమూర్తి! శరణు + నానాధారా! ౧

సీ విఘ్ననాథునిఁ, బాధవీరివిశ్వనాథు

గోపికానాథు, గురునాథు, + గూఢపాదు

భారతీనాథు, వేంకటప్రాణనాథు

బ్రహ్మమయులని భావించి + వ్రస్తురించి

వరమభక్తిని భజియింది + గురువరేణ్య!

మేము నీకృప నిల్చియున్నాము కృష్ణ!

ఆత్మమయత నిట్లదిగొ ధన్యాత్ము లగుచు

దేవకీవసుదేవసంజీవసంబ!

౨

సీ భక్తరక్షణమునఁ + బ్రాణమూలిక లేమి

నాదినారాయణుఁ + డని భజింతుఁ

దత్తబోధముఁ జేయుతటి జ్ఞానసేతుఁడా

సాక్షాద్భివ్రం డని + వన్నురింతు

శిష్యులకి మహాభావ్యంబుఁ జెప్పవో

సల పతంజలియ యం * చభినుతింతు

నువమానముల యుక్తియుక్తమా మాక్తులఁ

గాళిదా సని భక్తిఁ * గేలుమోక్షు

మద్గురునామ సాహిత్యమార్గదర్శి

సకలశేఖరు సత్యంతఃశాంతిమూర్తిఁ

బరమకరుణాళు సమితివిశ్వాసపరుని

భోగి సర్వపరిత్యాగి * రాగి యోగి.

3

అ॥ వె॥ భక్తవరులఁ గూర్చి * పలువేదములఁ దాల్చిఁ

దెలియ మెట్టు లెట్లా * పలుకుచుందు

తాని వాని శిండుఁ * గై వల్యమై యుంట

నిత్యమంగభుండు * నిఖిలవిందుడు.

౪

క॥ భరియింపరానికష్టము

లరయ సవస్థాంతరంబు * సతిశీఘ్రముగా

సరులకుఁ గల్పించును శ్రీ

హరిచ్చ నూరకయు నట్టు * లోఁ జిత్రిగతిన్.

౫

అ॥ వె॥ రిష కొశఁడు సహాయమును జేయనేరఁడు

పట్టిపాకికులాడు * వట్టిభ్రాంతి

గట్టిభక్తిలోనఁ * బుట్టఁజేసిసనాఁడు

హరి యొపంగును సకలార్థసిద్ధి.

౬

అ॥ వె॥ కాన నీశ్వరేశ్వరే వేదియుండుట
దొరల కుండు లుంచ * దొడ్డబుద్ధి
కామధేను వదియ * కలవానిఁ జేయంగఁ
బూర్ణదీక్ష దానిఁ * బూను టొప్ప. 2

క॥ దీనుండై హీనుండై
మానవులగా నేవఁజేయ * మరగిన పిదపగా
మానము వీడిన సీచున
కొనె నులభకై లి విడిది * చారి భజయింపన్. ౪

అ॥ వె॥ మాట లెందునుండి * మఱులుచుండును, దేని
మనసు చేరలేదు, * వినుమ ! యట్టి
యాత్మయై వెలుంగు * నతనివిషయ ముంలే
గాదె ! తద్భజనము * జ్ఞానధనము. ౯

క॥ అంతయు బ్రహ్మం బనుచోఁ
జంతకు నెడ మేది ? మనమ ! * శ్రేయోవృద్ధిగా
గాంతువు, శాంతిని నటుపైఁ
గాంతువు, సర్వార్థసిద్ధిఁ * గాంచెద వవలన్. ౧౦

క॥ జీవేశ్వరజగములు లే
వేవిధి బరికింప దేవుఁడే యని తెలియగా
భావం బట్టు నిలుచుట
శేవలత త్త్వంబు రామశీర్తనము ముగిసె ! ౧౧

గీ॥ ఆత్మ యేకంబు పద్వితీయంబు పగుట
నిత్య మానంద మగును, పంఃదేహ మేల ?
చిత్రీమూర్తిఁ దాల్చునెడలఁ • జేవచెడక
నర్వమును బ్రేరణముఁ జేయు • జంతుల కిఁక
స్వాత్మప్రేషించు శ్రీమ మేల • సతత మిట్టి
శ్రీగురూక్తులఁ దెలిసి నిశ్చింతమొయిని
పమ్మి శాంతింది శ్రీహరి • నెమ్మనమున
భక్తి భజించువారికిఁ • బరమపదము ! ౧౨

క॥ పలుభంగులసంకల్పం
బులు కలుగఁగ లేక్కనేయఁఁబోకుము జీవా !
కలదానివాచకం బది
కలకాలముఁ బ్రణవ మూఁతఁ • గావింపు మొగిన్. ౧౩

క॥ పక లేందియములతోఁ గను
నొకఁడై యానంద మాత్ముఁ • ధూరక యేలా
వికలత సుడివడ మనసా !
నకలము బ్రహ్మంబు తెలియఁజాలినఁ జాలున్. ౧౪

గీ॥ నకలమతిపారసంగ్రహవత్ఫలంబు
శాంతి యది కల్లు జామ్ము నిశ్చింత నిలువ
నట్లు నిల్పుట తత్త్వంబు • సరయునీదవ
ప్రవృత్తావంబుఁ దెలుప నీశ్వరఁడు గురుఁడు. ౧౫

గీ॥ భర్తృజంబు భార్యగర్భంబునుండి
బయలుపడుచుండుచందాన * బ్రహ్మసార
మద్ది గురుముఖమున నుండి * యవతరింప
విన్నదానినిఁ దలఁదాల్చి * విహితవృత్తి
నున్న నున్న దున్నటు గండు * రుక్తము లిల. ౧౬

క॥ దేవము రాగము లేకయు
నేమంబున కొప్పునట్లు * వివిధగతుల నం
తోమంబున నటియించిన
దోమంచే! సూత్రధారుతో నైక్య మగున్. ౧౭

క॥ జీవన్ముక్తుం డవిధిఁ
గేవలదిన్మూర్తిఁ దాల్చి * క్రియల నడుపుచో
జీవునితో నైక్యంబున
ధావనమొనరించుఁ గద! ప్రాధానము భంగిన్. ౧౮

క॥ ఉన్నది వెలిలోఁ దోచుచు
నున్నది జగముట్లు తోచుచున్నది యొక్కఁడై
యున్నది తోచుటయు న దని
కన్న గురునూర్తి దానికన్న గలదే! ౧౯

క॥ జీవునివలెఁ దద్యత్నము
గేవల మాభావ మీకు * క్రిడ యొకండే
గేవలునిం బలె సత్యము
కావునఁ గేవలకృప మము * గావగ వలయున్. ౨౦

- క॥ ఆదిమరూపము హరికై
యాదిమకారణము సృష్టికై వది నానా
నాదాత్మక మోంకారము
సాధులలోఁ బ్రణవసంజ్ఞ * జరగు న దేలా? ౨౧
- క॥ నానాత్వం బేకత్వము
జానగు శక్త్యత్వ మాత్మ * సత్యత్వంబు
బూని శుచిత్వము సిద్ధం
జా నాదిమిథునము ప్రణవ * మన బ్రహ్మాంబే ౨౨
- క॥ కేవలం దశరీరుఁడుకద,
కై వల్యము వానికీడ్గఁగది, కర్మ మనక
జీవునకు సిద్ధమిథునము
నేవేళ భజించుచుంటయే ముక్తికదా! ౨౩
- క॥ జీవునివలె దోచుచు దా
దేవుండై యుండుదానిఁ * దెలియు మనా మృం
చేవేళ సోహ మని నా
సావివరములందు నద్ది * జపించుఁగదా! ౨౪
- గీ॥ గిన్నె యన్నది రజతమై * యున్నభంగి
విశ్వ మన్నది బ్రహ్మమై * శాశ్వతముగ
నున్న దవిధి యహ మన్న * దున్న దొర!
యది ననాతన మని సోహ * మనుటలెలుపు
హంసతత్త్వంబుఁ గన్గొను * హంస నిజము ౨౫

క. ఆవిధమున నీరూపము

శ్రీవల్లభజగ మటంచు • శ్రీతవత్సలతా

నీవే శ్రుతివై తెల్పుగ

జన్మదు వేటొక్కదిక్కు • జిక్కు వ జేలా? ౨౬

క. దేవా! మా కీశంకల

తో వేళగడవ నేల? • తోడ్తో నరవం

బీ వని గొల్చిన నీవై

రావలసినయద్ది మాకు • రా నిత్తు హరీ! ౨౭

ఉ. యత్నములేకకల్లు సకలార్థములు త్రిమముల్ గ్రహింపనొ
రత్నములట్ల సాన నిడి • రమ్యతరంబుగఁ జేయవచ్చున
ద్యత్నముతోడ వానినియధార్థములొటగదా వృథాసుమీ
నూత్నముగాసృజించుకొననొచ్చుటనర్థము సిద్ధహృటచేన్.

ఉత్పలమాలిక .

ఇచ్చునుబాలురల్లి మొదలిచ్చును మేఘుఁడును న్నదుల్ జలం
బిచ్చును నవ్యవృద్ధినిల • యిచ్చు ఫలంబుల వృక్షరాజి దా
నిచ్చును నచ్చరిత్రుఁడు నశనకముఖంబుల బోధహార! యీ
యిచ్చిన వన్నియున్ దనివినియ వడలొకా? నీకు జీవ! ఛీ!
ముచ్చిలఁజొచ్చెదార్థగనిమూలధనంబదియున్ గ్రమంబుగా
నిచ్చును లెస్సరక్తమును, • హేయఃపురొంపియు, లోహజాతమే

యచ్చపురాట్ల, నొక్కమెయి + నాఁగలిఁదీర్పఁగలేనివయ్యయో
నిచ్చలు గాధఁజొన్ను నవి + నీలైదుదాఁకనివేల ఁక్తితోఁ
బుచ్చముకాలమిశ్వరనిఁ + బొందెడువేడుక మంత్రరాజముగా
తెచ్చెరనుచ్చరింపుచును + శేషవిభావమునాశ్రయింపుచున్. ౨౯

౪। భజనము మాపని యనియు, వి

భజనము గా దంచుఁ దెలుపు + భక్తుల విని న
మ్ము జనుఁడు భవముగా దాటు, గు
రుజనములగా భక్తిఁ గొల్చి + రూఢి నెవండేన్. 30

౫। వె! ఏల వచ్చితి నిట + కెవ్వండు నావిధం

డేమి నేయవలయు + నెద్ది దిక్క
టంచు నార్తిగుఁడు + నాబ్రహ్మ కెవఁడు ముగా
దెలిపె నర్చ మరేడు + తెలుపు మనకు. 31

౬। వె! కాన నతనిఁగూర్చి + గాఢాచురక్తితో

శక్తిగొలఁది మొట్ట + చాలపెట్టి
వలనుపడక తుదకు + వైరాగ్యమునఁ గావ
మట్టు నిలువ హరియ + యుట్టిపడఁడె. 32

గీ। అఖలమందు సోహ + మను విలాసముభంగిఁ

బ్రీకృతి యంతరాత్మఁవ్రీకటనంబుఁ
జేయ నాకృతి యిది, + సిద్ధసంకేతంబు
అర్థ మరయఁగఁ బరఁమాత్మ సుమ్ము. 33

సీ॥ రామతాదాత్మ్యంబు + కామింపఁ గలనాఁడు
 కామింపఁదగినది + కలదె భువినిఁ
 గృష్ణతాదాత్మ్యంబు + నిచ్చగించిననాఁడు
 నిహమందుఁ గల దెద్ది + యిచ్చగింప
 బ్రహ్మనుభూతినిఁ + బడయఁగోరిననాఁడు
 భువినిఁ గోరఁదగినభూతి కలదె
 ఆచార్యకృపచేత + నాత్మవిద్య లభింప
 నానంద మిన్యత్రీ + యరయఁ గలదె
 నిన్ను మరగిన మానసేంద్రియము తెల్లు
 చీటికిని మాటి కితరంబుఁ + కేరనేర్చు
 ముక్తియందేని మోహంబు + పుట్టదన్న
 రామ శ్రీరామ శివరామ + రామకృష్ణ ! 38

సీ॥ తెలియ మనుకొనువారలె + తెలిసికొందు
 తెలిసికొంటిమి యనుచారె + తెలియకుండు
 అనుకొనుట యాట రెండు ను + మృనుభవమున
 నుండి కాని దనుకొనుచునుండు నిజము. 39

సీ॥ నిత్య మాత్మానుషంగనన్నియతి నుండు
 జీవుఁ డెవ్వఁడీ బరలోకఁదంతఁ గుందు
 నాత్మమిభునంబు కీర్తించు + నవనరమున
 నితరులును రాదు వాడు + రానీరు వారి. 3౬

క॥ తన ప్రతిబింబము దిద్దఁగ
జనుఁ డెంతే యత్నుపడిన * జరగునె యది తా
తనదేహబింబమందున
నొనరిచి యద్దమునఁ గనఁగ * నొప్పుకొ మార్పున్. 32

క॥ తనరూపము తన కగపడుఁ
దను చా శుద్ధుండు గాఁగఁ * దద్రూపంబే
గని నగుఁ దన దగు జగ మటు
కనుకకొ దనలోన మార్పు * గావలె నరయన్. 33

గీ॥ దృక్కు కానట్టివానికి * దిక్కు లేదు
సత్య మరయంగ శాశ్వతఁసౌఖ్య మరయ
మోహమున ముగ్ధ ముంచంగ * మూఢనితితి
కూహచేఁ జేయఁ జాలిన * దూఁకదంపు. 34

ఆ॥ నె॥ కామరహితమైన * కర్మంబు గలచోటఁ
గారణంబు లేని * కరుణ గలదు
భక్తుఁ డెఱుంగు నెఱుంగు * భగవంతుఁ డన్యుల
కంతయు నొకరీతి * నతికయొక్తి. 35

క॥ ఇన్నియు గురుముఖమునఁ దాఁ
గన్నకొ లోకంబుఁ గనఁగఁ * గాఁచించు నొక
తిన్నఁగ వృక్షుండై పం
పన్నుండై మించుఁగాక ! * పన్నుగభూష ! 36

క॥ కలవారికెల్ల నెందుకా

గల నకల మహంపదార్థఃగతవత్సం బా

గలమాట విందు విటు కనఁ

గల యీ ప్రతిబింబ మాతృఁ + గల బింబముడే. ౪౨

జ॥ మును దా నజ్ఞానంబున

జనియించిన మగఁడు లేఁడు + జనకఁడునుమ్మా!

మును దా నజ్ఞానంబున

జనియించిన జీవుఁ డేఁడి + శౌరియ నుమ్మా! ౪౩

క॥ అంతయు బ్రహ్మం బను నసి

శాంతిదమకా జెండ్లియాడ + నకలేంద్రులకై

చింతామూలముఁ దుంపఁగ

వింతఁగఁ గంకణముఁ దాల్చు + విప్రులలోనన్. ౪౪

గీ॥ చేతనంబైన నేమి యచేతనంబ

యైన నేమి భేదంబు చేయంగ రాదు

సర్వమున రామచైతన్యశక్తిలేదె

ప్రేరణముచేయ లోన +నభేదగతిని. ౪౫

క॥ జ్ఞానాజ్ఞానంబులు త

త్వానుభవప్రాప్తు లరయు + నానందము దుః

ఖానలముకా గలిగించును

జ్ఞానానుభవములవలనఁ + గద మోక్షంబున్. ౪౬

గీ॥ అంతయును బ్రహ్మ మనుచు సత్త్వంతభక్తిఁ
గొలుచు మా శీల మీమీఁదఁ * నలుకఁబూన
ధర్మధర్మయోగంబునఁ * దనరుచుంట
మాకు ధర్మంబు మీమీఁదఁ * మత్సరంబె. ౪౭

క॥ ఎవరికిఁ దగినది వారికిఁ
గవికూర్చుకొని బ్రహ్మ బుద్ధిఁగను నిత్యంబుకొ
శివశివ! స్వాహంకారము
లవమీనియు వానిచర్యలకొ లేదు సుమా! ౪౮

గీ॥ దేని కెడి యెట్లు యుక్తమో * దాని కట్లు
చేయు న్న్యాయాధిపతిఁ శేరి * శే యొనర్తు
తా నహంకృతి దానిలోఁ * దగులుకొనిన
ముప్పు నిజ మని రాజాజ్ఞ * చెప్పుకొదె. ౪౯

క॥ జరిగినదానివిచారణ
జరుగఁగ నున్నట్టిదానిఁచర్చయుఁ గలియుకొ
జరిగెడు ముహూర్తలక్షణ
మరయుఁగ నవి రెండు లేమి * నానందంబొ. ౫౦

ఆ॥ న॥ ఆత్మ నీకృతవకు * నర్పణం బొనరించు
భక్తశోభనలకుఁ * బ్రజ లొనర్చు
పుణ్యపావనమితి * పురుషోత్తమున కొటఁ
దత్తదుధితఫలము * తప్పకుండు. ౫౧

ఆ॥ మో ఊరకున్న భక్తు * నుచ్చస్థితిని నిల్పు
స్వస్వరూప మిచ్చి * సాకు సావడి
యత్నపడెడువాని * నాకాశమునఁ ద్రిప్పు
నాశపంచుఁ దుగించు * నాత్మకాంతి.

౫౨

గీ॥ సహజనద్గుణమూర్తియై * సంతితంబు
స్వస్వరూపానుసంధానసమయమందు
విశ్వరూపంబుఁ దాల్చెడు * నీశ్వరునకు
నీకు జీవుల తొకరీతి * నిశ్చయముగ
సంతియును బ్రహ్మ మన్యం బొకింత లే డ
టంచుఁ దెలిసిన యప్పుడే * యవధిగాన
మాకు నీతోడీయైక్యంబు * మంగళంబు
జేవనంజ్ఞకై కిచ్చుండు * జేవుఁడౌట
కోర నేటి కన్యంబు సంకోచ మేది.

౫౩

క॥ అనుభవనమయంబంచువ
భువయోచన స్థాఖ్యకరముగద పరికింపఁ
అనుభవవిరహితయోచన
తను భవబంధంబునందుఁ * దగులఁ జేయున్.

౫౪

క॥ అనుభవములేక్క యోచన
గనరా దాత్మజ్ఞానందుఁ * గర్మము భ్రావం
బును వాక్కు సమాధి నజాం
డనునందిందినప్రకార * ముతఁడై వెలయున్.

౫౫

గీ॥ వట్టివన్నాయి నొక్కలు • కిట్ట వెందుఁ
జెవికిఁ బరువంబుగాఁ దోచు • సిద్ధ మరయ
శ్రుతియుఁ దగురీతిఁ దోడైన • శోభఁ గాంచు
వట్టియోచన యివ్వీధి • వలనుపడదు. ౫౬

ఆ॥ వె॥ నిలువేబడుట స్త్రీకి • నింద్యంబు కార్యార్థ
మైన మే లటందు • దాని నట్లు
వట్టియోచన కొడిగట్టకుండినయెడ
జేవుఁ డనుభవమున • జేవుఁడ కద! ౫౭

క॥ అనుభవ మర్థము పొగొం
బును వస్తువు లేకయున్న • బొల్లగుఁజామి యో
చన, పదము, జేహ, మాకృతి
యనయుముఁ దద్యోగగరిమ • నానందదముల్. ౫౮

ఆ॥ నె॥ అనుభవించుచున్నయర్థంబు విడిచిన
యోచన యది దుఃఖఃసూచకంబు
అనుభవార్థమంగు • నదియుఁ గర్మబ్రహ్మ
మందు రై క్యసిద్ధి • యైన కలన. ౫౯

ఆ॥ నె॥ మాటి కాదుచుండు • మాటాడఁగా నాల్కు
యూరకాడఁజేయ • నోగు నిజము
కువిధంబుగాదె • కేవలవాసన
యనుభవరహితమయి • యార్చి దెచ్చు. ౬౦

క॥ కానగ యోచన మానుట

యానందమహాద్ధి నోలఃలాడుట ధ్యానం

బూని చరించుట నెలులే

మానంబున నుంట భక్తిమార్గము కృతికిన్.

౬౧

ఆ॥ వె॥ జీవుఁ డాత్మ ముఱది + సిద్ధంబు శూన్యఁడై

జీవనంబు లేమిఁ + జింతఁ గుందు

జీవుఁ డాత్మఁ గూడ + దేవుఁడై విలసిల్లు

నేల విడిచి సాము + నీలువడదు.

౬౨

ఆ॥ వె॥ ఈశ్వరుండు నామ + మీశేచ్ఛ క్రియగాఁగ

నతనిమాపు జగమె + యై వెలుంగ

మూటిలోన నైన + మూఁడుదాఁటిన నైన

మూఁడైయైన విష్ణుఁమూర్తి సుష్ము!

౬౩

క॥ అంతయు బ్రహ్మము సిద్ధం

బంతయుఁ దమోవ మిద్ది + యాలోచన యా

వంతయుఁ గా దది నా దని

శాంతించి స్మరించు విన్ను + సాధువు రామా!

౬౪

ఆ॥ వె॥ నీగురుండు ముందిఁనేర్పరి గాఁ దయ్య!

నాగురుని భజించు + నాఁగ రాదు

నీసుతుండు తగఁడు + నీరాజ్యపదవికి

నాసుతుఁడ కొవఁగు మఁనంగఁ దగుటె?

౬౫

అ॥ వె॥ నిజగురుండె గాడె * భజనీయుఁ డెట్లన
నెవరి కే వృధర్మ * మెంతయుఁ దగఁ
బాటుపడఁగరాదు * పరధర్మమున కెందు
స్వార్థమునకు నెటు పారార్థ మీడు. ౬౬

అ॥ వె॥ స్వార్థ మంగి గాఁగి * పంగంబు లౌఁ బర
ధర్మము లవి గన న్నృధర్మము లగు
వాని ననుసరింప * వర్ధిల్లు న్వీబలంబు
దానలేదు సుమ్మి * ధర్మహాని. ౬౭

అ॥ వె॥ భక్తవరులగతులు * బహుచిత్రిములు చూడ
నీశుస్థితియు నొకఁడ * యెంచిచూడ
నకలభ క్తవరులు * సామరివ్యయుఁ గాంతు
స్వానుభూతియే ప్రామాణ మగుట. ౬౮

అ॥ వె॥ తెలిసి యాడుచుండు * ధీరుండు లీనమై
తెలియ కేడుచుండు * నిలను జడుండు
కాని యిరువురకును * గల్గు నానంద మా
యాట ముగియు పిదప * నది నిజంబు. ౬౯

అ॥ వె॥ ఆటకొఱకుఁ బుట్టు * నాద్వంద్వములఁ జూచి
మంచివెడ్డ లూర * కెంచ నేల
పుట్టులేనివాఁడు * పుంఖానుపుంఖంబు
గా జనించు విష్ణుఁడే జగంబు. ౭౦

క॥ అడుగనివానికిఁ జెప్పఁగ

బడనేలా పలుగతులను * బాధల జీవా !

దుడుకుతివం బింక మానుము

కడఁకఁ విడువండు కాంక్షఁ * గలవాఁ డెట్లీన్. 20

సీ॥ బాగుపడనివారిఁ * బట్టి పాకాడినఁ

బలుక వినదు తెలియఁబలుక వశమె

అకలంబు నాశ * నా శీల హరిహరి !

శ్రీనివాసుఁ డట్లు * వారిఁ జేయ. 21

క॥ పాఠ్యంబున జేపులు

ధీరులు భీరులును నగుట * తెలిసియు నేలా !

వారిని వీరిని నెంచుట

యశారా ! యన నదియు రామునాజ్ఞయై యనరే. 22

క॥ కానిఁ జర్చలఁ గట్టిపెట్టు మిఁకనక్కఱాక్షు నేవింపుమా

వానక వీనను గాల మేల జన సంగీతం ఖల్వీదం బహ్మ యగ్

జ్ఞానంబుగ మది నిల్పి నిల్వఁజొచ్చోగర్మానుసారంబుగా

మానంబుగ దగఁదాల్చిభక్తులకుసామ్యార్థంబునూదించుచున్.

క॥ కోట్లకొలఁది ధనమును బలు

పాల్లు పడుచు నేకరించి * పలుమలు కఁ జే

కట్లం గ్రమ్మఁగ నీయా

చోట్లగ సంచార మేల * చూడుము నీలోన్. 23

క॥ ముందంజ నేగ నేయుము

నందడి యెంతైన వెనుక * చాయఁ గని మర
ల్పం దగదు దృష్టి నదియే
పొందుకొ బ్రహ్మనుభూతి * పూర్ణప్రీతిన్. 2౬.

క॥ ఆత్మార్పణముం జేయ మ

హత్కునికొ నిత్యశాంతి * యానందము, ము
క్తాత్ముండే నిజముగఁ బర
మాత్మనిచారణ మిఁకేల * యనిశ మవశరన్. 27

క॥ భేదజ్ఞానము మూలము

మోదంబున కట్లు భేదమున కా రెంటన్
లే దాత్మానుభవం బని
కాదే కరుణయె రవ మని * కవులందు రిలన్. 2౮

క॥ కరుణయు శృంగారరసము

ధర మాయామాతృముఖగ * ధన్యుడు గని శ్రీ
హరి స్వాత్మభూతిఁ గాంచును
దరియించును లేమి శ్రీనిఁ * దనను దపమునన్. 2౯

క॥ ఈరెండు వియోగంబునఁ

గారణముం గాంచుఁ గాంచుఁ * గార్థ్యం బటులే
ధారుణి యోగంబున నే
ధీరులు రెంటిని మృచ్ఛ యని * తెలియుదు రాత్మన్. ౩౦

- క॥ విరహమునఁ గరుణారస మగు
 విరహఁ ద్రి హరించు రామఁవిభుయోగమునగా
 విరహం బెఱుంగని యోగం
 బరయఁగ శృంగార మదియు * నడఁగు నమాధిన్. ౮౧
- క॥ రము ఛాత్వర్థం బెఱిగిన
 ప్రముఖులు శృంగారకరుణఁరసభేదంబుగా
 గమనింతురె భ్రమ ముంతురె
 తమయాశ్రయమందు భక్తఁతతి శ్రీరామా! ౮౨
- క॥ నామాకృతులను గృతులను
 గామింతురు సామ్య మెంతఁకన్దం బకటా!
 రాముం డొకఁ డయ్యు జగము
 గా మారిన యపుడు చిత్రఁగతి విహరించున్. ౮౩
- క॥ కుశలప్రశ్నం బువక్తరి
 విశదం బగు నాత్మధర్మఁవిద్యాభ్యాసం
 బశనాదు లింద్రియంబులు
 వశవర్తులు కాఁగఁ దపము * వలయు నుక్తరికిన్. ౮౪
- క॥ నిజధర్మము భజించుట
 భజింపమి ద్వంద్వవేమితి, * భగవంతుని లో
 భజించుట, గురునూత్రిక
 భజించుట యాత్మతత్త్వఁభజనము కాదే! ౮౫

౮౭. ఆ వెల్లొలుబొమ్మలాట + లీలఁ బో నీ శీల

వట్టిప్రాకలాడ + భయము భ్రాంతి

విడిచి, వ్యవహార + ముడుగుండుము తన్న

యందనై వెలుంగుచుండు దీవు.

౮౬

౮౮. భేదము తోచనిచో నిశ

నేదీ జగ మంచు దాన + నేదీ కీర్తి

మోదం బాత్మకు వృధగా

వాదం బది యేల జన, + వాంఛ గలిగియున్.

౮౭

౮౯. నియమము వర్జించిన నాఁ

డయ్యెయో! గుణదోష మెట్లు + లారయఁగల మఱ

భయ మించుకేని లేక గృ

హించుచు నర్వంబు నెట్లులే బశుభంశన్.

౮౮

౯౦. కృతికైలి ప్రకృతికైలియు

మతిమంతుం డరసి శుద్ధమానంబునఁ దా

మతిలేక గతుల న + న్నిట

నతిధీరత నిల్పుఁ గల్పు + నాత్మస్థితిచేన్.

౯౦

౯౧. అదర మొప్పఁగ మున్నా

నై దేహి వరించిపట్లు + భక్తవరుల్ ధీ

రోదారు రామచంద్రుని

మోదంబునఁ జేర్తు రాత్మ + మును లశరీరుల్.

౯౧

క॥ జ్ఞానానందాద్ధిని బ్ర॥

హృన్మనుభవం బున్న భక్తుఁ ఁ లటు నిటు నరయన్

బూనివఁ బూనకయున్నన్

బూన రహంకృతియలేమిఁ ఁ బూర్ణులు రౌటన్. ౯౦

అ॥ వె॥ ఒక్కబీజమందుఁ ఁ బెక్కుకొఖలు పూలు

పల్లవంబులట్లు ఁ ఫలచయంబు

కల్లుచుండురీతిఁ ఁ గమలాక్షుడే యగు

బీజ మీధ వనగఁ ఁ మోజుఁ గలుగ. ౯౧

అ॥ వె॥ ఒక్కరాజులోనఁ ఁ నున్న రాజత్వంబె

పెక్కునేవకులను ఁ బెక్కువిధుల

తోడఁ గలుగఁజేసిఁ తోడ్తోడ వేర్వేరు

గతుల నుండు తా నొకండు గాడె. ౯౨

గీ॥ అనికీ నరుగనివానిదైఁ త్యంబుఁ బోలెఁ

గావ్య మెఱుంగనివానివ్యాఁకరణమట్లు

వైద్య మెఱుంగని మందులఁవగిది నెందు

భక్తిలేనట్టి జ్ఞాన ముఁబద్ధ మంచుఁ

గలుగు లోకోక్తి యుద్ధానఁ ఁ నలుగకుండ

రామ! వైకుంఠధామ శ్రీరామరామ

నీకు మంగళ మెప్పుడు ఁ మాకులంబు

నందు నగుఁగాత మాకు నానందకంఠు. ౯౩

గీ॥ అంతరిందియనిగ్రహ * మమరు దాఁక
నిష్ఠనియమంబు లేకయే * నిలువదండు
అవల తన్మయత్వాన బ్రహ్మాంబుఁబోల
దేశకాలాదిభేదంబు * లేక మున్నె.

౯౫

క॥ ఆవరణరహితమైవది

శేవలబ్రహ్మాంబు దానికి నదానందం
జే వీర్య మవ్య మెఱుగదు
నీచు న్నే నేడ సావత్థానిష్ఠా నృపారీ.

౯౬

క॥ నీ వే నాదిగ భేదము

జీవుఁడు కల్పించి రామసేవాపరుడై
యావరణరహితుడై తను
దా విడు ద్వంద్వంబు జీవతఁ గురుకరుణన్.

౯౭

క॥ బీజము నిజమై వృక్షము

నోజు బుట్టించు విత్తై యుండినఁజాలున్
బీజము వృక్షము సర్వం
జోజు జిత్కింపవలె నంహో కాకున్నన్.

౯౮

అ॥ వె॥ వట్టిమాటలట్లు * వై రాగ్యమే లేక
పూర్ణబోధ వెల్లు * పుట్టఁజేయు
మాటమీఁద మాట * నోటితోఁ జిత్కించి
బారి నీతి లేక * జడుఁడు బోడుకు.

౯౯

క॥ కావక వృత్తి నశించినఁ

దానే బ్రహ్మంబుకానఁ * దభ్యము కను నా

తానంద మన్నివిధములఁ

జూనుక జన్మద్రో జన్మముక దరియించున్. ౧౦౦

క॥ గున్నది బ్రహ్మం బొక్కఁడె

యన్నక గలమైన పిదప * నానందముతో

నున్నక సాధులఁ గన్నక

విన్నక దిచ్చరిత లంటునే భవ మెందున్. ౧౦౧

క॥ కరుణించి బోధచేయుచు

నరులక నన్యార్థమందు * నడిపెద ననుచుక

గరివరదు మఱచి తిరుగుట

పరమార్థము నేటిదీనఁబంధుల కకటా ! ౧౦౨

క॥ తాఁ దరియింపఁగ మార్గం

జేదో యొకఁ డరయు సాధు * విహవరములకుక

మోదావహ మది తన కని

బాధిపంజూచు వేదఁబాహ్యుం జొరులన్. ౧౦౩

క॥ కొందరు మందరలై మఱి

కొందఱు జానరులు గాఁగఁ * గుదురుగ నిలిచెక

డెందము భగవద్భక్తుల

యందున స్వాత్మానుభూతి * నానందమునన్. ౧౦౪

క. ఎన్నివిధంబుల దానం

పన్నుండై యున్న నేమి * పరమానందం

బన్నది కనగలఁ దానరుఁ

డన్నా! యీశేచ్ఛ యతని * నటు చేయనిచో. ౧౦౫

ఉ. కావున నీశ్వరేచ్ఛకయి * కాచుకొనుఁ గురువాశ్యపద్ధతిఁ

గేవలపండితుం డొకఁ డఃకిల్పిషచ్చత్రినిశాంతభక్తిమైఁ

గావరముఁ హరించుకొని * గాఢతపశ్చరణంబు మానియై

శ్రీవిభుఁగూర్చిపల్కునని * చెప్పుచునుండురుద్రస్యలిద్ధరన్.

క. జీవుఁడు నిజకర్తృత్వము

భావించుట విధినిషేధఃభాక్తైః పాక్షుఁ

గేవల మాత్మార్పణమునఁ

గై వల్యం బందు సర్వఃకార్యములందున్. ౧౦౬

క. ప్రియశ్చిత్తశతముల న

పాయముఁ జెందు నొకొ పుణ్యపాపఫలంబుఁ

న్యాయంబుగ నాత్మార్పణ

మే యొక్కడు వానిఁ బోది * హితమునఁగూర్చున్.

క. ఉన్నది లేదన జెల్లునె

యున్నది హరి యతనిలీలఁయుఁ గద యనువాఁ

డెన్నం డెద్దియు వానిఁ

నున్నదె మిఱియొక్కఁ దాత్యఃకేహగము దక్కన్. ౧౦౭

క॥ ధన్యుఁడుగాఁగ సకలమూ

ర్థన్యుఁడు తనతత్త్వ మరయుఁ * దవ కది యేలా
సన్యాసీయైవ విదవఁ

గన్యావరణంబు నవ్వు * గాదె యెవరికేన్. ౧౧౫

క॥ సకలాఘంబుల నార్చుఁ

సుకవితనుం గూర్చు నర్చుఁశుభములఁ జేర్చుఁ
సకలాభితలలఁ జేర్చుఁ

మకుటమువలెఁ జేసి రామఁమంత్రే మెవరినేన్. ౧౧౬

క॥ శేవలభక్తుఁడు శేవలుఁ

డౌ వేయెల మనుజుఁ డని * యతని నెవండే
భావిగిదిసంతమాత్రేనఁ

బోవునె గౌరవ మతండు * పూర్ణాత్మసుమీ! ౧౧౭

ఆ॥ న॥ చెప్పినట్లు నరుఁడు * చేయఁగావలెఁ గాక

తప్పిపోయెనేని * చెప్ప నేల

తప్పవోలె నత్తవితత్త్వంబు లుండవు

మనుజునందు వానిఁమాటయందు. ౧౧౮

క॥ బొదాసీన్యంబు భవా

సీదయ నిజ మది లభించెనే సిద్ధము జ్ఞా

నోదయ మటుపైఁ గోరఁగ

నేదీ వేటొందు జన్మ * మేదీ యేదీ? ౧౧౯

అ న ం ద సా ర ము .

గీ॥ జగము శ్రీవిష్ణులీల సంశయము లేల
 శాంతికర్మావసానవార్యంత ముంట
 దహరమందున నిశ్చింతః * దగులుకొంట
 ద్వంద్వ మద్దాన దాటి తత్త్వంబుఁగంట. ౧౨౦

క॥ శేవలదృక్ నిలిచిన
 జీవన్ముక్తుండు లోకానేవ యొవర్పం
 గా వలచునె తద్దర్శన
 మే వలసినవారి కరుదె * యిహముఁ బరమున్. ౧౨౧

క॥ కావ్రన లోకల నెంచుట
 శేవలమాధ్యంబు రామశీర్తనవరుఁడై
 జీవత్విశంకవదలిన
 కోవిదుఁ డెం దున్న నదియ * కోవెల యున్నా! ౧౨౨

క॥ కోవెలభక్తులఁ బిలువం
 గా వెడలునె దానికొఱకుఁ * గద వచ్చెద రీ
 భూవలయమందు దీనిని
 వేదిధములఁ గాంచి యిట్టి * వెట్టియుఁ దగునే? ౧౨౩

చ॥ నె॥ ఉత్తవాఁడు తిరుగుచుండు నొరులఁ దెల్ప
 నుత్తముఁ దన నుండు * నున్నచోట
 నబ్జనాభుఁజోలి * యన్నియు నీఁజాలి
 యుగ్గజనులమొక్కుఁబండుఁజాలి. ౧౨౪

- ౮౭| వె తెలియకుండువఱకుఁ + డెల్పఁజూచు నొరులఁ
 . తెలిసినంత యట్టివలపు విడుచుఁ
 బరులు తెలియకుండఁ + బాడఁగుటకుఁ గాదు
 తెలిసికొనిడు పథము + తెలిసికొనుట. ౧౨౫
- ౮౮| తమమార్గ మనునరింపక
 విమలాత్ముడైన నేమి + వేడుకఁ జెటువం
 గ మనోవికలతఁ గలుగ న
 వమాన మొనరింతు మనుజువశువు లవశులై . ౧౨౬
- ౮౯| గుణదోషవర్ణనం బది
 గణుతింపఁగరాని హావశకర్మము నిజమే
 ఫణిశయనుప్రకృతి ద్వంద్వము
 ప్రణుతిందితిఁగాన శాంతి + భజియింతు నిఁకన్. ౧౨౭
- ౯౦| ఎప్పుడుఁ జెప్పఁగఁ దగనిది
 చెప్పెద నని చెప్పినట్లు + చెప్పుచు నేమో
 తప్పుకొను తల్లి చెప్పక
 తప్పక గ్రహియించుఁ గన్య + తానె వయసురాన్. ౧౨౮
- ౯౧| ఈయాకథలం జెప్పునం
 బ్రాయము రావట్టి పిల్లఁ + బతిఁ గూర్చుచు దా
 న్నాయమ్మును బోధమ్మునఁ
 గాయమ్ముం బోధి తల్లి + కడతేర్ప వలెన్. ౧౨౯

క॥ పెద్దలు పరమరహస్యము
ముద్దుగఁ బొదిగెదరు సహజముగ మూలలలో
నద్దిర 'శరణం వ్రజ' యని
పెద్దచరిత్రమున దాచి * పెట్టెడె మునియున్. ౧౩౦

క॥ ఆనూక్తిక బ్రకటించిన
మోసం బగుఁ దగివవారిఁబుద్ధికిఁ దగులుగా
గాసిలి వెదకిన నని యా
వ్యాసుఁడు విధిజాలమున సువస్తువు దాచెన్. ౧౩౧

ఆ వె॥ సత్పురుషుఁడుగాక * సత్యంబు తెలియదు
ఊహఁబట్టి పోవుచుంట తగదు
నిశ్చయంబుఁ గోరు * నే వృత్తి దానికి
సత్యవంతుఁ డేమొ ! * జనుఁడు తగఁడు. ౧౩౨

క॥ కానక వై ద్యాదుల మును
పూవరు యోగానుభూతిఁ * బొందని జనులుగా
బూనఁగనీయరు పెద్దలు
పూనిక లన్నింట నేడె * పుట్టెం జూడీ ! ౧౩౩

క॥ సామాన్యమనుజుజాతికి
సామాన్యపుఁ గృషియు శిక్ష * వద్యాపాఠం
లేమనిఁ గలుగఁజేసిరి
కామాదుల ముంపురై * కాటకమునన్. ౧౩౪

- క॥ రోగికి బభ్యము విడుచుట,
 బాగగు కనుచూపు తిరిగి * వచ్చిన మజలగా,
 ద్యాగి యవధూతగ యగుట
 చే, గడతు రిల తమవిధిని * పేధంబు లొగిన్. ౧౩౫
- ఆ॥ వె॥ ఆత్మ నాశ్రయించి * హంస లాడెడుభంగి
 నాత్మ నాశ్రయించి * హంసలాడు
 వేద మాశ్రయించి * విప్రు లాడెదురీతి
 రాము నాశ్రయించు * రామదూత. ౧౩౬
- ఆ॥ వె॥ ఎవరిపిల్లఁడైన * నిల నన్నుసంపంగఁ
 దల్లికడుపు సఫలతఁగ నె నందు
 నాట్యరంగమందు * నటియించెనేనియుఁ
 జూచి మెచ్చుకొందు * చోద్యముకడ! ౧౩౭
- ఆ॥ వె॥ పెరిగి పిల్లవాండ్రు * బెక్కండ్రు గనియైనఁ
 దమనుతిఁ డట్లులైన * దన్నుకొందు
 పరులు చెడఁగఁ గనులపండువొ వీరిని
 నూర కీల పట్టి * యూఁగుచుంట ? ౧౩౮
- క॥ జాలి నెఱుంగఁడ దేవుడు
 చాలఁగ జేవులను జెంది * నమయించెడిచోఁ
 గాలము రాఁ దానును నా
 రీలగా జరియించుచుంట * లేవే చింతల్. ౧౩౯

క॥ రాముండుగఁ గృష్ణుండుగఁ
దా ముగ్ధ జనియించి జీవధర్మము నడువఁ
నామధ్యము గలవాఁ డా
దామోదరుఁ డేల జాలి + దైన్యముఁ జెందున్ ?   ౧౮౦

క॥ దేవునిపెండ్లికి విందుల
మై విహరింపఁగ నమస్త + మానందదమా
నేవీ కాకున్న నిలువఁ
దావులు జేవులకు ముక్తిదాయకు లేరీ ?   ౧౮౧

క॥ కల్పించు వన్ని మన మని
తెల్పఁగాఁజోలు సుతుల + దేవతల లలిక
గల్పింతురు జగమున నహి
తల్పా ! నీ వాత్మ వన్ని + తత్త్వంబులకున్.   ౧౮౨

క॥ తనయందుఁ బుట్టు లోకము
తన కాశ్రయమాట చిత్రితమన్లు దలంజ్ఞ
దనలోనఁ బుట్టు రస మది
కనుము బహిస్తీర్థముల సుఖంబున కరయున్.   ౧౮౩

గీ॥ ఎవనిలోకము వానిది + యెంచిచూడ
నైనఁ గృత్యయైన వెన్నఁ బూర్ణాత్మశాంతి
దనుక, తస్మయందై యుండు + ధన్యతముండు
రంగమునఁ గృత్యయైన పాత్రీవలె నుమ్ము.   ౧౮౪

అ॥ వె॥ కానఁ బంచభూతఁకాలదిగాత్మమ
 నంబు లోలి నీవిధంబులగుట
 రామ రాజభూష ! • రాగి విరాగినాఁ
 బట్టు పెట్టు విడిచిపెట్టు పెట్టు ? ౧౪౫

అ॥ వె॥ అన్నిధాతువులకు • వర్థ మొక్కఁడె యాట
 నొక్కధాతువునకే • పెక్కు లర్థ
 ములును గల్గియుంట • బోధించుఁ గేవలుం
 డొక్కఁ డన్నిగతుల • నుండు నంచు. ౧౪౬

అ॥ వె॥ ఇంట నున్నవార • లెన్నియో వరుసలఁ
 చిలుచుచుండు రొకనిఁ • బ్రీరితోడ
 నన్ని నామములకు • నరఁ డొక్కఁడే పల్కు
 నట్టి పేరు లుండు • నందఱ యొగి. ౧౪౭

క॥ చెప్పించుకొనెడు శిష్యుఁడు
 చెప్పఁడు గురుఁ డెందు ధర్మశీలుండై నకా
 జెప్పంబూనుట మార్గము
 తప్పట మమి ! కానఁ గోరఁదగదు తెలుపఁగన్. ౧౪౮

గీ॥ గురుఁడు బోధవ్యయావుఁడు • నరుఁడు దానిఁ
 గోరి నిజభక్తి రప్పించుకొనును బూని
 భక్తియే శక్తి శివమూర్తిప్రాప్తుఁ జేర
 మానముద్రను చాల్చినకమాత్రాన గురుఁ

డాత్యబోధంబునకు హేతు వగుటలేదె
మునులు తెలియరె? దక్షిణామూర్తివలన
దీవ మరయంగ వేటాకదీవ మేల
దాని నన్నిధిమార్తాన * జ్ఞానమబ్బు
దెలియకుందుమె యద్దయై * తెల్పునొక్కొ!
కావఁ బెద్ద లభ్యావయోగంబుకలవ
మఱియు సాన్నిధ్యబలమున * మహిమఁ గాంతు)
స్వానుభూత్యేకమాన మా * నాత్మవిద్య. ౧౪౯

క॥ లోపల రాగికదా యిక
నేపూతల నైన నుండు * నే గుణ మకటా!
పాపం బజ్ఞాన భ్రమపడు
రూపమునకొ బుధుండు నిజము * రూఢిగఁదెలియున్. ౧౫౦

ఆ॥ వె॥ దైవసూత్రమందుఁ * దగులుకొన్నప్పుడు
మంచిచెడ్డతనము * లెంచ నేల!
ఎంచనేల స్వజనమితరులం చవలఁ బొ
ర్థించు లేల దైవవంచకులకు. ౧౫౧

ఆ॥ వె॥ కన్నకడు పటంచుఁ * గడుగర్వమును బూని
పరులఁ జల్లనాడు * బలువిధములఁ
దనకు వశమైయెనఁ * దనయిష్టమెనల్లు
కనఁగరాదె ప్రీతి * మనఁగరాదె. ౧౫౨

అ॥ వె॥ పుట్టకన్న నీకు నట్టె + తిట్టును విట్ట
 వీగుఁ బుట్ట నేని + వేరై డంత
 సిగ్గులేమి నిట్టి + చేష్టలు దుష్టుల
 కాను, మానవతుల + కాన జగతి. ౧౫౩

అ॥ వె॥ కంటఁ గన్నవారుఁ + గన్నవా రొకరితిఁ
 దోలుబొమ్మ లీశుఁలీలకొఱకు
 పెట్టి యొకరి వీడు + వేఁడు మఱొక్కరి
 నీతి గఱపును విపరీతవర్య. ౧౫౪

క॥ కనుగొన్న విషయ మెరులగా
 గనుగొన్నగాని శాంతి + కలుగ దెవరికే
 నను విషయము స్పష్టంబై
 నను బరులం దెల్పఁ బూను + నరుఁ డజ్ఞుండై. ౧౫౫

క॥ పాదద్యయి ద్వంద్వంబుల
 నాదిగా పారి యడఁచి పిదప + నహ మను పశువుగా
 భేదించ నాడరంబున
 నాడై తుగ్గఁ దృతీయపాదమందునఁ దాఁచెన్. ౧౫౬

క॥ పంచాయుతివలెఁ దా సృజి
 యించిన లోకంబు లేన్ను + నిటు నటుఁ జేయగా
 పంచనగా నెంచక పూ
 డించుగా దపించు నెంచు + తేరఁవీరిన్. ౧౫౭

క॥ తననడవడిఁ గొనియాడక

తనదోషం బెంచుకొనుచు * ధన్యుఁడు రాముఁ

గని మోదమంది భక్తులఁ

గొనియాడుచు మనువుఁ * గడుపుకొను గురుభక్తిన్. ౧౫౮

క॥ తనయెడఁ దన కభిమానం

బనుకది నిజమైనఁ దనకు * నానందద మా

వనిఁ బూసక, దుఃఖద మా

వనిఁ బూను నెవండు జడుఁడు * భభిరే రామా ! ౧౫౯

క॥ యోజించి కర్మఫలముల

నేజిపుం డాత్మదమన * మెంతయుఁ జేయుఁ

రాజీవనయను నాత్మఁ

బూజించునె యాతఁ డెట్టి * పుణ్యండ్ల నన్. ౧౬౦

క॥ కర్మఫలంబులఁ గోరక

యర్మిలి నాత్మార్పణంబు * వతిశయభక్తిఁ

ధర్మము తప్పక చేసెడు

నిర్మలమతి కితిరధర్మనియమం బేలా ? ౧౬౧

క॥ పిల్లలయెడ నభిమానము

తల్లుల శింతేని కలదు * దయయును నైనన్

దల్లులు పరులకుఁగాఁ దమ

పిల్లల హింసింతు రెంత * విపరీతంబో. ౧౬౨

- క॥ అధికారము తత్త్వము నీవ్వి
యధర్మ మనునవి భజించు * నాదరమున నే
బుధుఁ డతని కబ్బు నిజముగ
మధ లొలికెడు గురునిపదము * సుమి కలిలోనన్. ౧౬౩
- క॥ పరమార్థము మానంబున
ధర వ్యవహారంబు వాక్యతాత్పర్యమునగా
సరసులు లలి సాధితురు
హరినామస్మరణమందు * సతిశయభక్తిన్. ౧౬౪
- గీ॥ కఱచుకొనువని పిల్లదిఁగాక యెట్లా
విడిచెనా తల్లి వెల్లునే * బిడ్డ విడిచి
మర్కట న్యాయమన్న సామాన్యదృష్టి
కది పరిత్యాగముగఁ జోచు * నిది నిజంబు. ౧౬౫
- గీ॥ ధ్యానమును బ్రార్థనంబు నాత్మార్పణంబు
కలిగి గాయత్రిమంత్రంబు * లలితమగుట
దానికంటె మంత్రంబు జఁగానఁ గాన
రాదు లేదని వాదించు * వేదవిదులు. ౧౬౬
- క॥ తనవంటివారు లోకులు
తనదే లోకంబు బ్రహ్మ * తత్త్వం బిది యం
చనుకొనెడు సాధు వెళుడుగా
నిను నాత్మక గొల్చు రామ ! * నిశ్చలభక్తిన్. ౧౬౭

౪౩. ప్రాతనిధుల వెదకికొనుచున్
బ్రతికెడు నీచునకు నేటి * ప్రామాణ్యంబో
కృతకృత్యత సద్వర్తన
మతులితపథ మనఁగ వినియు * నాశయ! భయమా! ౧౭౮
౪౪. కేవలనిదు త్రమున కగు
జీవుని తచ్చర్య సరసి * సిద్ధుం డాఁగా
కేవల నావల జన్మం
బేషెట్టికీ దీర్ప నార్ప * నీహ జనించున్., ౧౭౯
౪౫. విష మమృతం బమృతంబే
విష మగుటన్ జూచుచున్న * భేద మడఁగు నా
విషమస్థితి సమరస మది
ఋషిసామృత విందు నేటి * కీకలిఁ గందున్. ౧౮౦
౪౬. పరమవిరక్తుఁడు భక్తుఁడు
గురులై లిని ననుసరించి * కోవిదుఁడే యా
ధర రిక్తుఁడు యుక్తుల నే
పరిగణనము చేసి పరిమళపాతకీ యాఁగా., ౧౮౧
౪౭. వారింపరాని యహ మను
వై రినిఁ గల్పింలె వానివశ మొనరింకే
శ్రీరామా! మము నీయవ
తారములన్ పవ్వనాపకతార్థవమే., ౧౮౨

అ॥ వె దొంగ బ్రదుకుచేత * దొరయానె పరమేశు
మోసపుచ్చు గలఁడె * మొదలు చెఱచు
కొంటగాక, భవము * గొంటగాక, పరు ల
నహ్యపడు న్వభావనరణిగాక! ౧౨౩

అ॥ వె త్రికరణములఁ జేయు * నకలంబు దూష్యంబు
దృక్కుగా నిలువక * తిరుగు నడల
నూరకున్న నెట్టు * లున్నను దృక్కై-న
నిగమతుల్యుఁ డతనిఁ * బొగడవశమె. ౧౨౪

క॥ ఈషద్వింతయుఁ దగ్గత
దోహకరవాక్కు దానితోఁ దుల్యంబా
వేషము కర్మము నా కగు
శేషాద్విపత్తి! మనము నినుఁ * జేరమినిఁ జూచి! ౧౨౫

క॥ ఉన్నది నిత్యం బెట్టటా
యున్నది యెదుటా జరగుచు * నున్నది తా లే
కున్నది శక్తి జగము నీ
వెన్నఁగ నున్నది యొకటిగ * నెల్లపుడు శివా! ౧౨౬

క॥ కానరా దోఁచిన ధ్యానము
మానము స్వస్థుండనైన * మఱి యె క్లెవరో
నైనా జేరేదివఁ బై
పైనా దగుచర్య లోన * భక్తియె నుమ్మా. ౧౨౭

- గీ పురుషుడు, కవి, సాత్రీ + పుట్టువిధంబున
బ్రహ్మము, పర, నేను, + రస జనించు
దాను, కలయు, తాను + దధ్యమే చందంబు
గలుగు సర్వ మట్లు + గలుగుచుండు. ౧౭౮
- క॥ వ్యసనము రూపముగాఁ గల
పనరము జేపుండు జగతిఁ + బ్రబలె నెటో యి
ద్ది సకలము బ్రహ్మ మని నీ
యనదృశ్యకృప దా వ్యసనము + హరియించు నజా! ౧౭౯
- క॥ నీలో లీనం బగు వాఁ
డేలీలకా నంచరింప + నేమి భయం బా
కీలోంకృతి తత్కృతి కిఁక
వేళకుఁ దగురీతిఁ ద్రిప్పవే పరమేశా! ౧౮౦
- క॥ సార్థకమై గురుసూక్తి కృ
తార్థుల నొనరించు సంశయము లేలా న
ర్వార్థంబులు ఫలియించు య
ధార్థముగా జపమొనర్ప + సమ్యక్భక్తిన్. ౧౮౧
- క॥ సార్థకము సార్థకం బగు
వ్యర్థ మవర్థకము నగు వానర్థకమెకదా!
సార్థకము భరతుభావన
ప్రార్థన లేకున్న నతనిఁ + బాలించెఁజూచి! ౧౮౨

౪౧ బనుఁడు శివోహ మృనుచున్

బనని యనున్ శివునిరాణి + సార్థకమానా !

మనువు యథార్థము నేయక

మననము నేయంగ లాభమా మోసహ్యాన్. ౧౮౩

౪౨ కానన్ ద్రిశరణశుద్ధిగఁ

బూనిన పర్వంబుగనుఁ బ్రాపూర్ణత జగతిన్

జ్ఞానము విజ్ఞానము ప్రి

జ్ఞానము బ్రహ్మము గురుచరణ మనుట నొనా ! ౧౮౪

౪౩ శ్రీకైలాగ్రము గవ భవ

పాశము విడు వన్నమాట + వారాంగవళి !

యీశా ! గురూక్తికంకా

లేకంటే లేకయున్న + లే ముక్తుండౌ. ౧౮౫

౪౪ ఆధ్యానయ హరియించిన

మిథ్యావాదంబు లేడ + మృతియేడ నొకో !

సాధ్యాసాధ్యము లేడనౌ

బోధ్యము సిద్ధంబు పర్వమును నా వినవా ! ౧౮౬

౪౫ సాంబునిఁ జూచుచు మహాధం

డంబాచర్యలను నెంచవగునా పగరా

సాంబునికీ దగియున్నది

యంచును నెంచంగ జేవు + లవురా ! యెవరో. ౧౮౭

క॥ శీవునిం జేరఁగ జీవునిఁ

బవిత్సరి నరయుట తెట్లా * పలుపోకడలన్

శివ ! పోవుచుండు మూఢుఁడు

శివశివ ! నమరనములేమిఁ * జెడు నవశుండ్ల . ౧౮౮

క॥ పరులవలెఁ చానుఁ దనవలెఁ

బరు లని పండితుఁడు నరవోవాంఛల నార్పున్

నిరతము గాయత్స్యార్థము

స్మరించు నాత్మార్పణంబు * శాంతి నొనర్చున్ . ౧౮౯

క॥ జీవ ! చరాధీనుఁడవై

నీ వెటు లాత్మార్పణంబు * నిజముగఁ జేయన్

గా వెఱవరి వాదో సదా

శేవలతత్కృపకు నేచి * కృతి గావలయున్ . ౧౯౦

క॥ ఎద్దానఁ బుట్టు సర్వం

బెద్దానన్ బెఱుగు నణఁగు * నెం దిది యెదియో

నెట్లెల్ల పోర్చు వెలిగెడు

నె ద్దళలాశ్రియము బ్రహ్మ * మెది యది దలఁతున్ . ౧౯౧

ఈలన్నిటనుండునొక్క పరమాత్ముఁడయంచుఁదరించుదృశ్యమె

ట్లున్నను దత్తదాచిరినియోగవియోగముల న్రదించుచోఁ

జిన్నవశేళియందుఁ దనఁచేయు నవర్యగ నెంచి భక్తిసం

పన్నుఁడుచేయుచుండునుబ్రహ్మ త్రినిముక్తుఁడుజన్మకర్తముల్ .

క॥ అవశులు జీవు లితరులఁ ద
మవశమొనర్చుటకు యత్నమా! యకటకటా!
ప్రవిమలవిజ్ఞానము మది
ని వలచి కర్మమొనరింపని కుమతులవలెన్. ౧౯౩

గీ॥ కార్యకారణరూపసంకల్పవిరతి
మదిని నెఱనమ్మి చరమాత్మ + మఱచుచున్న
భవమహాద్ధిఁ దరింప నెవ్వరితిరంబు
జీవ! యాత్మార్పణంబు సంజీవనంబు. ౧౯౪

గీ॥ ఐనఁ గాకున్న నొక్కటే + యనెడువాని
కై న వీదవఁ బుట్టును వాక్య + మవ్విధముగఁ
గాకయుండుట కది యుపకారకంబె
జీవ! యాత్మార్పణంబు సంజీవనంబు. ౧౯౫

క॥ అనవస్థాదోషము సుమి
మనుజుఁ డుపేక్షించుచు నియమము నేవ్విచ్చాభా
నను లౌల్యంబును జెంచుట
కను దానిని నిజముచేయక సుఖము కలదే? ౧౯౬

క॥ చిలుకలలోపలఁ బ్రాణము
కలదందురు రక్కసులకుఁ + గథలగా వివవా!
కలదంతయుఁ గల దనియెడ
కలదేనగా దాని నాత్మాయందురు సుమతీ! ౧౯౭

- క1 పదపదమున కెంతయుఁ దా
నుదయించెడు నహము దాని + నోంకారముతో
మొదలంటఁ జెసికినై చుము
రొద యడఁగును జవము సాగు + రూఢిగ జీవా ! ౧౯౮
- క1 ఒక్కఁడె బ్రహ్మబయ్యుగ్
బెక్కుగఁ దోచుచు నకలముఁ + బ్రోవించుగ్
జక్కగ నిది కల దాదిని
నిక్కం విది కాంచి కౌంతి + నిలుతురు ధీరుల్. ౧౯౯
- క1 గాయత్రీమంత్రార్థము
న్యాయమ్ముగ నోధపడిన + నానాత్వం జే
చాయం గానఁగరా దని
ధీయుతు లాత్మానుభూతిఁ + దెలియుదురు లలిన్. ౨౦౦
- క1 ఇదమిత మ్మనరానిది
హృదయంబున వెలుగునదియు + నిదియంతయునై
నది యాత్మపదార్థం బని
యెద రది కేవలతపమునఁ నె లభించు నెటో. ౨౦౧
- క1 నక్రింపఁజేసి పొరుష
మక్రిమ మని చూపి దైవ + మదియే నిజ మగ్
నక్రిమబోధం విడి నిజ
విక్రిమముగ్ దెలుపు నాత్రివిక్రిముఁ గొలుతున్. ౨౦౨

క. తనభేదస్వప్తి హేతువు

తనకుం దాఁ దోఁచుచుంటు + తన్మయతనుమీ

ఘనశాంతికి సంస్కరిం

జనయితి పరాంబ జీవఃసంజ్ఞా దనరున్.

౨౦౩

క. శాంతియె యతులశ్రేయ

స్సంతానము గురునికరుణ + జ్ఞానము కలుగఁ

సాప్తతము శ్రీహరిపాదా

శాంత మగు దాన శాంతిఃకద నిశ్చింతన్.

౨౦౪

క. గురుభక్తి గురునిసూక్తిని

గురువృత్తి మదిని నిల్పుఁకొని జీవితమున్

ధర గడిపెడునాతిం దిహ

వరసుఖములకొఱకు వెడుకఁవలెనా తనకై ?

౨౦౫

క. శ్రీహరిరూపం బిది యని

యూహించుట వానిజన్మ + ముత్తమము కడుగ

సాహసము శాంతి యొక్కెడ

నై హిక మాముష్మికంబు + నందించుటచేన్.

౨౦౬

క. రాజాజ్ఞ నడుచుచుండదు

రాజపురుషునికి వలెఁ గవిఃరాజునకున్ ద

శ్రేణోయుతుఁ డగుటను నే

యోజఁ దలంప వగు శాంతియున్ సాహసమున్.

౨౦౭

క॥ కానక ధైర్యము శాంతియు
బూనుక జీవుండు నర్వముక శ్రీహరిచే
నా నని శ్రీత్యర్థము గురు
చే నెఱిగి, నిజానుభూతిచే స్థిరపడంగన్. ౨౦౮

క॥ శాంతియు సాహస మొక్కడ,
గాంతురు హరిభక్తు లంచు * గాండివిఁ దా ము
న్నెంతయు నిమిత్తమాత్రము
వీంతఁగ నొనరించి కృష్ణవిభుఁ డెఱిగించెన్. ౨౦౯

క॥ ఏమియుఁ జేయని శాంతియు
నేమైనక జేయఁగల్గునెడ సాహసముక
దా మిల నిమిత్తమాత్రము
గా మది నెఱునమ్ము నాఁడుకడ జీవులకున్. ౨౧౦

క॥ పరమార్థము నడవడిచే
నరుండు వ్యవహార మెఱుంగు * నాయకువలనక
ధర ప్రితిపదోక్తవిధిని, వి
పరీతధర్మంబు లెల్లభరిగులఁ జెఱుచున్. ౨౧౧

ఆ॥ నెఱ త్తది జగమంచు * నుత్తమం డెఱిగిన
కొలఁది లోన శాంతి * కలుగు కొలఁది
స్వస్థుడై రమించు * నర్వధర్మంబులఁ
దత్తమూర్తి పరమనత్యమూర్తి. ౨౧౨

గీ॥ నిర్విచారంబుగా నిల్చి * కర్వఁ గొల్చు
 సర్వధర్మవిచారార్థంసార మిదియ
 కానఁ దన్మయుండై యెంటిఁగ నిలువండు
 సర్వకర్మంబు హరియింప * తొంటిఁ బెంప. 203

క॥ దీనిని నిత్యధ్యానము
 గా నెంతరు పెద్ద లాత్మకల్యాణముగా
 మానముగా జ్ఞానముగాఁ
 గాన సహజభక్తి సలుపఁగాఁ బూర్ణుడౌ. 204

క॥ ఇతరులకుఁ దనవలనఁ దన
 కితరులవలనను, భయం బొకించుక వల దౌ
 ప్రేతము మహాత్ములు సలిపెద
 రతులితగతి నాత్మబోలి * యలరుటఁ జూచి. 205

క॥ అసతి యాక్షేపణయును
 లేని సుఖం బొందొరులకు * లేదు సుమీ, యా
 త్మానుభవ మిట్లు కలుగని
 చో నిది గమనింది యెరులఁ * జూడక కృతియా. 206

గీ॥ ప్రత్యగాత్మక నిల్చివ * పరమపురుషుఁ
 దాత్మయే సుమ్ము పరమాత్మ * యగు నిజమ్ము
 కాన సతని జీవన్ముక్తుఁ * గా నుతింతు
 బ్రహ్మవాదులు గురుభక్తి * ప్రబలుకొలది. 207

- క॥ స్మృతి యనుభవసమయమున జ
గతి నేరికి నుండఁ బోదు * కావునఁ దనుఁ దాఁ
గృతిఁగా నెఱిఁగడివాఁడు ను
కృతియే ! తన్మయుఁడు కాక * యాశ్వరకృపచేన్. ౨౧౮
- క॥ స్మృతిరహిత తన్మయునికి
స్మృతియును ననుభవము * జరగు రెడొకరికి
అతఁ దాత్మమూర్తి నెలియ మ
సతరమ ! సర్వాత్మనా వినితికృత్యంబా. ౨౧౯
- క॥ అందఱఁ జేరేచెడువాఁ
డిందిరవల్లభుఁడు రాముఁడే యెల్లెల్ల
యుందుడు తలఁచెడు తలపునఁ
గుండఁ బనిలేదు వేళకుఁ యోజించున్. ౨౨౦
- క॥ సాపముచేసితి నని పరి
తాపమురూపం బొకపరిఁ * దద్దయు సాధ్యం
జేపనియే నా కనుకొను
రూపం బొకమా అహంత * రూఢిగఁ దాల్చున్. ౨౨౧
- అ॥ నె॥ ఆత్మవిద్య సరసిఁసంత నారెండు రూ
పములతో నహంత * వడును జెడును
నిన్నుఁ జూచుచుండు * నీతోడనే యుండు
నీవు కాఁగ నుండు * నిజము రాజు ! ౨౨౨

క॥ మమతాహంకారంబులఁ

గ్రమముగ విడనాడి యాత్మఁగా భాసిలు నా

సమరసమూర్తిని ధరఁ గని

విమలులు భజించుచుండు) * వెట్టికి వశమా ! ౨౨౩

అ॥ వె॥ ఆత్మయందునుండు * నాత్మతోనుండును

నాత్మయయ్య నుండునందుడు పర

ఎండ నెండమావు * లుండెడిరీతిని

మూడుమతము లిట్లు * మొదలు పుట్టె. ౨౨౪

గీ॥ స్వాత్మ కానందజనకమానట్లు జీవ

తతని సృజించి యాడించు * దై వతంబు

తత్కృతిని సంతపెంబందఁ * చాను దుఃఖ

భా క్కును ! జీవుఁ డూరక * పొక్కునేల ! ౨౨౫

క॥ నడిపించుచుంట సర్విము

నడుపుకా గాలంబుఁ గడుపు * నవ్యప్రీతికా

దడఁబడఁడు నై బధర్మము

వడిఁ బూనుకా దత్తవిదుఁడు * పరమాత్మవలెన్. ౨౨౬

అ॥ వె॥ ఆత్మతేజ మట్లు * లవ్యంబు వెడలెడు

నొకట పన్ను రెండు * నొక్కఁ జొన

సరునిమాట లట్లు * నారాయణునివాక్కు

సరుని నోటవచ్చు * హరిది హెచ్చు. ౨౨౭

అ॥ వె॥ తిన్నయతను బుట్టి * త త్తన్నమై విలసిల్లు
నదియపారుషేయ * మనఁగఁ జెల్లుఁ
బురుషయత్నమునను * బుట్టెడు వయ్యది
నోటిమాట వట్టి * యోటిమాట. ౨౨౮

అ॥ వె॥ మాట మాటఁబోలి * నోట వెడలునంత
మాత్రీ సామ్య మన్నిమాటలందుఁ
గలదె ? యధకృతి కలఁకవికృతి భువి నిండు
లోటుమాట లొర * నోట నుండు. ౨౨౯

అ॥ వె॥ ఆత్మ కాంచరానిఁయును తచ్చరీరమా
నాకసంబుఁగాన * నలవికామిఁ
దద్గుణంబు శ్రుతిగఁ * ద త్త్వంబుఁ దెలుపంగ
సాధనంబు గురునిఁబోధ మట్లు. ౨౩౦

అ॥ వె॥ సాధులట్టులొట * శబ్దప్రమాణికు
లై తరించుచుండు * రాకసంబు
దాన నాత్మమూర్తులై నరులట్టుల
సంచరింతుి భక్త * సంఘ మలర. ౨౩౧

అ॥ వె॥ కానఁ దాను గురుముఖమున విన్నట్టిది
నమ్మి యభ్యసేంప * నరుఁడు గాంచు
నున్న దున్న యట్టు * లూహచే భయమెచ్చు,
నాత్మవిద్య యొక్కఁ * దభయమిచ్చు. ౨౩౨

- క॥ సహజము నీశ్వరకృతమై
యిహపరములకువలె నూరఁగి గలిగెనున్
తహతహపా బెది గూడఁగ
సహిశయనున్ జేర్చు * వదియ యానందంబై . ౨౩౩
- క॥ తలయంటుట సబ్బులదుట
వలె శుద్ధున్ బుద్ధు నాత్ము * వాంఛించిన వా
రల కిల ద్వంద్వంబులవలె
మలినతఁ బోగొట్టి ముక్తి * మఱియొం దిడునే . ౨౩౪
- క॥ జీవుండై రిక్తుండౌ
దేవాలంబంటుచేత * ధీసాక్షియ యాఁ
గేవలసమాధిధీరుఁడు
శ్రీవిద్యాపూర్ణుఁడు గురు * నేవల నాఁగా . ౨౩౫
- క॥ ద్వంద్వంబుల నొరయుటచే
ద్వంద్వాలీతాత్ముఁ డగును * దశ్యము కానన్
ద్వంద్వాలీక యగు ప్రకృతిని
ద్వంద్వాలీతుండు శివుఁడు * తాఁగాఁ గొలుచున్ . ౨౩౬
- క॥ దక్షుండే యెవను గురు
దీక్షున్ దత్పరుఁడు గాక * దివ్యజ్ఞానా
సేతున్ స్వకృతిని నెందే
రక్షణముం బడయఁగలఁడె * రాధాలోలా ! ౨౩౭

౫॥ కర్మబ్రహ్మం బాక్ష్మద

నిర్మలమగు బ్రహ్మ మొక్కఁనెలవున మఱియున్

శర్మద రామబ్రహ్మం

బర్మిలి నొకచోట జీవుఁడౌ గురుకృపచేన్.

౨౩౮

౬॥ వె॥ దానికొఱకు వెడలుఁ + దనకుఁగా వెడలెడు

నాతురతను జీవుఁ + డాత్మఁగూర్చి

తత్త్వవేత్త యగుచుఁ + దత్కాలసంశయం

బుల పారించుకొనుచు + లలిని మఱలు.

౨౩౯

౭॥ వె॥ పనికిమాలిన దనఁ + బలుఁకొన్నది యన్న

నాత్మ నంటకుండ + నాడువ దనఁ

బాలలోనినీరు + భంగి తాదాత్మ్యంబుఁ

జెందవట్టి బయట + చేదు నీరు.

౨౪౦

౮॥ వె॥ కార్యరూపమైన + కర్మంబుతోఁగాని

కారణంబుతోడఁగాని తనకు

నై క్యసిద్ధికల్గు + నాత్మండు జీవుండు

ముక్తుఁ డందు రటుల + మొదలనుంట.

౨౪౧

౯॥ వె॥ పైనఁ దోచువాని + ప్రత్యుదాహరణంబు

కొఱకు నృప్తిచేసిఁకొనియె వజ్రఁడు

బీజవత్రిములకు + భేదాధికరణంబు

కలదె, గతుల వేఱఁకావె రెండు.

౨౪౨

అ॥ పె॥ భక్తజనులకై నఁ * బ్రీత్యైకయోగంబు
కలదు దాన నాత్మకగాకపోవు
నే ! సకలము నూరఁకీల యీ చింతించు
టాత్మమయితే సతిశయముగఁ గనుము.   ౨౪౩

అ॥ పె॥ ఆత్మమయితే నున్న * నమృతమందు జీవుండు
కాక యున్నఁ బశువు * కాలవశత
పాలలోని నీరు, * పాలఁ గలియు నీరు
రెంటికివలె భేద * ముంటఁజేసి.   ౨౪౪

గీ॥ అప్పరావదుదర్శన * మైనమాత్ర
సర్వసంశయభయములు * సమసిపోవు
కర్మము హరించును హృదయఁగ్రింధి విడును
సత్య మిటు వేదనిచయంబు * చాటుచుంట.   ౨౪౫

క॥ ఆత్మార్పణ మెఱుంగనిచో
స్వాత్మకృతం బనుచుఁ * గలఁగుఁ బ్రార్థింబు
స్వాత్మార్పణ మొనరించిన
నాత్మానుభవంబుఁ గలిగి * యలరెడు శాంతిన్.   ౨౪౬

క॥ పంచావస్థలలోనఁ బ్ర
పంచముఁ దనువున్ ముఱచుట * పరమార్థం బం
చెంచి కడ రామమంత్రం
బందిత సద్భక్తి సనిశ * మందున్ విందున్.   ౨౪౭

- క॥ అతఁ డంతయునై మెలయుఁగఁ
బతి యెవ్వఁడు భార్య యెవతె * వండితుఁ డెవఁడో
మతిహీనుఁ డెవఁడు మనమా !
కృతకృత్యత మఱువ కునికిఁ * గేవలుని గురున్. ౨౪౮
- క॥ తననోట నూరు నీరే
తను జీవింపఁగఁ జేయుఁ * దధ్యం బటులే
తనలోఁ బుట్టిన దేవుఁడు
తను సంరక్షించు సర్వభా యైక్యమునన్. ౨౪౯
- గీ॥ నాయహంకారమే వైరి * నాకు సగుటఁ
బరుల నన నేల యాత్మభావంబుఁ గలిగి
మెలఁగఁ గల్గెతినా మేలు * కలుగు దాని
జాలు గురుసూక్తి హరిభక్తి * చాలుఁ డెలువ
సరుల శాసించ వలచుట * హరిని మఱిది
పరుల శిక్షించ రక్షింపఁ * బాలువడుట
బోధచేయఁగఁబూనుట * బుద్ధిమాలి
తెలుపవే యహంకృతిని సంఘాహమేల
నిన్ను నమ్మని జేవుఁడు * నీచుఁ డగుట
వాని నమ్మినవాని నశివ్వదె జగంబు
నిను భజించుట నిశ్చింత * మనుటకాదె
భూరిభవమోచనా గురుఁబోధరచన ! ౨౫౦

క॥ పెద్దలవలెఁ జరియింపక

పెద్దలమాటలను నేర్చి + వేరెడు శుంకా

దిద్దఁ గలవాని జగమున

వద్దిర ! గన నగునె యొకని + నైవక మనసా ! ౨౫౧

క॥ కర్మానుష్ఠానంబున

శర్మద మగు తపముఁజేయుఁనమయమునందున్

నిర్మలనమాధిని నతని

ధర్మము తత్త్వయోగఁదము నమరసమే. ౨౫౨

క॥ పరమేశ్వరి నైపుణి యిటు

లరయంగా దత్తనిష్ఠ + యన నాఁగద నం

నరణంబున జీవుల కది

పరమార్థము చేసి మూసి + పరుఁ డుండుఁగదా ! ౨౫౩

క॥ జ్ఞానాజ్ఞానంబులచే

మానవులకు శాంతి భ్రాంతి + మహినిఁ గలుగు నక

జ్ఞానానందమయుఁడు హరి

కొ నిత్యము శాంతి తత్త్వ మగు సర్వంబున్. ౨౫౪

క॥ జగదాత్మలకుఁ భేదం

బాగిఁ జేయుట మనినజీవు నుద్యోగం బా

జగదాత్మల కై కృత్యంబే

తగు యోగము శుద్ధజీవంతతి కరయంగన్. ౨౫౫

క॥ అనుభవముఁ గూర్చు దేవుం

డనుభవ మల్లాట గురుఁడె + యోను గదా యె

వ్వని కేమి చెప్పఁబూనుట

కవ దార్భాగ్యంబు నా స్తికత సూచించున్. ౨౫౬

గీ॥ ద్వంద్వములు లేవు, లేదు విశ్వంబు నీకు

నాది నారాయణస్వామి + యగు నఖలము

తత్పరత్వమునందు నిత్యము మునిఁగి

యుండెదో! యూడెదవో కర్మయోగమందుఁ

దద్విచారంబు నీ కేల + తత్త్వబుద్ధి? ౨౫౭

మౌనసత్వేంద్రాబ్జచక్రిశంకరుల సచ్చారిత్రముల్ నిచ్చుట

వినిన వేదములభ్యసించినను నుర్వి లాభమొక్కింతయే

గనఁ దంధుండు రవీందుతారకలఁ దాఁగఁగనంగ లేనట్లు వే

తనకర్మత్వమువీడ్చిబ్రహ్మమయఁడై + దాసుండెఘన్యండగున్.

క॥ తనయాత్మయైన రామునిఁ

గనలేని దురాత్ముఁ జూచి + కష్టంబులపా

లొనరించి, తిక్క తీరిన

వెనుక కొప్పుఁజేయుకత్తి + వేడెద భక్తన్. ౨౫౮

గీ॥ తనైశ్వర్యంబునఁ గర్మతత్త్వమునకు

నైజ మైక్యంబుకాని చింతాలవంబు

భేదభావంబు కల్పించి + భేదపడెడు

జీవుఁ బ్రసవించు మాయఁగాఁ + జెప్పకొండు)

దాని చేదించు శక్త్రుంబు * జ్ఞాన మద్ది
 ప్రణవమూలంబు గురుపాదపద్మసారి
 మాదినారాయణుని సుప్రసాద మందు
 గానఁ దద్ధానఫలము మోక్షంబు ధృవము. ౨౬౦

గీ॥ అంగసామ్య మంగులకు నైశ్చల్యంబు నీదు
 కనుక నామయాపక్రియలను గణింప
 రాదు, సత్యంబుఁ గన్గొన * వాదవాంఛఁ
 బోదు బుధులకు మనము సాద్యాదులగుట. ౨౬౧

ఉ॥ అన్నియు నొక్కరీతిగ నెహయినఁగూర్చుచున్న విప్రు డీ
 కన్నుల కెన్న నేల యిదికా, దది కూడ దటంచు భక్తిసం
 పన్నులభాగ్య మద్ది పలుమాఱు వివంబదు విష్ణుఁడే జగం
 బన్న హితోక్తి మూఢులకహా! చెవిదూరదదేమి పాపమో?

క॥ శంకలబుట్టెడు నానా
 సంకల్పంబులను జిక్కి * నమరసభావం
 బంకెకు రాసీయనివో
 జంకక యెవ్వధిని శాంతి * సంపాదించున్. ౨౬౨

క॥ నే ననుకొను జీవుండే
 నేనై యున్నట్టివాఁడు * నిజ మాత్ముండో
 రానీ పోనీ యెట్లై
 కానీ బ్రహ్మం బొకండుగా నర్పంబున్. ౨౬౩

- క॥ నేనై యుండును జేవుం
జే నను కొనుచుండు జేవుఁ ఁ డిట్లుగుటఁగదా!
నే ననుకొను పెఱుఁగని వ్వ
చ్చానుభవం బాత్మమూర్తి ఁ యగు నిరుగడలన్. ౨౬౫
- క॥ వచ్చినదాదిగ మరలఁ
జచ్చెడునందాక నీచఁసంగతితోనే
వుచ్చుచుఁ గాలము లోలోఁ
బుచ్చెడు జేవుండ! పరమఃపూరుషుఁ గనుమా. ౨౬౬.
- క॥ కలవాఁ డితరుల నడుగం
గలవాఁడె! పరాకు యాచనావృత్తి కడుఁ
గలవానినైన భిక్షుకు
వలె బిట్టలయించు దుఃఖిఁవార్ధిఁ ముంచున్. ౨౬౭
- క॥ తనకొఱకుఁ బరులఁ జెఱచును
దనుఁ జెఱచుకొనుఁ గదా! యితరులకొఱకు నే
జనుఁడేని దీనిఁ గనినఁ
మనమున గణించు నెట్లు ఁ మహి నొరుక్కృతులన్. ౨౬౮
- క॥ కావఁ నే నని యనునది
తా నెంతగ శుద్ధ మగునొ ఁ తత్ప్రతిబింబం
బొ నటు దృక్కము జగ మిని
మానము వహించి యాత్మఁమార్గముఁ గనుమా! ౨౬౯

ఆ॥ వె॥ తిరిగి చూడకున్న * ధీరుండు పర్య మ
య్యదీయుఁ జూడ కునికి * నాత్మయాన
దానిఁ జూడకునికి * దన్మయత్వంబు, వా
చామగోచరంబు * సమరసంబు. ౨౨౦

క॥ గమనింపం డెద్దేనియు
భ్రమఁజెందం డెన్నఁడేని * పార్థభ్రమునక
గ్రమ మనునరించి కదలేడు
నమయంబునఁ దాల్చు సాధుఁసమరసమూ ర్తిన్. ౨౨౧

ఆ॥ వె॥ నీది నాది కాదు * నిజ మాదినారాయ
ణుండె దీనికర్త * నుండి యట్లు
కాకయున్న నిట్టి * గ్రంథంబు బుట్టినా
నరులనోట దేవ ! * గురులమాట. ౨౨౨

క॥ మనసు చెడఁగొట్టఁ దలఁచుచు
మనసిజఁ డొకనాఁడు తెలివిఁమాలివనాఁడై
ఘనయోగిమనము దూరఁగఁ
గని, నీకర్మంబు సార్థకం బగు ననియెన్. ౨౨౩

తే॥ గీ॥ భయము భక్తియు రెండు జీవత్వ ముండు
పరమశాంతిని బ్రహ్మనుభవ మటండు
సర్వమును రామచంద్రప్రసాద ముండు
ప్రణవ మాతృయోగమున కుపాయ ముండు
వాసుదేవుండు గురువుగా * వచ్చు నుండు. ౨౨౪

తే॥ గీ॥ యోగి జీవించుఁ దత్తత్వఃకాగనిష్ఠ
 భక్తి నేవించు శ్రీరామభద్రు నెపుడు
 పరమశాంతుండు సర్వదా * బ్రహ్మచారి
 స్వపరభేదంబు లేదు సాధ్వీదుఁ డగుట. ౨౭౫

తే॥ గీ॥ పకలపాత్రధర్మంబుల * సంచరించు
 నుకవి ధర్మంబు గాంచిన * నూరి యల్లు
 తాల్చు నిశ్చింత నేపాత్రధర్మమైన
 నిరువురకు లేదు భేద మింతేనిచూడ. ౨౭౬

క॥ పృథ్వీంబుగ పరముల
 నిత్యముఁ దా నిచ్చుచున్న * నియతాత్ముండై
 సత్యముగా భజింపని
 భృత్యుని దయఁబొందు శౌరి * యెంతటికృపయో! ౨౭౭

ఆ॥ పా॥ భక్తిలేనివాఁడు * పలుకర్మములఁ జేయ
 జగము మెచ్చు నొచ్చు * పగధరుండు
 ఐక్యబుద్ధిలేని * యాఁడుది పతిఁ గొల్పి
 జగము మెచ్చు నొచ్చు * మగఁడునట్ల! ౨౭౮

ఆ॥ పా॥ నీడ గెలువ నేర్పునే యెవఁ డేసిన
 నీడగాఁగ నెఱుంగ * నేర్పుఁగాక
 మాయ గెలువనేర్తుమా! మన మామాయ
 మాయఁగా నెఱుంగు * మనుజుఁడె నుభ. ౨౭౯

క॥ వేంకటనాథుడు మాహృ
త్పంకజవీరంబునందుఁ * బరమప్రీతిగ
శంకరుడై నిల్చెను మా
కింకా జంకంగ నేల * యాయాభాంకిన్. ౨౮౦

క॥ తా నవ్వెడు తన దెయ్యెడి?
పోనీ వే తెవ్వ రింకఁ * బురుషోత్తముడే
తా నీ విశ్వం బయ్యెన్
గానన్ నీ వతని కగుదుంగద వ్యస్వంబున్. ౨౮౧

క॥ శాంతిని వంతశ్శాంతిగ
నెంతురు విజ్ఞాను లాత్మ * నెంచుటగాదా!
శాంతికి జ్ఞానానుభవము
లెంతయు నేకాంతభక్తియే వలయుఁజమా! ౨౮౨

శా॥ ఏదీచూతముకొంతచెప్పము భవఃస్థింకారమాహత్యము
నేవదంబందున, శాస్త్రమందున మహావిద్వాంసులందేని మ
ర్యాదాలేఖము మాకు లేదనుచు సమ్యక్గ్రీతిఁబ్రశ్నించుచోఁ
బాదాక్రాంతుడుగాకయున్న గురులంపాపాత్మురక్షింతురే?

క॥ ప్రకృతి పురుషాకృతియుఁ దత్
వికృతికి సృష్టిసీతిలయఁవికృతు లగున్ దత్
ప్రకృతియైతాదిమమూర్తియె
నకలాధారంబు నిత్యవత్కార్థంబున్. ౨౮౩

ఆ వె ఆత్మభజన మెఱుంగ * కజ్జానమున మున్ను
 మూఢవితతిఁ దెలువఁ * బూనినట్లు
 శ్రీనివాసుఁ డాత్మసేవకముఖమున
 నూపు ముందువెనుక * కూర కట్లు. ౨౦౫

ఆ వె దర్శనోత్సవంబు * దాసుల కబ్బమిఁ
 గొంతచింతఁజేయు * వంతరంగ
 మందు హరిని నిల్పినట్టి మూఢాత్ముల
 వీరి కప్పగించు * శౌరి కాంచు. ౨౦౬

ఆ వె ఆత్మలోన నుండ * నటునిటుఁ బోదురు
 దేవు నరయుట కుపదేశములకు
 మనుజుకోటి మాయఁమంత్రంబులను జిక్కి
 ఖ్యాతికొఱకుఁ బుట్టు * నీతి యింత. ౨౦౭

క గురుదీక్షాతత్పరుఁడయి
 హరిపదమే యాశ్రయించి * యంతర్ముఖుఁడై
 పరిపూర్ణశాంతి వడసిన
 గురుపుత్రున్ లోకమిత్రు * కోవిదుఁ డెఱుంగున్. ౨౦౮

తే గీ వేషధారి స్వధర్మంబు * విడువలేదు
 కవిచమత్కృతి కేల తా * గర్వపడుట
 సుకవికినిఁ దన కై కన్యంబుఁ * జూచుకొన్న
 గోరఁదగినది లేదు సంకోచ మేల !

భక్తిజాగృతుఁడు ప్రిసంహదనంబు
 నిల్లు చేయు నర్హజ్ఞాన * శివ్వఁ డీదం
 దేశికోక్తిని నొంతారఁదివ్యక్తి
 నిత్యముక్తుండు శాంతుండు * నిర్మలుండు. ౨౮౯

ఆ॥ వె॥ వలయువాని వీడి * వట్టిమాటల నాడి
 వేటుపథము నడచి * వెతలఁ గుడుచుఁ
 దత్త్వబుద్ధి నాత్మతాదాత్మ్య మిచ్చును
 గురుఁడు మెచ్చు నిచ్చు * హరివిముక్తి. ౨౯౦

క॥ అజగదుని నమపదేశం
 బజనమున మదిని నిల్పి * యారాధింపం
 గ జడత వాసెను, హరిని
 భజియింపఁ గల్గునట్టిభాగ్యము గలిగెన్. ౨౯౧

క॥ అంతయు నీశ్వరుఁ డనుచును
 సంతయు నీశేచ్ఛ యనుచు * నగపడు జగ మీ
 యంతయుఁ దద్రూపం బం
 చేంతయుఁ గని భ్రాంతిచెందె * దేలా మనసా! ౨౯౨

ఆ॥ వె॥ ఆశ మాను టన్న * నాత్మార్పణం బన్న
 యోచన యనుమాట * యుడుగు టన్న
 నకలసిద్ధి యున్న * సామ్రాజ్య మున్నను
 ముక్తియున్న దేశికోక్తి గాడె? ౨౯౩

క॥ ద్వైతవిశిష్టాద్వైతుల

కూత యగుఁ బ్రణవము సాధ్య * ముత్తమగతి క

ద్వైతుల కాత్మేతరమే

చేసోగతి మెలఁగకునికి * నీర్దులు సుమ్మా! ౨౯౪

తే॥ గీ॥ భక్తుఁ డొకయెడ నొకచోఁ దాపస్వి యొక్క

తావునను బ్రహ్మచారి సాధ్వర్మవర్తి

కర్మనిష్ఠుండు గాయకాకవివరుండు

నొచ్చు నొప్పించు నాపంద * మిచ్చు మెచ్చు. ౨౯౫

తే॥ గీ॥ మొదల వీరియము నవల హితంబు రుచియింప

నకృమంబైన పథ ముద్ది * యగుట బుధులు

హితము విడిపించి వీరియముల * నెవఁడు కోరు

వాని భ్రష్టునిఁగా నెంచి * బహియొనర్తు). ౨౯౬

తే॥ గీ॥ నాకుఁ బెట్టుము ముందఱ * నీకు నవల

నుపకృతి యొనర్తు ననెడువా * రుందు రెందు

లెక్క లేకుండ వేరైన * నొక్కఁ డెవఁడొ

చిక్కువానికె కృమముక్తి * దక్కుచుండు

గోవు లేకుండ పాలను * గోరువాని

కబ్బుచో నది యొరుసొత్తె * యైన భంగి

కారణములేని కార్యంబు * గలిగనేని

వట్టి యాభాస మది కృమఁ * బెట్టుచుండు

కాన విధినిపే.ధంబులు + కల్ల లంచుఁ
 బ్రక్కరి మెంతయుఁ బ్రియముగాఁ + బలుకుచుండు
 దానిమాత్రము గ్రహించి + ధర్మవథము
 విడిచి వర్తించువానికి + వెట్టి పుట్టు
 నిష్ట మెదైన దానిని + హిత మొకండ
 నేర్చుఁ బ్రియ మన్న హితమును + జెఱచుఁగాన
 మొదలుపోయిన వడ్డికి + ముదము జెందు
 మూఘ లిలలోన విహరింతుఁ + ముక్తబల్లు
 చిన్నయుద్యోగమం దున్న + చెనటి ధరణి
 క్రమముఁ దప్పించి పైయధికారివలెనె
 నడచువో మొదలే పోవు + నఁగియుండి
 చక్క వర్తింప నధికార + మెక్కుగాదె! ౨౯౭

క॥ క్రమవిక్రయంబు లే దిలఁ
 జుమి దొంగలు తెచ్చుచుండు + సొత్తున కల్లే
 క్రమగతి విడిచి చరించెడు
 కుమతులు పరధర్మవాంఛఁ + గొఱగా రెందున్. ౨౯౮

తే॥ గీ॥ ఒరునిసొత్తు భరింప లేకునికి దొంగ
 యక్రమంబుగ వది విక్రయంబుచేసి
 ఫలము నాభానముగఁ బొందువగిది జడుఁడు
 కర్మమార్గాన నడచుట + కష్ట మనుచు

సశ్రీమంబుగ విడిచి నాయంబుదక్కి-
శాంతిగాంచినచందాన * జగతిఁ దిరుగ
భ్రష్టఁడౌగాని సౌఖ్యంబు * మ్మృతదనె ? ౨౯౯

తే॥ గీ॥ అన్ని మతిములు మనమతఁమందుఁ గలవు
అనధికారికి నందని * యట్టు లుండఁ
బెద్దలొగి దాచిపెట్టిరి * వీరితోడ
నితరమతిములు తెల్పిన * నేమి ఫలము ?
వాని శ్రీవణగోచరముగాఁ * గాని లభ్య
మగువిధంబునఁ జేయలే * రఘుగాన
వెట్టులై వారి వర్ధించి * వెంబడింపఁ
దగదు పరిపూర్ణత త్వవి * త్తనయు లగుట
మనకు వేదాశ్రితులకు ధర్మము తొలుత
గురుముఖంబునఁ దెలియుట * గోప్యముగఁ ద
దీయసన్నిధి నాత్మనంతృప్తి గాంచు
టందు రవ్వధి చరియించు * టద్గి విద్య. ౩౦౦

తే॥ గీ॥ అంతయును బ్రహ్మ మందు రాయ్యదియు నిర్గు
ణం బట యెటులగు సమవ్యాయంబు జగతి
సనివ ద్వంద్వంబు లనోన్య * మాహరింప
నగుణనిర్గుణబ్రహ్మముల్ * నిగమవినుత !

రెండుఁ బరమార్థదృష్టి యొకండ యగుట
 వీలునుంబట్టి పోవును * విబుధవరుఁడు
 భేదబుద్ధిని ద్వేషంబుఁ * బ్రీతిలేదు
 స్వస్వరూపానుసంధానశనమరసంబు.

300

క॥ కృప యనఁగా భగవంతుని

ది వరమభక్తు లదియు నఁట * దీనుండై పా
 పపు పశువులఁ గొల్పుటయే

యవరాధము, దానఁ బుట్టు * సన్నియఘంటల్. 301

ఆ॥ వె॥ తగినరీతి నీతి, * ద్వంద్వార్థసంప్రీతి

పాతకంబు, బహుళభీతిదంబు,

వికృతసిద్ధి జీవ ! * యాత్మార్పణం బెల్లా

ఊరకుండు మదియె * యూచుచుండు.

303

క॥ మనమునఁ గోర్కె వశించుట

తనయందున నున్న రామతత్త్వముఁ గనుటే

కన, ననుబంధచతుష్టయ

మున నొప్పెడు ధర్మ మున్న * మునియై మనుటే. 304

తే॥ గీ॥ ఒకరి కొక దువకృతిఁజేయుచుండ నెల్లా

ప్రీతిజనియించు నది బహుశరీరిగాఁగ

భావ ముదయించుఁ దులఁదూఁచఁ * బట్టు బడదు

విష్ణుగాధలు వినుచుండ * విష్ణుభక్తి

యట్టై జనియించు నన్నొన * మతిశయించు
బూర్ణశాంతికి గురులు * పుట్టి పుట్టి
నకలధర్మానువర్తి ప్రసాదమూర్తి
వరసనదృక్తి వ్యక్తిగాఁ * బరిణమించు. 30x

క॥ అతిబలుండై నిర్మలుండై
కృతిపరియై రామదేవశీర్తవరుండై
హితుండై దేశకసుతుండై
మతిమంతుండై న లోకమాన్యుం డెవఁడో? 30x

క॥ ఆమనస్కుని కలిగిన
విమలుండై మించు బ్రహ్మవిద్య ఫలించు
సమరసమూర్తిఁ జరించును
నమ శ్శివాయ ధర సుకృతి * నారాయణుండే. 302

క॥ కని జీవకర్మతత్త్వముఁ
గనియున్ బరమాత్మయందుఁ * గై వల్యంబున్
విని గురుముఖమున శ్రుతులన్
మనమా! హరియింపు వాసనాతతి దృక్పై. 303

క॥ జ్ఞానముకలుగఁ దొలఁగు న
జ్ఞానము ధ్యానంబుచేతఁ * గలుగు నదియునున్
ధ్యానం బాత్మాభిముఖుం
డై నానాదృశ్యజాల * మడచుట లోలోన్. 304

క॥ లేమి కల దనెడు జీవుని

లో మాధవుఁ డుండు కీర్తనలోఁ గల్పనలే

రామా ! లోఁ గని నన్నీ

నీమూర్తిగఁ జెలిసి తెలువఁగ నే గురుభక్తిన్. 300

క॥ జగము గణియింపకుండుట

జగమున్ గణియించుచుంటు * నరియెటు లన్నన్

జగ మన్నన్ గద రెండును

జగమున పారి యుండు నన్న * సమరసము గదా ! 301

క॥ దేహో హ మ్మనువాఁ డా

కీర్తిహరినిన్ వేంకటేశుఁ * జిత్రమునన్ నం

దేహము మోహము గెంటక

సాహసమున నిల్పవశమె * నద్గురు భక్తిన్. 302

క॥ లోకముఁ జూడక తనపద

మేకమరిన్ గొల్చువార * మే మనుకొనకే

మాకున్ శాశ్వతసౌఖ్యము

లీకే కీర్తివేంకటేశుఁ * డెట్లుండు నికన్ ? 303

క॥ కల్పంబుగ నేవించిన

స్వల్పత్వపునర్వీర్యకంఠలా ! అభవా నం

కల్పము కీర్తిహరి డంచు వి

కల్పములా చీ ! భజింపు * కనకాంబుదునిన్. 304

క॥ అది వేదమంత్రసారం

బది దేశికనూక్తి బుధులఁయనుభవ మదియే

ఇదియంతయు బ్రహ్మం బను

నది తెలియఁగఁ గోరువాఁడఁ * యవలంబించున్. 30౫

క॥ అన్నియుఁ బ్రణవార్థములే

యెన్నఁ దగ దండు పద్ధతి మంత్రములఁ

బన్నగభూషణభక్తియె

యెన్నఁ సిద్ధించు నన్నియుఁ సమముగనే. 30౬

తే॥ గీ॥ ఉండి లేనట్లు బ్రహ్మంబ * యుండు నొకఁడ

లేకయున్నట్లుఁ దోచు నీలీల జగము

కనఁగ రెండుగ నుండి యొక్కఁడె యాట

తనను తత్త్వబుగాఁ దెల్ప * ధన్యతముల

భక్తవరులనుఁ జేయఁగఁ * బ్రబలినాఁడు

కృష్ణవేమంబుఁ దాల్చి శ్రీవిష్ణుమూర్తి. 30౭

క॥ భోగము హరివదయోగము

త్యాగము సర్వార్థసిద్ధిదాయక ముకటా !

రాగము సంస్కరిమూలము

శ్రీగురుఁడే వేంకటాద్రిశివుఁ డరయంగన్. 30౮

క! సిద్ధం బగు రంగంబున

నద్దిర సిద్ధంబు సాధ్య మును నీరెంటన్

ముద్దుగ జగతీవేషము

దిద్దుకొనున్ శాంతిఁ దేలు * దేవుం జొరకడై. 309

చ! నమరనదృష్టి నొప్పు గురు

న త్రముపాదముఁ గొల్పుచుంట నే

విమలమతిఁ జరింపఁగల

విద్య లభించె ముదంబుపెంచె బ్ర

హ్మము లలిమూర్తి దాల్చినటు

లారయఁగాఁ గనుపించె బండితో

త్రముఁడు తమోహరుం డిల ను

దారచరిత్రుఁడు పూతగాత్రుఁడున్. 310

ఆ! వె! నకలభూతవికతి * నామరవ్యము గల్లు

నాత్మ సోమయాజి * యైనమాత్ర

నవ్యశోభన మనునన్మయోగం బబ్బు

మబ్బుపోక లోకమాత సాఁక.

311

క! విధి యన డై వం బనఁ ద

ద్విధిగావున దాని కెందు * వేటొనరింపన్

వృధగద యత్నముచేయుట

వృధుతరయత్నమునఁ గాంతు) * విబుధులు దీనిన్. 312

క॥ కూర్చినదైవం బెటా పో

కార్చుచు నీతోలుబొమ్మ + లవి తమ కోర్కుల

తీర్చు నని యార్చు ననియును

జేర్చెడు జీవులకు గలదె + సిగ్గు శుభంబున్. 323

క॥ బోధించిన బాధించిన

శోధించిన నీశ్వరేచ్ఛ+నుమి యింకేలా

కోధము? మాధవునిత్యా

రాధన మొనరింపు జన్మ+రాహిత్యముగాన్. 324

ఉ॥ రాముఁడు కర్త, భోక్త శివ+రాముఁడు కర్మఫలంబు జానకీ

రాముఁడునామరూపములు+రాముఁడుదేవుఁడుజీవుఁడు గుణో

ద్దాముఁడునర్వమంచలను+దారు డుధీరుఁడునత్కుమారుఁడు

మామకదేశికోత్తముఁడు + మాధవుఁ డాయనఁ డెల్పె నల్పమే!

క॥ రాముఁడు సుగుణోద్దాముఁడు

గా మారుచునుండు జగము+కై వడి నుండు

శ్రీమహిళావల్లభుడై

వేసురు రమించు మించు + విరమించు నొగిన్. 325

క॥ అజ్ఞానము వేటాటయె

సుజ్ఞానం బైక్యబుద్ధి + సురుదిరభక్తి

వ్రజ్ఞానం బాత్మస్థితి

విజ్ఞత లేకున్ని సావ+వితితికి నెలవా. 326

క॥ తొలితపసికలఁకఁ బాపఁగఁ

గలహాపుం జూపివట్టి * ఘనుఁడే లేఁదా॥

కలకాలము భక్తాళికిఁ

దెలుపఁగ నిజతత్త్వ మాత్మజీవీ ప్తి నొపంగన్. 329

సీ॥ ప్రకృతివాదులఁ జూచి * భయమందుటయెకాని

యైక్యబుద్ధియ లేని * నాస్తికులఁట

ప్రారంభనాదు లాఁరంభముల్ వర్జింప

యతిపారుషము నమ్మి * నాస్తికులఁట

మతములన్నియు నిఁగ్లు * మత మితి యత్తద

న త్రన్నమాట నిజంబు కావఁ

బరమేశ్వరేచ్ఛచేఁ * బ్రకటింపఁబడు తత్త్వ

మునకై నిరీక్షించు * బుధుఁడు భక్తిఁ

దపము యోగంబు నానంద * మువరతియును

శాంతి సమరసజ్ఞానంబు * సర్వ మదియు

నాత్మ వర్పించు టాత్మచే * నాత్మయందు

దేశకోక్తిని నవ్వొఫి * తేటపడును.

330

క॥ అంతర్గతభేదము లన

నంతింబై వెలయు రసను * నాఱురసంబుల్

మిఁతా నవవిధభక్తు ల

నంతంబై తోఁప సిద్ధి * నాత్మస్థితియే.

330

తే॥ గీ॥ కార్యకారణబంధంబు + కలువవృత్తి
తన్మయత్వకృతంబు స్వోధర్మ మగును
తన్మయత్వంబు జ్ఞానామృతావఁ గలుగఁ
నిత్యమగును జీవన్ముక్తి + సత్యముగను. 33౧

క॥ శ్రీహరిభజనము మది సం
దేహము లేకున్ననాఁడు + దేహము మఱవఁ
సాహసము గల్గునాఁడును
మోహము విడనాడునాఁడు + మొదలు గురుకృపన్. 33౨

క॥ కృషిచేయ నొడిలు వంగమి
మిషలక గల్పించుకొంచు + మిథ్యావాక్కుల
ముషివలెఁ బల్కుచుఁ గల శ్రీ
ముషి వృధచేసెదవు జన్మముగా వృథముగన్. 333

క॥ కోరినగతి మెలఁగఁగఁ దగు
కారణముల్ వెదకికొండుకొంగవ భువి జీవుల్
వైరాగ్యమునకుఁ గారణ
మారా! లేదన్న భక్తి + యన్నది యున్నా ! 33౪

క॥ కై వల్యంబని లయమని ,
కైవలలయయత్న మనియుఁ + గేశవభక్తిగా
భావించి ముత్రైఱంగుల
సేవించి తరింతు భక్తశ్రేణులు బలిన్. 33౫

క॥ లయ మనంగ జై వయోగము

లయయత్నం బనంగ తవలాంఛన మది ని

ర్భయకై వల్యం బాత్మగి

జయమందివ యనిశీః బరమశాంతికి మునిశీన్. 332

క॥ బుద్ధికి దోచినభంగి న

బద్ధములం గూర్చి వెతలఁజడనాన 'క్రియా

సిద్ధి స్ఫుర్తే' యనుచు

వృద్ధులు వలుమాటు పల్క + వినియున్ జీవా ! 332

క॥ వికృతిగ సుకృతి భజంపుము

ప్రకృతివిగా నిల్చి మాత్మభావముతోడ

సుకృతివిగ నిల్చి పొల్పుము

నకలావరి నిన్నుఁ జేరి + శాంతిభజంపన్. 333

క॥ ధీరుం డిలఁ దపమున నీ

నారమువలె లాఘవంబు + స్వచ్ఛతయున్ శా

రీరావరణభావముఁ

బ్రౌరభ్యాంకంబుఁ దాల్చుఁ + బరుడై పొల్చున్. 334

గీ॥ నిద్రావట్టినచో నేన + నిలుపు మనద

మాను మప్పు, డందాఁకఁ గ్రోమంబుమీఱ

విసరుచుండుము నా వది + వింతగావె

తెలిసి భక్తిక్రియల్ మాని + యలరుటల్లె

ధర సహజసమాధినిఁ గోరు + పురుషులకును. 335

అ న ం ద సా ర ము .

క॥ రసికజనమనస్సరసిజ

వనర్థి సుఖయింతు భక్తవత్సల! యేలీదు

రవ్యసనంబులఁ గృతీయించెడు

పనులన్ మరలింప లేవో * పశుపతి కావో? 38౧

క॥ శూన్యస్థానము హిమగిరి

కన్యాధవుగేహ మంచుఁ * గాంచిన భక్తిం

డన్యంబుఁ గాంచనెంచునె

ధన్యుం డాత్మాభిముఖతఁ * దా రమియించున్. 38౨

క॥ తస్మయ్యుఁడౌ దత్పరుఁడై

తన్మాతృం డగును బిదప * ధ్యానగరిమ వి

న్ను స్మరగిం ధీరుం డో

చిన్మాత్రీ! రామరాజశేఖరుభక్తిన్. 383

క॥ యోదించుచుండు నెట్టెటో

యాచరణంబందు జేవుఁ * డవశుం డయ్యున్

నీచున కెవ్వధి దుఃఖవి

మోచన మాత్మార్పణంబు * మూఢున కిలలోన్. 38౪

అ॥ మె॥ కుక్క దాలిగుంట * గొప్పబుద్ధినిఁ బూని

తోక విప్పి లేచి * దూరు నిండ్ల

మూఢుఁ డట్లు పల్కు * గాథవై రాగ్యంబు

నమయ్యెనె యపుడో * జారుచుండు. 38౫

అ॥ వె॥ ఈశు నీశ్వరేచ్ఛ + నెఱిగి వర్తించుట
 గురుశృపామహాత్మ్యంబరణిఁ గనుట
 ఆనుపూర్వ రోసి + యాప్రణాళికఁ గోసి
 యలరుచుంట యందు + కాత్మవిదులు. 3౪౬

అ॥ వె॥ ఆనుపూర్వ యేల? + యాశాభయంబుల
 వేల? హింసవృత్తి + నేల? కడఁగ
 నొక్క మెతుకుఁ బట్ట + నుడుకుట దెలియదా!
 యనుభవంబు లేల + యరిశయముగ. 3౪౭

అ॥ వె॥ బాగుచేయుఁగలవె + భృష్టునిఁగాఁ జేయుఁ
 గలవె యెరుని? వట్టి + కలవరంబు
 ఆనుపూర్వ ముఱచు + టది మహామానంబు
 ధర్మసార ముద్ది + తత్త్వసిద్ధి. 3౪౮

అ॥ వె॥ ఒక్కదేశమందె + బెక్కుదిక్కులు నట్లు
 ఎండమావు లట్లు + లెండయందు
 నొక్కమనుజునందుఁ + బెక్కువరుస లెట్లు
 ముకురమందు లింబములును నట్లు. 3౪౯

అ॥ వె॥ ఒక్కబ్రహ్మమందుఁ + బెక్కు జగంబులు
 కల్పితములు కామకళలఁ బట్టి
 కాస నెవనిజగము + వానితో నేగును
 ఉత్తజగము లెన్ని + యున్న నేమి? 3౫౦

అ॥ వె॥ కాంచువాడు పోవఁ * గల్గజగము పోవు
నహ మనంగ బ్రహ్మ * మగుటఁ జేసి
కాంచఁబడిన యాత్మ * కలకాల ముండును
జీవుఁ డటు తిరుగఁ బఠరావడుండు. 3౫౧

అ॥ వె॥ పాలలోని నీరు * పాలఁ గల్పిన నీరు
పాలలోన నుంచు * పంచదార
పాల నాశ్రయించుఁభంగి భక్తవరులు
రాము నాశ్రయింతు * రస రమింతు. 3౫౨

ఉ॥ ఇచ్చ నెరింగి నేయఁగల * రెవ్వరు నొవ్వకఁముండుపట్లు! మే
లవచ్చినఁజూచి యోర్చి మనఁలగఁగడుఁబ్రీతినిఁఁజూచువారు లే
రెచ్చు వ్యయంబుఁ జేసి మది * నేవ జనింపఁగ దుష్టవర్తనగా
నొచ్చుచునొవ్వఁజేయుదురు * నోటికివచ్చినయల్లుకూయుచున్.

తే॥ గీ॥ స్వాత్మతేజంబు వెలువడునంతదనుక
వట్టిమాటలఁ బ్రజ లత్యుపెట్ట దనుచు
నన్ని నాళ్లకువే మన * మెఱుంగకునికే
గాక జోధించు నిటు నేటికాలఘనకు. 3౫౩

అ॥ వె॥ కడు నిరర్థకుండు * జ్ఞానహరుండు యోచ
నాశ్రతి దరిఁజేర * నభయమిచ్చు
సిద్ధమంత్ర మను జూసినిఁ బూని వే దుర్నివ
నాత్మమయత నుంచు * మనిశ మిట్లు. 3౫౪

అ॥ మ॥ సర్వకాలములను • సగుణనిర్గుణభేద
మునను నాత్మమయతః • గనద వద్ది
సర్వజంతువులకు • సాయుజ్యవదవి నీ
యమితసులభమార్గ • మందు బుధులు. 3౫౬

తే॥ గీ॥ ధ్యానయోగవమాధుల • నమలుండై వృ
ధర్మపరుండై న జీవత • తా హరించు
సంత ద్వంద్వంబులను దాటి • యాత్మమయతః
జెలఁగు నెట్టెటా భక్తుండు • తెలియవశమే ? 3౫౭

క॥ వ్యవహారమునకుఁ గా కీ
భువి మాటలచే యధార్థబోధ మలవియే ?
ప్రవిమలమతి తత్త్వం జెఱుఁ
గ వలది దరిఁజేరువానికై గురుబోధల్. 3౫౮

తే॥ గీ॥ సిద్ధ మీ సర్వ మవియెడు • చింతసేత
అట్లు చింతించుటయు సిద్ధ • మనెడుకూత
వమ్మిన ట్లాచరించుటే ! • నగదె జగము
సర్వమును సిద్ధ మనఁగానె, • శాంతికలిమిఁ
జెంచుచుండిన వయ్యది • పెంచుచుండు
జ్ఞాన మధ్వ మగపడుదాఁక నడచునెడ
నవల మార్గంబు దోచు గఁమ్యంబువఱకుఁ
గర్భమును జ్ఞాన మొంజొంటిఁబేర్చి జెంచు

నాచరణచేత ననుభవ * మనుభవమున
నాచరించుట జంటగా * వగుచునుండ
రెంటిబలమున జ్ఞాపంబు * పంటపండు
దాన నాత్మగ మిగులు సత్కృంబు బుధుండు. 319

ద్వీపద॥ భేదమే యున్నచో * భేదమే యుండు
భేద మరయుకున్న * ప్రీతియే నుండు
వ్యవహారమున నెల్లు * పరమార్థమందు-
శివజీవభేదంబుచే నెల్లు కుండు
భేదింపఁగాఁ దత్త్వభేదంబు కలుగు
సాధింపఁగా నొన * నామ్య మవ్వలను
దలవెంచుకల కుండు * దద్దయుఁ బూజ
తలవదలినవెన్న * దగునె యాపూజ
ఐక్యసిద్ధిని దేవు * ననుభవం బుండు
నైక్యంబు లేనిచో * వధముఁడై యుండు
నేదైన నెట్లున్న * నీశ్వరుం డన్న
రాదు జన్మం బాత్మ * రాముఁడే యెన్న. 320

క॥ ఆసందావాప్తికే గద

యేనరుఁ డే నెద్ది నేయ * నిది కల్లుటకుఁ
జ్ఞానులకు సిద్ధమంత్రము
గానక దత్సరణ మేమి * ఘనకార్యంబా ?

321

తే॥ గీ॥ కర్తృకర్మక్రియలవలెఁ * గలుగుచుండు
 ధరణి స్ఫటింజు నొరులకుఁ * దద్దఁ జెలువ
 దృష్టవాస్తవమం దది * యేది, లేని
 దయ్యు లేని జీవుని బోధ * కమరుచుండు. 3౬౨

క॥ తనరూపము తాఁ జూచుట
 కును బుద్ధి జనించునట్లు * కవలయమున జే
 వునికి, భగవంతునికిఁ గ
 ల్గినఁ జూచును దనదురూపులే తాఁ జెడకే. 3౬౩

తే॥ గీ॥ కాన సృష్టి కవఁబడును * శాని వాస్త
 వంబు గాదు గలంపున * వచ్చు పోవు
 చుండు మూలంబు తానయై * యుండుఁ గాన
 సాక్షియై యుండు లేక ప్రళయంతి నుండు. 3౬౪

ఆ॥ మె॥ బీరకాయఁ జూచి * విత్తుల సంఖ్యను
 జెప్పవాని జగము * చెప్పకొనదె
 దానిలోని గుట్టు * వానికిఁ దెలియదా !
 నవాజమాట, యాత్మశక్తి కాదు. 3౬౫

ఆ॥ మె॥ తీపిసీటి కిచ్చుఁ * దియ్యమామిడిచెట్టు
 కాకర యిడు చేదుకడ ధరిత్రి
 మనుజరూప మిచ్చు * మానిని యనుకొన్న
 నీశ్వరేశ్వ వాని * తెలుకకాదె. 3౬౬

అ॥ వె॥ అందమైన దానిఁగట్లు చేసెను ధాత
మందగమనఁ జేసె * మానిని నిటు
సద్గుణంబులందు * స్వాతంత్ర్య ముడువనా !
నల్లవెండుకలను * దెల్లఁజేయ.

3౬౭

సీ॥ పరమేశ్వరధ్యానఁపారీణకత్వానఁ
బరగెడువానికే * పరమపదము
తలఁచి నిమిత్తమాత్రంబుగా సర్వంబు
మెలఁగెడువానికే * కలదు ముక్తి
పర్వంబు సిద్ధ మ౯ * సమరసభావనఁ
జెలఁగెడువానికే * చెల్లు ముక్తి
హరిభక్తి శివశక్తి * గురుభక్తి శ్రీసూక్తి
కలిగివవానికే * కలదు ముక్తి

జేహమాత్రావశిష్టఁడై * తిరుగువాని
నేను నా దను మాటయే * లేనివానిఁ
గర్వసూత్రంబు ముక్తునిగా నొనర్చు
ముక్తుఁడై నట్టివానికే * ముక్తి నిజము.

3౬౮

తే॥ గీ॥ సర్వ మీశ్వరమయమాట * సత్యమాట
బగతి వెక్కడి కక్కడే * పరిగ నుండు
నెంతచెట్టువ కరయంగ * వంతగాలి
కూర్చుభేదావఁ బూర్ణత * కొంతవడదు.

3౬౯

౪౧ అనునన్కరాజయోగము

కృమముగ నీద్రించె నేటికాలమునకు శ్రీ

రమణనిశ్చయఁ దత్సన్నిధి

విమలమర్తి నిర్వంగలుగు + విజ్ఞత గలిగెన్. 32౦

౪౨ వె తెలిసివంతపాట + ధీరత వడువఁగఁ

దెలియునం దృఢులము + నులభకై లి

దృష్టిగోచర మగు + తెఱపున నడుచుచు

వచ్చెనేని చేర్చు + వలయుదాని. 32౧

౪౩ కాలము గడుపుము శ్రీహరి

లీలల నర్చించియములు + లీల నుఖంపఁ

బాలురఁబోలిన నడ్చు

క్రాధి నరనమ్మి జీవుఁ + దామునివృత్తిన్. 32౨

౪౪ చేని కది పరిగ ముండును

దానికిఁ జింతించుచుండ + ధైర్యము తొలఁగుఁ

గానఁ నర్చయు బ్రహ్మము

నా నిత్యానంద మబ్బు + నమ్ముము జీవా! 323

౪౫ పరమాణువు మహదాత్మయు

నరున న్నిజైన మేలు + వార్తఁ శ్రీన

ద్గుణముఖమున శ్రోత్యర్థము

పరమార్థముతోఁబడి దెలియఁగింతులఁ గొలుతున్. 32౪

- ౪॥ ఇద మిథ మృనరానిది
అది యెట్లొ విడుదు నందు • రాద్యలు భక్తి
మది రామపదము సతతముఁ
గుదురుగ గురుకరుణ నిల్పుకొను కోవిదునిన్. 32x
- ౫॥ శ్రేయముగోరెడు జేవుడు
గాయంతం త్రాయత ఇతి • గాయత్రీ నాఁ
బాయక జపింపకే నదు
పాయము నరయంగ నేమి • పాపము రామా ! 32x
- ౬॥ నీతో నై క్యం బందక
చేతోమోదంబుకొఱకుఁ • జేసిడుపనియే
పాతకము పతనహేతువు
సీతాపతి ! నీనవర్యంచే ముక్తుండౌ. 32z
- తే॥ గీ॥ తెలియునందాక నితరులఁ • దీర్పరాదు
ఎఱుంగనప్పుడు పరులను • నెన్నరాదు
తెలియు నవ్వలఁ దా నెల్లు • దిద్దుకొనెనొ
యట్లె యితరులఁ గని సాక్షి • యశాను సుకృతి. 32y
- అ॥ వె॥ చక్రసిద్ధియొక్కఁ • జాత్యార్పణ మొక్క
దొక్కఁ డిష్టదై వ • మొనరఁ జేయ
మూఁడుమతము లగుచు • ముక్తిసోపానమ్ము
లనఁగ భక్తిరీతు • లతిశయిల్లు. 32r

క॥ సంసారివలె నటించుటఁ

గంసారిస్మరణ నాత్మకై వలయునునా

హింసారహితపథంబున

హంసలు విహరింతు శాంతులై కలిసెనన్. 3౮౦

క॥ శ్రీరామ రామ రామ సు

భారసపానంబు బ్రహ్మాతాదాత్మ్యం బీ

భూరిసుసాధన మనుచునా

ధీరులు నడవడియుఁ బలుకుఁ • చెల్పు నిరూఢిన్. 3౮౧

క॥ తనమనమే తనబంధం

బునకునా మోక్షంబునకును • ముఖ్యం బగు నా

రణ మని పెద్దలు తెల్పుఁగ

వినియునా ధర్మంబు తెలియఁవే మూఢాత్మా! 3౮౨

క॥ నమ్మింపఁగ యత్నము వ్య

ర్థ మ్మది కాలగతి నైనఁ • దద్విధినా ని

న్నమ్మిన నమ్మఁగఁ జెప్పట

సుమ్మా! సఫలంబు ధర్మఃసూక్ష్మము సుమ్మా! 3౮౩

క॥ సరిసుతుల మనుచు నెవనిని

బ్రతుకనా ధర్మంపురీతి • కాభ్యుచిఁ జేయనా

జతుఞ్జులొ పాటి నాతని

వృతమే వృత మునుఁ జెప్పఁవాకలం లేరీ! 3౮౪

- క॥ పె చేయి వాని కెదురె
 త్రేచాయలఁ జెల్లుఁగాక ! + యెటు చెల్లునొకో
 యాదించువాని కయ్యది
 చీ చీ ! యధికారము మఱచి తిడుగ నగునాకి   3౮౫
- క॥ తెలిసితిఁ దెలిసితిఁ దెలిసితిఁ
 దెలియఁగ నింకొక్కఁ డిద్ది + తెలుపు మనవుడుగ
 దెలియుట దబ్బర కాదా !
 తెలిసినవాఁ డాత్మమయతఁ + దేజరిలుకదా !   3౮౬
- క॥ కలవేదంబులు శాస్త్రము
 లిలఁ దెల్పడు విషయ మొక్కఁడే యైనఁ మూ
 ధులు తెలియుచుండు గురువులఁ
 బలుమఱు బాధించి త్రొత్తవానికవలెనే.   3౮౭
- క॥ తెలిసిన నర్థము బ్రహ్మము
 తెలియఁగ నిం కేది తిరిగి + తెలియవలె ననగా
 దెలియుట దబ్బర కావునఁ
 దెలుపుదు రింకొక్కసారి + తెలిపినదానిన్.   3౮౮
- క॥ తెలిసినఁ దగు నడవడియే
 వెలిబుచ్చు దాని + వేవేలు పలికగా
 ఫల ముండునె తపియింపఁగ
 నలఁగాక గురూక్షరీతి + భక్తి విరక్తిన్.   3౮౯

తే॥ గీ॥ ఎవుడు కలుగు నాత్మేచ్ఛకు * నింత యుద్ధు
జీవకాలాంఘసం బది * చేవఁజెఱచు
మోహమును బెంచు సంస్కృతి * మునుంగఁజేయు
శివుఁడు గురువుగా రక్షణఁసేయుదనుక. 3౯౦

తే॥ గీ॥ మును సుయోధనుచేతఁ గాఁనవమువందు
నుండఁ బంపంగఁబడుటచే * నొందె దుఃఖ
మకట! ద్రావది కాకున్న * వంద తొకట
నున్న వసమైన గృహమైన * నొకఁడుగాడె? 3౯౧

ఆ॥ వె॥ వంజరంబువందుఁ * బక్షి సుఖంబుగ
నున్నదనుకఁ బ్రాణ * ముందునట్లు
రక్కసులకు రామఁరాజ్యంబులో జీవ
తతికిఁ బరువయందు * బ్రదుకు తెఱువు. 3౯౨

ఆ॥ వె॥ బ్రదుకు తెఱువుకొఱకు * భగవంతు ధ్యానించు
బ్రదుకు తెఱువుకొఱకు * భక్తిసలువు
బ్రదుకు తెఱువుకొఱకు * బలుకర్మములఁ జిక్కు
బ్రదుకు తెఱువుకొఱకు * బ్రదుకుఁ జచ్చు. 3౯౩

ఆ॥ వె॥ సత్యమువకు మించు * సద్వృత్తం చిల లేదు
సత్యవర్తనంబు * సార మెన్న
సత్యముగఁ జరించి * సత్యంబు దర్శించి
సత్యము కృతి యగు * సాధుజగితి. 3౯౪

౮౭ వె! తిన్నయందు సమాధిఁ * దత్తనంపన్నుండు
బాహ్యదృష్టిఁగలిగి * వ్రోబలెనేని
వండితిండు లోకఁబాంధవుం డాపుండు
జగతిఁ దిరుగుచుండు * శంకరుండు. ౩౯౫

తే! గీ! వట్టితలపులఁ జాలించి * గట్టిదై న
యీశ్వరేశ్వను నెఱనమ్మి * యీశ్వరాత్మ
ణముగ నర్చముఁజేసి ధర్మము భజించి
ప్రణవసంజ్ఞ సద్యోగంబుఁ * బ్రబలనిమ్ము. ౩౯౬

౪౮ కింకరవ్య మ్మను దు
స్సంకోచముఁ ద్రొంది శాంతిఁసారథ మెంచె
నేంకటవతి నా సుమనః
పంకజమున నిల్పు వేడ్కఁ * బండెఁ దపంబున్. ౩౯౭

౪౯ దినదిన మొక్కొకరీతిగ
మన మది చలియించు వట్టిమాటలఁ జెంచు
ఘనయోగాలంబనమున
వనజాత్ముఁ జేరి వడఁకి * నడఁకి హరించున్. ౩౯౮

౫౦ పరులను నెంచుట మానిన
వరమతికిఁ స్వవిషయంబు * భ్రమ ముంపదు న
ద్గురు నుపదేశంబున శ్రీ
ధరుఁ డొక్కఁడు దోచుఁ బడవఁ * దానై పోయెన్. ౩౯౯

తే॥ గీ॥ ద్వైత మద్వైత మొకరితి * వరలుచుండు
వినుచు వేళల వందిచ్చు * వెనుకఁ బూర్ణ
భావ మద్వైతబోధంబు * ద్వైతమునకు
ద్వంద్వనమితిని దాటించు * వలను లేదు. రం०

క॥ చరమపురుషార్థ మొనఁగెడు
చరమశ్లోకార్థ మాప్తశరణము గనినకా
వరళంబుగఁ దెలియం దగు
వరునకు నుపదేశ మిచ్చు * నారాయణుడే. రం०

తే॥ గీ॥ చుట్టుఁ జేర్చిన సామగ్రి * గిట్ట దింక
దూరదృష్టిఁ బరాత్మను * జేరవలయు
వనుచు బోధించుఁగాఁబోలు! * నబ్జభవుఁడు
దృష్టిభేదంబు నలువదియేండ్ల కొనఁగి. రం१

క॥ యోగాభ్యాసముచేయుట
చేఁ గల్గునె ముక్తి? నిండఁజేయుటె పనిగా
రాగద్వేషాదులఁ దా
నాఁగకలేనట్టి ధీరుఁ * దా గురుఁ గొల్పున్. రం३

క॥ వేగం బావగరాదట!
వేగమునకా బోవరాదు * వెట్టికి వశమా?
యోగియు భోగియు నొక్కడఁ
గాఁగలవాఁ డల్ల శివుఁడు * కాఁదా! ఏఁదా? రం४

ఈ లోకముఁ జూడనేల మనఁలోఁగల దేవుని నాశ్రయించినా
 లోకముఁబోయి నాశ మగు * శోభనలీల గృహంబు, భక్తిమై
 సాక్షుడు రాత్మశాంతి నితఁ * జంచలవృత్తిని మాను, మాని ధై
 ర్యాకరయోగసిద్ధిఁ గనిఁజూయిగనుండుముమాయమాయమా.

క॥ భక్తియ సు మూర్తీయత
 ముక్తియ యాత్మత్వ మగు ముఁముఁకుపు రెంట
 యుక్తుండై యాత్మో గురు
 సూక్తిఁ దద్భక్తి నలుపుఁచుఁ నడిపించున్.   ౪౦౬

క॥ ఎట్లెట్లా తెలిసి తెలియక
 వట్టుఁ విడకండఁ బరమభక్తిఁ బ్రణవముఁ
 గుట్టుగ జపించినఁ జే
 వట్టుఁ దను ముక్తికాంత * పరమప్రీతిన్.   ౪౦౭

క॥ తనయా కలి తా నెఱుంగును
 దన కెట్టులఁ దృప్తియగునో * తానె యెఱుంగుఁ
 గని పరుల వారివలెఁ దా
 దినుటయ పరధర్మ మగుట * తెగులుం దెచ్చున్.   ౪౦౮

అ॥ వె॥ అన్ని యున్న దనృత్యత్వంబుతో నున్న
 వాసుదేవ ! నుకృతిఁజేసి తండు
 తోచుచుండి నర్వ * మూచుచున్న మనము
 వాసుదేవ ! వికృతిఁజేసి తండు.   ౪౦౯

ల॥ పె॥ అనలలోచనండు * హరుఁ డని త్యజింతు

జ్ఞానలోచనండునా భజింతు

హరియుఁ బ్రార్థింపఁగ * యని పీడదరు సుద

ర్శనధరుండునా సఃరవ వసింతు.

రగం

తే॥ గీ॥ బొమ్మ, రామాయణము గాదునుమ్మ, వలువ

యనుచు, నది యుపయోగించు * బనునిభంగి

జగము గా దిది బ్రహ్మాంబు * సత్య మనుచు

భోగపదముగఁ జేయు సఃద్యోగివరుడు.

రగం

తే॥ గీ॥ తెలియకుండిన భేదంబు * తెవులుతెచ్చుఁ

డెలిసియుండినఁ దత్త్వంబు * ధీరుఁ జేయు

వలదు వలదని మఱియొకఁవస్తు వరయు

వాఁడె వలదన్న దానిని * వలచి నిలుచు.

రగం

తే॥ గీ॥ జగముఁ ద్యజింపఁ గననాను * శృంగారాణి

ననుచు పెదకుట యజ్ఞాన * ముగ్ధు గాదు

జగము గా దిది కనిపించు * శృంగారాణి

యనుచుఁ దద్బుద్ధి నిలిచిన * నమరు శాంతి.

రగం

తే॥ గీ॥ నామరూపాదులందు భ్యాసంబు మాని

బుద్ధిమాతిన మాఱునుఁబో జగంబు

పెండ్లియగుటకుఁ బూర్వంబు * భేదబుద్ధి

దోచు పురుషుండె మగఁడైన * దొడ్డవాడు.

రగం

తే॥ గీ॥ ఉన్నదానికి మించిన * దుండఁ జోదు
బుద్ధిమాతిన మూఱునుఁబో జగంబు
బొమ్మ రామాయణము మాతెఁబో పటంబు
గాఁగ వర్వానుభూతికిఁ * గల్ల కాదు. రంగ

క॥ రూపదులఁ బ్రాప్తించెడు
పాపంబుల దోఱలనీక * బహుధా భవనం
తాపముఁ బాపగ నాకై
యోపికఁ దత్త్వంబుఁ దెలుపు * నుత్తముఁ దలఁతున్. రంగ

తే॥ గీ॥ కంటిలోని కంటఁ * గలియఁజూచిన శుద్ధ
శేవుఁ డాత్మతోడఁ * జేరి వెలుంగు
నరినిదేహ మీశ్వరాలయం బానంద
దాయకంబు ప్రణవసాయకంబు. రంగ

క॥ కేవలతత్త్వజ్ఞానము
కావించు సహజసమాధి * కావున 'జ్ఞానా
దేవ తు కై వల్యం' బని
వేదిధముల వేదవిదులు * వినిపింతు గదా ! రంగ

క॥ హితదర్శనంబున నదా
గతి నిర్మేధు నుత్తములకుఁ * గద శుష్కవచో
గతిఁ బరఁగెడు నీచుల మన
మరిరయమున రెంటఁ గల యుక్తార్థముఁ గనుఁచీ. రంగ

క॥ పత్తామాత్రిం బగుట గు
 రూత్తము బోధంబు భక్తు * నూరక మోక్షా
 యత్తుకా జేయును వాఁ డది
 చిత్తంబున నెఱిఁగి విడు నశేషార్థంబుల్.   ర.౨౦

క॥ జీవముతో నున్నప్పుడె
 వేవిధముల భంగపఱచి * వేడుదు రక్షే
 జీవత్వభ్రాంతి కలుగఁగ
 వేవిధముల బోధచేసి * వెఱవీంతుగదా !   ర.౨౧

అ॥ వె॥ దిక్కుఁ గాంచుచుండు * ధీరుండు ముక్తుండు
 దిక్కుఁ గాంచఁడేని * దీనుఁ డరయ
 దిక్కు మొక్కు లేమి * ధీసాక్షి తన్మయుం
 డాత్మమూర్తి దేవుఁ * డందు రతని.   ర.౨౨

తే॥ గీ॥ ఆత్మరూపంబు ద్రవరూపమై ద్రవించు
 దహరమందున నిచ్చలుఁ * దగిలియుండు
 శుద్ధజీవుఁ డాత్మానాత్మ * లుద్ధరించు
 ముక్తివర్యంత మత్యంతభక్తి సక్తి.   ర.౨౩

అ॥ వె॥ తత్త్వబుద్ధిలేని * ధన్యాత్ములను గటా !
 కలియుగమున నేడు * కమలభవుండు
 నిర్వియున్నవాడు * నేర్పుమై డద్ధర్య
 మెఱిఁగి, యెఱిఁగి పరుల * నెంచ నేల?   ర.౨౪

అ॥ వె॥ సర్వకర్మములను * స్వాతంత్ర్యమా లేదు
ఫలముఁ జూతమన్నఁ * బరుని దండు
దేనికొఱకు వరుఁడు * దీనుఁడై ధీరుఁడై
పొంచుఁ, బోరు నీవ్రి*పంచమందు. ర.౨౫

క॥ కావున నిత్యధ్యానము
కేవలము క్తిప్రదంబు * కృతకృత్యంజౌ
జీవన్ముక్తుం ధోక్కుఁడు
భావంబున నిల్పు సుస్వ*భావము గాఁగన్. ర.౨౬

క॥ ఎంచుట మానుము ద్వంద్వము
లంచితజీవాత్మయోగి * మబ్బుఁగ నతిముగ్ధ
బెంచుచు మంత్రధ్యానముఁ
గాంచుము సర్వార్థసిద్ధి * కై వల్యంబున్. ర.౨౭

ఉ॥ దావము సూతపుత్రునకు, * ధర్మము ధర్మవృపాలమాలికి
మానము రాజరాజునకు, * మంత్రముతంత్రముకృష్ణమూర్తికి
గానము నారదాఖ్యునకు, * జ్ఞానము నానహదేవసూరికి
మానముయోగిచంద్రునకు, * మాధవభక్తియుగ్రీడికెంతయు
ధ్యానము గోపితాతలికి, * హాస్య మదెల్లఁ దెనాలివానికి
గానలు తాపసావలికి, * గాధలు వింతలుఁ బెద్దమార్గబకు
గోనలు దుష్టజంతులకుఁ * గూరిమి పేదల, కెందునేఁ దపః
ప్రాణముఁ దీయుటన్నయది * రంభకు మేనకకుఁ, సదా హరి

జ్ఞానులు కూర్చు వైఖరినిఁగొంది తదీయగతిం జరింపఁగాఁ
బూనుదు రజ్జు లయ్యె! యటుఁపూనివవారినిఁ బోలవచ్చునే
కానఁగ వారిగాధలకుఁ * గారణ మజ్ఞులు బోధచేయుట
కానివృధాభిమానమునుఁగాదదియార్హ్యయుఁగాదుకాదుసూ
మానముఁ బూనలేదు ఖలఁమానవగోటి కథాభికి బలె
మానువు మిట్టిపోకడలు * మాధవ! వ్యాధు లుపాధివాసవలో
దీనులు జేవు లన్న ! భవంతీరముఁ జేర్పఁగదన్న ! యెన్న నే
మేనియుఁ బూర్ణభావమునఁనెవ్వ రొనర్తురు నీ వొకండవే.ర.౨౮

క॥ నీభక్తులు నీమూర్తియు

నీభావము నీదుశక్తి * నీగాధలు మా

కా భక్తిముక్తిదంబులు

శోభనశైలాధివాస ! * సూరిహృదీశా !

ర.౨౯

నీ॥ పాతకం దెంచేని * ప్రామాణికుండై నఁ

గావ్యపతనమందుఁ * గలుగు నీతి

వారివీరినిఁబోల్చి * వైఖరి నెన్నిన

మంచికృతినినై న * మత్సరంబు

ప్రాప్తిండుఁ 'బర్జనస్థావ ల్లక్షణప్రవృ

త్తి' యను సూక్తిని జగతి వివరేదె ?

ఒకరిపొలము ముంప * నొకరిపొలముఁ జెంప

వలచునె, యేటిప్రవాహగరిమ

సహజకవితాప్రవాహంబు * సాధురీతి
మేఱ లెంచక మించ నిమిత్తకల్ప
నంబు కూడున దాన దోషంబు పెంప
గూడునే యసహసమున * గొఱఁతవహట. ౪౩౦

ఆ॥ వె॥ కడుపులోనిశిశువు * వెడలునపుడుగాదె
తోచు బరువు బాధ * తోచుచుండు
దల్లి కట్టుగాక * తనకడుపున నున్న
యపుడు బాధకలదె? * యట్లు వినుము. ౪౩౧

ఆ॥ వె॥ సాంబుతోడఁ గలిసి * యానందమును బొందు
వేఱుగాఁగ నిలిచి * వెతలఁ గుందు
జీవుఁ డట్లుకాన * శ్రీవిద్యఁ బావనుం
డైన నాత్మలీనమైన శుభము ౪౩౨

తే॥ గీ॥ శుకము శాల్యలిఫలముకొఱకు భజించుఁ
గవ్వ మింగెడుపామును * గడఁగి ముంగి
మింగుఁ, జూడఁజూడంగ, నశనంగబాధఁ
జేయు నెదైన మానును, * సిద్ధ మవని
జంతువులతమమునకు నశనంతకామ
మునకు నీర్వ్యకు నాశకు * మొదలఁ దుదియుఁ
గానరా దెందు నేమందుఁ * గర్మమందు
లోన దోషంబుఁ గల్పించి * ప్రాణితతి

దాని కనువగు నిం కొక్కఁడొప్పమునకుఁ
 బాలుపడఁజేసి మఱియొక్కఁపాఁగి రెంటిఁ
 గూర్చి సంసారమును బీరిఁ * బేర్చుచుండు
 దై వవశమున మేధావి * ధాత యార !
 గుణము లవ్వధిఁ గల్పించు * కోవిదుండు
 తెలిసి, యింతయు సాక్షిగఁ * గలఁతలేక
 సూచుచుండెడు, సజ్జాడొ * యూచుచుండు
 మనము నెంతేని ద్వంద్వంబు * లనుభవించు
 చుండు వప్పుడుఁ దనఱిగా * నున్న వనుచు
 నొచఁ జూడేని తనయందు * నుంచు బ్రహ్మ
 మంచుఁ గాన శాంతించి సత్యంబు మించు
 దేశికోత్తమపుత్రిండు * ధీరుఁ యొకఁడు
 నీదు భక్తుండు యుక్తుండు * నిరజాత్!
 హరి! త్వదీయసద్భక్తి మహాత్ముఁ డగుట. ౪౩౩

తే॥ గీ॥ కార్యకారణసరణి నిఃస్కారణముగ
 మానవుండు తా దానినిఁ * గావఁగల్గు
 గూడియుండినవఱు తెల్లు * కూడు పుట్టు
 బెరుగుటయుఁ బుట్టుట యరయ * నరునిభ్రమయ ౪౩౪

అ॥ వె॥ పురుషు నాశోయించుఁ * బువ్వుఁజోడి పౌకృతి
 పూర్ణ, చిత్రి, చల, యఃపూర్వముఁ గన,
 నాదిగాఁగ నునికి, * నాత్మ పుట్టకనికె,
 బుట్ట గిట్ట నెద్ది * వట్టిమాట. ౪౩౫

తే॥ ౧॥ గురుముఖంబున విద్వలఁ * గొన్ని చదివి
యుంట నపుడపుడు గలుగుచుండు బుద్ధి
ఉగ్గుతోఁ దానుఁ దలదండు * భార కెపుడుఁ
బోయు దుర్బుద్ధులకు లొంగిపోవునపుడు
దుష్టమతి తలయెత్తు విఠ్యుత్తువోలె
మంచి చెడ్డగఁ జెడ్డను * మంచి గాఁగ
నెంచి విశ్వంబుఁ దనను వంచించుకొనును
గలయఁజూచిన లోకంబు * కల్లకాడె ?
దాని మెప్పించుయత్నంబు * దబ్బర యగుఁ
బండితమ్మనృలకుఁగాక * భక్తకోటి
కేల చర్చలు? లోకంబు * లేటి చాలు
నిజనమర్థత నమ్మి యెన్నేని వలలఁ
బన్ని పన్నుకొనంగ శుభంబు భంబు.

ర3౬

తే॥ ౨॥ నకలనత్సంప్రదాయవిశ్వావభూజ
భక్తిసూప మాచార్యసత్సాక్షి క్తి క్తి
సారము హృదయపీఠిని విస్తారగరిమఁ
బూర్ణశాంతి ఫలంబై యెపుడు చ్యుత మగు
నపుడె జీవేశ్వరై క్య మఃసర్గశముగఁ
గలుగు నైశ్వంబుగాదె యాకాశములకు
స్థానమును గుణమొక్కండై * జరగుకతన

నుండి లేకుండు టది భక్తియు త్తమంబు

రాధసాధనంబిద్దా హఃరా! రమేశ!

౪౩౭

౪. గోపూజ విప్రపూజయు

గోపాలకుపూజయట్లు * కోవిదు లెఱుగఁ

బావముఁ గట్టుకొనం దగుఁ

నే! పశువులఁ బండితులను * నేచి యెవండేన్.

౪౩౮

౫. వె! ఎంచి చేయఁదగిన * దించుకేనియు లేమిఁ,

జితమాని ప్రణవఃమంత్ర) మూని

తఱినిఁ దగినరీతి * దఱలుచు మఱలుచు,

విష్ణుపాదస్తుండు * వేదియుండు.

౪౩౯

౬. పలుకులు పలుకులు పడిపో,

నిలుచుట నిలుచుటయె వట్టినేర్పు లవేలా?

యిలఁ గనులు గనులు గురుండై

కలవానిగ హరియ చేయఁగలవాండై నన్.

౪౪౦

౭. గీ! చర్చచే జ్ఞానవహ్నిని * నార్చుచుండుఁ

జర్చచే నన్నికోర్కెలు * దీర్చుచుండుఁ

జర్చచే బావసంతతిఁ * గూర్చుచుండుఁ

జర్చవిడిన బుధుండు నెఱవేర్చుచుండు

నుదితభంగిని దత్తత్వఃయోగమునను

నర్చవిధముల సర్వంబు * సర్వలకుచు

సతనిదర్శనమాత్రాన • సడఁగు నభుము
వానిస్వర్ణసమాత్రాన • వాడు భవము
అతనియాశీస్సుమాత్రాన • సతిశయిల్లు
నిత్యకళ్యాణజనకశాంతిన్వ మదిర.

రరగ

అ॥ వె॥ ధర్మవృత్తి భక్తి • ధైర్యంబు పత్యంబు
దహరమందు సతము • దగులుకొంట
సమరసంబు సాధునన్నిధి నిశ్చింత
తత్త్వ ముండనేని • తపము పండు.

రర౨

క॥ ఒడ లేఱుగక కీడించుచుఁ
బడలిన విబుధుండు శిశువువలె సహజముగా,
వడి చెడఁ దడఁబడ కంబక
గడుఁగొల్పుచు నాత్మశాంతి • గడలేఱుగదా!

రర౩

అ॥ వె॥ ప్రణవ మీశ్వరుండు • ప్రారబ్ధమే ధర్మ
మగుట రెండు రెంటి • నంటియుండ
జీవత విదునంత • దేవుండు భాసిల్లు
స్వస్వరూపయోగశక్తి ముక్తి.

రరర

క॥ సంసారదుఃఖమబీజము
కంసారిక మదిని జేర్చి • కలకాలము స
చ్చంసనముకొ గాంచిన వి
ద్యాంసుల సద్భక్తి గొల్చి • తత్త్వ మరసితిన్.

రర౪

క॥ తెలియుట తెలియకపోవుట

తెలియం తెలిపెద ని శెడ్డి • ధీరుండను నే

వలనక జప మాత్ముంగా

తెలియక దా ధర్మబుద్ధి • తెలియదు తానై . రర౬

క॥ పరులను దమకొఱ కట్టులఁ

బరులకునై తమ్ముఁబట్టి • బాధింపఁగలా

రురుయత్నంబున నరు లీ

పరమరహస్యంబుఁ దెలిసి • పలికెద వేలా ? రర౭

క॥ మాయగఁ బ్రకృతిగ మనముగ

జాయగ వాక్కుగ సుషుమ్నఁచాడ్చున నుకృతి

న్యాయమ్ముగ మాత్రాకృతి

నే యుంటివి పొగడనేర్తునే నిన్ను శివా ! రర౮

క॥ తనుఁ దా వీడిన జీవుని

గని తారక మొసఁగి వీరిఁ • గాచెద వని నే

వినియున్న దాని నిప్పుడు

గనుఁగొంటిక జ్ఞానముద) • కై వల్యంబున్ . రర౯

అ॥ వె॥ ఆపరాశ్రమి శివునికే • నలవికాదు

కర్మమును గర్మసాక్షియే • గడవలేడు

స్వల్పబుద్ధినిఁ బుట్టు సంకల్పచిత్ర

దేని నెపు డెట్లు గడవంగఁ • బూను నెవఁడు ? ర౫౦

- అ॥ వె॥ వస్తుదృష్టి లేని * పరమార్థ మది సున్న
వస్తుదృష్టి యున్న * వాంఛ సున్న
వస్తుదృష్టిచేత * వర్ధిల్లు నాత్మాభి
ముఖుడు తానె యాత్మముగ ధరితి॥ ౪౫౧
- అ॥ వె॥ తత్త్వదర్శనంబు * సర్వసమగ్రింబు
సమరసంబు సాధుసమ్మతంబు
జగతిఁ గల దొకండు * సమరసాభాసంబు
సన్నియన్నిటికిని * నగుట తగునె? ౪౫౨
- అ॥ వె॥ తత్త్విబుద్ధి సర్వతంత్రంబులందునఁ
గర్మ మాఁగ శాంతి * కలిమి బలిమి
వాంఛ సంతతభగవద్యాగవతసేవ
* నూదుచుండు ప్రణవ * మూర్ధ్వగతికి. ౪౫౩
- అ॥ వె॥ తా నహంకరించి * తనయునివలెఁ బెంచి
తత్త్వము వినిపించి * ధర్మ మెంచి
కంట నీరునించి * గారవించిన మంచి
నేత తరమె ధాతవాతలేమి. ౪౫౪
- గీ॥ చూచినంతనె ధన్యాత్ముఁ * జోద్యముగను
శాంతిమూర్తీభవించె నన్ * భ్రాంతిఁ గలుగు
నితరభ్రాంతులఁ దొలఁగించు * నిట్టి భ్రాంతి
భ్రాంతియేగాదు సంపూర్ణశాంతిసుమ్ము! ౪౫౫

* ఇక్కడఁ గలిగి యునుపది యధ్యాపారము.

క॥ అనుబంధచతుష్టయము గ

మనించిన విరాగి ముక్తి * మాధిపుభక్తి

గనియెడునట ! సాకర్యము

పనివడి నిజధర్మమునకు * బాతులువడెడువోన్. ర౫౬

అ॥ వె॥ ఎల్ల చేయ నేమి * హితుడైన యప్పుడు

ఎల్ల చేయనే మఃహితుడైయెన

జేతలేమి నేయు * బూతలు రోతలా

సత్యవర్తనంబు * సమ్మతంబు. ర౫౭

క॥ హెచ్చుగ నొక్కడె బ్రహ్మం

బచ్చుంబుగ వెల్లు నెప్పు * డందురు జీవుం

డెచ్చట గనరా డందురు

చచ్చిన యటు లుండ నే మఃసాధ్య మతనికిన్ ? ర౫౮

అ॥ వె॥ వట్టివేష మంచు * గట్టిగాఁ జెలిసిన

బట్టదలలు తలలఁ * బుట్టజోవు

వట్టదలలు మానఁ * బుట్టవు కోర్కెలు

కోర్కెలేనివాఁడు * కోవిదుండు. ర౫౯

తే॥ గీ॥ ఎంతదాఁక నహంకృతి * యేఁచు జనులఁ

దన్మయత్వాన నందాఁకఁ * దగులకీంద్రు

దాన దోషంబు వాటిల్లు * ధర్మవృత్తి

సుండువారె జేవన్ముక్త * లండు బుధులు. ర౬౦

తే॥ గీ॥ లేని యహ మను పశువును • లేనియట్లు
లున్న యహ మను బ్రహ్మంబు • నున్నయట్లు
చేసి యుభయధా సంపూర్ణఁడై సుఖంప
నిత్యమగును జవన్ముక్తి • సత్యమగును. ర౬౧

లే॥ గీ॥ ప్రశ్నభాగంబు విడుపురా • పాసి! యింక
ధర్మమార్గాన నడుపురా • ధైర్యశాలి!
శాంతి సమకూరు సర్వంబు • సఫలమగును
నిత్యమగును జవన్ముక్తి • సత్యమగును. ర౬౨

ఆ॥ వె॥ అర్చనంబుకన్న • నిర్పణం బది లెస్స
దానికన్న లెస్స • తత్త్వబుద్ధి
కలిగి యైక్యసిద్ధి • కలిగి కర్తవ్యంబు
కరణ మట్లు లేక • కలిగి యునికి. ర౬౩

క॥ ప్రణవము జపియించుచు భవ
మును చాటంగోరి నీదు మూర్తి బుధుడు తా
ల్చును దనువే తత్త్వం బని
యనియెద రాతండు నీవ • యనియున్ సృహారీ! ర౬౪

తే॥ గీ॥ ఈశ్వరానుగ్రహంబున • నేవుమీఱు
బరమగుతునేవ విజ్ఞానబలము గలిగి
భక్తి నావగఁజేసి తా • భవమహాబ్ధి
దాటు దాటించు దామల • ధన్యతముడు. ర౬౫

తే॥ గీ॥ భర్మమే యవతారంబు • దాల్చిన్లు
తనరు శ్రీగురుస్వామి ముందరను నిల్చు
కొని తదీయతై లిని భజింపు నిరతంబు
స్వస్వరూపానుసంధానసరణి యిది. ర౬౬

ఆ॥ వె॥ యుక్తిమీఁద యుక్తి • నూహింపుచున్నచో
ముక్తి వచ్చు నొక్కొక్కో • మోహ మెచ్చు
నిలిచి యొకట నెట్లా • నెఱనమ్మి గురుసూక్తి
నభ్యసించ నాత్మయై తనర్చు. ర౬౭

తే॥ గీ॥ తత్పరత్వంబునను మించు • దన్మయుండు
భక్తశేఖరుఁ డెట్లైన • బావనుండు
వానిచర్యలఁ జర్చింపవశమే మనకుఁ
గేవలము మానుపాకృతి • గేవలుండు. ర౬౮

వ స ం త ర్త వు .

క॥ పాక్తనవాసనల గురు
శక్తి బోదోలి నూత్నసామగ్రిసం
యుక్తల భోగాసక్తల
ముక్తలఁ జేయు ఋతుర్బాహు • బుధులు నుతింపన్. ర౬౯

గీ॥ మృ ము .

క॥ భోగికుల మతులగతి నొ
భోగంబుల మున్గి లేవఁబోలునె యని యు
ద్యోగంబున భీష్మంబుగ
రేగుగ గీ॥ మృంబు తెలియఁరే భవి రసికుల్. ర౭౦

వర్ణాకాలము

క॥ బా గొనరించుచుఁ బిల్లల,
 రేఁగిన కోప మవలఁ దమఁగె యడఁపరె, గురుల్!
 రేఁగుటఁ గాలము తానై
 యాఁగెదె వర్ణింపసాఁగి * యధికప్రీతిన్. ౪౭౦

క॥ గురుబోధామృతవర్ణము
 నరునకుఁ దనలోని వాసఁనాబీజంబుల్
 స్ఫురియింపఁజేయు చాడ్పున,
 ధరఁగల యోషధుల వాసఁతరి ప్రకటించున్. ౪౭౧

శరత్తు

క॥ ఆకాశము సహృదయహృద
 యాకాశము మబ్బుపోక * హరిపదతీర్థం
 బేకడఁ జూడ నగస్త్రుని
 రాక శివార్చనమునకు శశిరన్నీశలందున్. ౪౭౨

హేమంతము

క॥ కామంటున సమకూర్చిన
 సామగ్రికి వడఁకి విడువఁజను యోగుల నీ
 హేమంతము వడఁకించుచు
 రామాశ్రయ మబ్బుఁ జేయుఁరా, గురునిశ్రియన్. ౪౭౩

శశిరము

క॥ తనవన్నీ విడిచి యాత్మగ

నునికిం గల యతినిఁ జోలి + యుర్వీహమామూర్

గనఁ దమతమవన్నీయు రా

బుచ్చను శశిరంబున పసంతులాలత్వమునన్.

౪౭౫

సూర్యోదయము

క॥ పంకంబునఁ బుట్టితి వని

జంకెడు పద్మినికి ముక్తి + పమకూర్పంగా

శంకరసహస్రకరుండై

పొంకంబున మిత్రముూర్తి + పొడసూపుఁగదా! ౪౭౬

క॥ వేవిధములఁ దలసూపెడు

జీవులతమముఁ హరించి + సిద్ధులఁ జేయన్

గావలయు వేయిచేతుల

తో వచ్చెడు నిత్య మీపు + తోయజమిత్రా! ౪౭౭

సూర్యాస్తమయము

క॥ నిజతేజోమహిమం బది

నుజనులు పార్థిరంజంగఁ బోదఁసూపుచు నది కా

ముజగతి దివ్యసమాధి

భజియింపఁగ హంప కస్తమయ మందు రెలన్. ౪౭౮

చందోదయము

క॥ అమృతాబ్ధిని శయనించును
గమలాపతి యోగనిద్రః * గమలజః డతఃడై ,
సుమి' సృష్టించు పను జగము
తమి నగు ప్రకృతిముఖ శశి చందలః దలసూపున్. ౪౭౯

చంద్రాస్తమయము

క॥ అనందమయుఁడు ద్విజః డగుఁ
గానన్ హర్షంబుఁ గొల్పి * కడలేఱుఁగ వి
జ్ఞానప్రకాశకు హరినిఁ
దా నై జంతులకుఁ జాపుతఱిఁ బూర్ణుండౌ. ౪౮౦

ఆ॥ నె॥ కంబమందు హరినిఁ * గనియెఁ బ్రహ్లాదుండు,
తనకు నెదుట నిలువఁ * గవఁడు తండ్రి
ఈశ్వరేచ్ఛవలన నేదేని సిద్ధించు
నాత్మయందు నాత్మఁ * డాడుచుంట. ౪౮౧

ఆ॥ నె॥ పురుషుఁ డవఁడు పరమపురుషుండు విష్ణుండు,
దక్కఁగి జీవుఁ డనఁగ * దబ్బరసుమి !
ఊరకున్నఁ దత్త్వ ముత్తమోత్తమముగా,
వెలయుచుండు నాత్మఁ * గలియుచుండు. ౪౮౨

అ॥ వె॥ ఊరకుండి యుండి + యూహించి చెడకుండ,
నుండి ధీప్రకాశకుండు హరిగ,
నాత్మఁ జెలిసి భక్తి + నాత్మార్పణము చేసి
స్వస్వరూపమందు + స్వార్థుఁ గెడు. ర౪౩

అ॥ వె॥ చింతమాని పరమశాంతిఁ బూనిన నాఁడు,
వాడు భవము, భవుఁడు + వాఁడు ధృవము
అత్మమయున కాత్మ + కంతరంబే లేమి,
భక్తి యిట్టి దనుచుఁ + బలుకఁగలమే? ర౪౪

అ॥ వె॥ తెలియునంతవఱకుఁ + గలదు యుక్తియు నూక్తి
తెలివి లేనియపుడు + తెల్లమొగము
తెలివి పూర్ణమైన + దేదీప్యమానమై
యాత్మమయత భక్తియకా శుభంబు. ర౪౫

తే॥ గీ॥ ద్వంద్వములకెల్ల నాత్మ యాధారమగుట
నాత్మ సర్వత్రానిత్యమై + యలరుచుంట
గురుని కృపచేత సంతర్కఃఖండయైన
శిష్యునకు సర్వసంకల్పసిద్ధినుమ్ము! ర౪౬

తే॥ గీ॥ అన్నిరూపంబులును స్వర్గమందుఁ బోలె
వన్ని కృత్తులు వన్నింట + వణఁగి యుండు,
స్వేచ్ఛఁ గృతి బయలుపరువ + నెద్దియేని,
కలుగు దాచిన దాగును + గలనిజంబ

దిట్టు లుండంగ నెట్లన * నెన్న నేలకి
 కృతివిలాసంబుఁ గాంచి నుంకృతివి కమ్ము,
 జేవుఁడా! చింతమానిన * శేషభూష
 ణుండె స్వపదంబుఁ దా నిచ్చు * వండుఁ గొంతిఁ,
 గాన జీవయాత్రీ నడుపు * కాలమందుఁ
 బట్టుదల మాని తగురీతి * భ్రాంతిలేమి,
 సుత్ర సంసార మెట్టులో * సుత్రముండు,
 చేయు నూరక యాత్మసంసిద్ధికొఱకు,
 పహజముగ నద్దియే సుమ్ము * పమరనంబు,
 నహజ పమరనముార్తి ప్రకీర్తి. రూ. 2

క॥ చల్లని వర్షపుధారలు,
 చిల్లరవాగులుగఁ గూడి * చిత్రగతి నెటో,
 పల్లముఁ జేరియు నడులై
 యల్లలనఁ జేరుచుండు * నంబుధి నంబా! రూ. 3

గ॥ పిల్లని నడవడియటులే
 కల్లయ్యిస నత్యమైన * గలుపందై నా
 జల్లని నీకృపధారల
 నెల్లప్పుడు నీవదంబులే గుఱిఁగాంచున్. రూ. 4

క॥ గురువుత్పాదం వరభక్తిగా

గురువ్రీవాహములు జలధిఁ * గూడెడు భంగి

బర మర్థించును నిన్నే

బరమానందలహరీవిభవకాముండై .

ర౯౦

క॥ అర్చి హరియింపఁగ నీ

మూర్తి దర్శింప ధర్మమూర్తి ధరింప

గర్వ మరయ నద్దురు

మూర్తి బోలుటయె మూఁడుమూర్తుల రంగా! ర౯౧

తే॥ గీ॥ తప్పలను దిద్దుకొనుచుంటాతప్ప వేఱు

వనికీ బూసమిఁ గాబోలు! * బరమపురుష!

నిలిచిపోయెను మనసు, సంఘేహ మేల ?

నచ్చిదానందమయము విశ్వమ్ము సుమ్ము! ర౯౨

క॥ నీదిక్కా గురువుత్పాదం

డే దృక్కా, వాఁడ యెఱుఁగు * నెల్లజగముల

దాదాత్మ్యబుద్ధి దనయెడ

నే దర్పణమందుఁబోలె * నెపుడు మురారీ!

ర౯౩

క॥ దృక్కాన్నను నహ మన్నను

నొక్కఁడు గావునను నందు * నున్నది నర్వం

బిక్కడ నక్కడ వెదుకఁగ

నక్కఱయే లేదు రాము! * యది నీవె నుమా! ర౯౪

౪౫ నీపాలనమునఁ బెఱుఁగుట

నేపనియున్ మాకు నేల ? * హిత మెటొ యటులే

నీప్రజలన్ నడిపించెడు

శ్రీపతి ! సుమనోగతీవఃశీకృతస్యవతీ ! ౪౫౫

౪౬ ఈపగిదియె యం చెవ్వం

ఢోపును స్థిరపఱుపఁ * దనదు నుద్యోగంబున్

నాప్రతిపలతో నే మిఁక

నీపుత్రికన్త న కతన * నీనడకనుమీ ! ౪౬౬

౪౭ మాకింక నిన్నుఁగొల్పవలెఁమాగురునూక్తిభజింపఁగావలెన్

లోకము వీడఁగావలెను * నూర్లయుగంబులకీ దపంబుచే

నీకరణిన్ నదా నిలచి * నిశ్చలవృత్తిని నీవ కావలెన్

లోకహితైకరక్షణవిఃలోలమతీ, సుగతీ, రమావతీ ! ౪౭౭

— * చ ం ప క మా లి క * —

దయయునుసత్యశౌచములు * దాంతియుశాంతియుదానధర్మము

ల్లయము ప్రభుత్వముం ధనము * శాశ్వతకీర్తియుఁ దత్ప్రబోధము

స్థయమునఁ గోరు దీనుఁడు భవత్ప్రదభక్తివిహీనుఁడేకదా !

వయముగ స్వాత్మ ని స్మరుఁగ * వమ్మిక వర్పణనేయువానిక

వ్యయగు స్వధర్మముల్ నిజము * వేంకటనాయకభక్తుఁడీశుఁడౌ

నయితయుగంబులేనొరుల * నాడుచుఁబొద్దులుపుచ్చుచుంటనే

నయరహితుల్ గనం గలరె * నాశవివర్జిత ! నిత్యశోభనం

బయ్యె! వృథాభిమానమునఁ నార్తిహరించునెము క్రిమించునే!
 వ్యయమొనరింపఁగాఁదగునె యాయువు చంచల మద్ది శ్రీహరీ!
 రయమున దేశోక్తవిధి + బ్రాహ్మణవృత్తిని మాకు నిత్యత
 న్మయత సనుగ్రహింపుము రఁమావతి ! సద్గతి ! రామభూపతి !
 ౪. ఎంతటియైక్యంబో శ్రీ

కాంతా ! మన కిరువురకును + గనుఁగొంటిఁగదా !

యంతయు నీ వని తెలిసిన

యంతఁ నంస్మరిదొలంగు + నది యొక్కటనే. ౪౯౯

ఈ గీ. మలివజ్రపుండు తొల్లఁగెను + మానముద్రఁ

దాల్చి శుద్ధజీవుండు తాఁ + దపమునేయు

చున్నవాఁ డిందు సద్భక్తిఁ + బన్నగపతి

సగపతి ! భవదిచ్ఛ నేనడువ నడువ

సాక్షియై నిల్చి పొల్చు మోక్షాధికారి. ౫౦౦

౫. నమ్ముచు గురువరువదముల

నో మృదు నన్మంత్రనియతి + సుత్సాహమునఁ

నెమ్మది ని న్నిభక్తై

ఘమ్ముం భజింపనిమ్ము + కరుణ మురారీ ! ౫౦౧

౬. తనుఁ దాను విడిచి యెనఁ

ఘనుఁ డెట్లొ నిన్నుఁ జేరుఁగద భారీ ! ౬

నొనఁ దన్మార్గముఁ బొంతుఁడు

విను నేతయు నీవ యెవరిఁ వేడఁగ నేలా ? ౫౦౨

క॥ వ్యతిరేకవ్యక్తులతో

వతితీవ్రం బై న గతిని • నాఁడెఱువో నీ

చతురత భ్రమపడు జీవుల

సతులీత గురుకృపను దెలుపుచూ హరి ! నీవే. ౫౦౩

తే॥ గీ॥ ఆచ్యుతుఁడు మిఠుఁడ దత్తంఠ • మలరఁజేయఁ

బరమభద్రుంబు నీ పాదఁవంకజంబు

భవదవాగ్నిని జరరాగ్నిఁ • బాపుచుండు

నద్దిరా మాకు నద్దిర • యాప్తభూష ! ౫౦౪

క॥ ఏకకృతంబు ననుసరింపుచు

వికృతిం బొందక స్వధర్మఁచిహితము లోకో

చక్రతి నొనరించు భక్తుఁడు

సుకృతిగదా ! నీవు కోరుఁచొప్పున మెలఁగన్.

శా॥ నానాదిత్రివిదిత్రీకల్పవలచే • నష్టాత్ములైనన్ భవ

ద్ధానానకృత ముక్తులం బొనరుపన్ • ధర్మార్థ మెప్పట్టునన్

నానామూర్తులు దాల్చుచుంటయది నీనై జంబునావిందు వి

జ్ఞానాంభోనిధి ! నీదు నన్నిధిని వే • కల్పింపురా శ్రీధరా !

శా॥ నీతో నై కృము కల్లు భక్తులకుపంఁదేహంబులున్ దేహము

ల్పేతోపీధినిఁ గానరావుకద ! తల్లి ముక్తు లవ్వారికిన్

నీతుల భ్యాతులురోతపూరిలగుటఁన్నిన్నిద్రామానోద్భవ

తాన్వితంత్ర్యంబునఁ గీడ్ నల్పుదురు విశ్వేశ్రీయము

నేయుచున్. ౫౦౭

క॥ భక్తులకుఁ బుట్టు గౌంధము

రిక్తుల కెవ్వధినిఁ దెలియు + రేవగలుక శు

బుక్కుల ముక్తిం గను నా

నక్తిక విడువంగ భక్తిశక్తియుఁ బొడమున్. ౫౦౮

శ్లో॥ అమృతానందనాథాయ, నాథాయ దృఢచేతసామ్
చేతఃప్రీతిప్రదానాయ, జ్ఞానాయ మహానేనమః.

గ ద్య ము.

ఇది శ్రీమదమృతానందనాథ గురునాథ బోధ

సుధాబ్ధికన్యాధవ పదాబ్జనేవాలబ్ధి మనీషాజని

తోభయభాషా కవితాభూషాలంకృత

విద్యత్క వితిల కా య మా న

కవికవితావిశారదావిరూప

తానందసారాఖ్యతి త్ప్రప్ర

తిపాదకమహాకావ్యంబు

సర్వంబు నేకాశ్వాసము

సంపూర్ణము.

— శ్రీరామ —

పద్యానుక్రమణిక.

అం	
అంగసామ్య మంగులకు	56
అంతయు నీశ్వరు డనుచు	62
అంతయును బ్రహ్మమందు	65
అంతర్గత భేదము	72
అంతయును బ్రహ్మం బనుచో	8
అంతయును బ్రహ్మం బను నని	11
అంతయును బ్రహ్మ	12
అంతయును బ్రహ్మము సిద్ధము	15
అంతరిందియ నిగ్రహం	22
అందఱును	47
అందఱైనవారి	81

అ	
అభిలమందు	8
అమృతఁడు మిక్కిలి	113
అజగదుని పదునక్షతం	62
అజ్ఞానము వీరొటయె	71
అడుగని వారికి	17
అతఁడంతయునె నెలుగ	53
అతిబలుఁడైవిర్రులుఁడై	67
అది వేదమంత్రోపారిం	69
అధ్యాసయ హరియం	40
అధికారము తత్త్వము	36
అనవధా దోషము	42
అపలలోచనందు	90
అనితి నరుగనివారి	21
అన్నిధాతువులకు	32
అన్నిటనుండు నొక్క	41
అన్నియు నొక్కరీతి	56

అన్ని మనములు మన	95
అన్నియు బ్రహ్మార్థము	69
అన్నియున్నదస్తయత్వ	89
అన్నియూచుంబులును	108
అనుభవముగూర్చు	55
అనుభవ సమయం	12
అనుభవము తక్కు	12
అనుభవమర్థము	14
అనుభవించుచున్న	14
అనుబంధ చతుష్టయ	102
అత్పరాధరు చిర్రన	52
అమనస్కరాజయోగము	62
అమనస్కస్థితి	67
అమృతాల్లిని శయించు	107
అమృతానందవాఢాయ	114
అర్చనంబుకన్న	103
అపకులు జీవులు	42
అహ మనంగ	25

ఆ	
ఆకాశము సమృద్ధయ	105
ఆటకొరకు బుట్టు	18
ఆత్మవిద్య వరిసి	47
ఆత్మయందు నుండు	48
ఆత్మలేక మట్టు	48
ఆత్మకాంచరాని	49
ఆత్మమయతనము	52
ఆత్మర్థజన పెంబుంగ	61
ఆత్మలోననుండ	61
ఆత్మయేకంబు	4

అశ్వశిశ్యులవకు	12	ఈశండు వియోగంబున	18
అశ్వవాక్యముంచి	20	ఈశ్యరుండునామ	15
అశ్వరూపంబు	92	ఈశ్వరానుగ్రహంబున	108
అశ్వార్థుని పెరుగనిచో	52	ఈషద్వింశతయు	38
అశ్వార్థునిమంత్రేయు	18	ఈశుశిశ్యరచ్య	76
అడర మొప్పగ	20	ఉ	
అదిమరూపము	8	ఉండి లేవట్లు బ్రహ్మంబు	89
అనతియాక్షేపణ	48	ఉత్తవాఁడు తిరుగు	27
అనందావాప్తి	79	ఉత్తది జగమంది	45
అనందమయఁడు	107	ఉన్నది కలిలో	5
అనుభూయ్యయేల	76	ఉన్నది బ్రహ్మంబొక్కఁడె	23
అపరాళ త్రిపునిశే	100	ఉన్నదిలేదన తెల్లునె	24
అపరాధననిజ మైనక	25	ఉన్నది నిత్యంబై	38
అర్థిక్ హరియించఁగ	110	ఉన్నదానికీ మించిన	91
అవరణరహిత	22	ఉ	
అవిధమున నీహివము	7	ఉరకున్నధత్తు	18
అశమానుటన్న	82	ఉరకుండియండి	108
అనూత్రిక ప్రకటించిన	28	ఎ	
ఇ		ఎందుట మామము	98
ఇంటనున్నవార లెన్నియో	82	ఎంచి చేయఁడగిన	98
ఇద్యుగింటింగి నేయగల	77	ఎంతదాక ననాంకృతి	102
ఇచ్చునుబొలు కల్లి	7	ఎంతటి యొక్కంబో	112
ఇతరులకు దన	46	ఎటుచేయఁబేది	102
ఇదమిత్రమృనరానిది	48	ఎట్టెట్లా తెలిసి	89
ఇదిమిత్ర మృనరానిది	88	ఎన్నివిధంబులఁదా	24
ఇన్నియు గురుముఖుమాన	10	ఎదానబుట్టువర్యం	41
ఈ		ఎప్పుడు చెప్పఁగ	28
ఈవగిదియె	111		
ఈయాకథలం	28		

ఎత్తుడు కలుగు	66	కడుపులోని శిశువు	95
ఎవరికిఁదగినదివారికి	12	కవిజీవకర్త	67
ఎవరి పిల్లఁడైన	30	కన్నకడు చటుంచు	33
ఎవని లోకము	31	కనుగొన్న విషయ	34
ఏ		కరుణము శృంగార	18
ఏది చూడము	60	కరుణించి బోధ	98
ఏమియుఁజేయుని	45	కర్తృకర్మక్రియలవలె	60
ఏలవచ్చితి నిట	8	కగ్నబ్రహ్మం బొక్కెడ	51
ఏ		కర్మఫలంబుల	35
వికర్మసిద్ధియొక్క	63	కర్మానుష్ఠానమున	54
వివ గాతున్నవొక్కటే	42	కృమవికృతంబు	64
వి		కల వేదింబుల	65
ఒకరి కొకరువచ్చుతి	66	కలవారి కెల్ల	11
ఒక్కటిజమందు	21	కలవాఁ డీతరుల	57
ఒక్కఁడె బ్రహ్మం	43	కల్పంబుగ నేవించిన	63
ఒక్కఁడేశమందు	76	కల్పించువచ్చి మనముని	31
ఒక్కబ్రహ్మమందు	76	కలుచుకొనువని	36
ఒక్కరాజులోన	21	కామంబున నను	106
ఒడలెరుంగక క్రిందించు	99	కామరహితమైన	10
ఒరుని సాక్షుధరింప	64	కాన నీకృత్యము	8
ఒ		కాన నతనిగూర్చి	8
ఒదానీష్యంబు	28	కానక యోజనమానుట	15
కంటంగన్నవారు	34	కానక చర్మల	17
కంటిలోనికంట	91	కానక పుత్రికలించిన	23
కంబమందు వారిని	107	కానదాను గురుతులు	49
కంక ర్తపద్ధిమృదు	67	కానక నేనని యనునది	56
క		కానక చైతన్యముల	29
కడునిరర్థమందు	77	కాన కుండభూత	32
		కానక దోచినధ్యానము	38

కానక ద్వికరణకుద్ధిగ
 కానక ద్విర్యము
 కాన సృష్టికవలకుసు
 కార్యరూపమైన
 కార్యకారణరూప
 కార్యకారణచరణి
 కార్యకారణ బంధంబు
 కాలము గడుపుము
 కాపున నీకృత్యపుత్ర
 కాపున లోకులు
 కాపున నిత్యధ్యమము
 కుశల వర్జనంబున
 కుక్కదానిగుంట
 కృత్తిలి వర్జిత
 కృపయనగా
 కృషిచేయ నొడలు
 కూర్చినదై వంబెటా
 శేషుడకరియడు
 శేషల భక్తుడు
 శేషలక్ష్యనిర్మల
 శేషల నిమిత్తమున
 శేషల తత్త్వజ్ఞానము
 శైవల్యం బనిలయమని
 కొందరు మందిలలై
 కోట్లకొలది
 కోవల భక్తుల
 కోరినగతి మెలగగ
 కాంచనాదూపక

40
 45
 80
 51
 42
 96
 73
 82
 24
 27
 98
 19
 75
 20
 86
 73
 71
 8
 26
 27
 87
 91
 73
 23
 17
 27
 73
 77

గ

గమనింపం దెదైనయిం
 గాయతీమంతాగ్రము
 గిన్నెయన్నది రసకమై
 గురుడు బోధనయూపుడు
 గురుభక్తిగురుని
 గురుదీక్షాతత్పరుడై
 గురుముఖంబున
 గురుబోధామృత
 గురుభక్తుడు
 గుణబోధవర్ణనంబది
 గోపూజ వివర్ణన

చ

చరమపురుషార్థ
 చర్మచే జ్ఞానంబొంది
 చల్లనినర్మపధారణ
 చింతనానివరము
 చిలుకలలోవల
 చుట్టుచేర్చిన సామగ్రి
 చెప్పినట్లు నరుడు
 చెప్పించుకొనెడు
 చేతనందై వానెమి

జ

జగము శ్రీవిష్ణురీల
 జగదాత్మలకుం
 జగముగనయింపకుండుట
 జగముశ్రేణియింప
 జనుడు శివోపామృతము

58
 43
 6
 32
 44
 61
 97
 105
 110
 28
 98
 86
 98
 109
 108
 42
 88
 26
 82
 11
 27
 54
 88
 90
 48

జరిగినదానిదిచారణ	12	తవయందు బుట్టు	81
జాలిపెట్టంగుడె	30	తన నడవడి కొనియాడక	85
జీవముతో నున్నప్పుడె	92	తనయెడ తన కథిమానము	85
జీవునివలె దద్యుత్నము	5	తనపంటివారు లోకులు	86
జీవస్మృతుండవ్విధి	5	తననోటమారు నీరే	53
జీవవరాధీనుడనై	41	తన యాత్మయైన	55
జీవునివలెదోరుచు	6	తనకొఱకు బయల	57
జీవుడాత్మమూది	15	తన భేదద్విష్టి హేతువు	44
జీవుడనిజకర్తృత్వము	24	తనరూపము తా	80
జీవుండై రి కుండో	50	తనమనమే తన	84
జీవేశ్వరి జగములు	8	తనవర్గా విడిచి యాత్మగ	108
		తనుదాను విడిచి	112
జ్ఞా		తస్మయ్యుండు సమాధి	87
జ్ఞానము కలుగ	87	తనయాకలి	89
జ్ఞానాజ్ఞానంబులు	11	తస్మయతన బుట్టి	49
జ్ఞానానందాద్ధిని	21	తస్మయతస్వంబునకు	55
జ్ఞానాజ్ఞానంబులచే	54	తస్మయదా తత్పరుడై	75
త		తమమార్గ మనుసరించక	28
తత్వబుద్ధివర్వ	101	తలయంటుట పెబ్బలమట	50
తగినరీతి నీతి	86	తాదరియింపగ	28
తత్వబుద్ధిలేని	92	తాపెవ్వడు తన	80
తత్త్వదర్శనంబు	101	తానహంకరించి	101
తత్త్వరత్వంబునను	104	తిక్కరణములజేయు	38
తప్పులను దిద్దుకొనుచుంట	110	తిరిగిచూడకున్న	58
తనకొకడు	2	తిప్పినిటికిచ్చు	80
తన ప్రతినిధింబును	10	తెలియనునుకొను	9
తనరూపము తన	10	తెలిసియోడుచుండు	18
తన లోకము	25	తెలియకుండు వరకు	28
		తెలిసినంతవరకు	82

తెలియనందాళ	88	దృక్పక్షము నమామన్నము	110
తెలిసితి తెలిసితి	85	దేవా మా కి కంకల	7
తెలిసిన సర్వము	85	దేని తెది యెట్లు	12
తెలిసినదగు నదనడి	85	దేవుని పెండ్లికి	81
తెలియకుండిన	90	దేహోపామ్మను	68
తెలియట తెలియక	100	దేని కది సరిగ నుండును	82
తెలియనంత పాకు	108	దైవనూత్రిమందు	38
తోలుపామ్మలాట	20	దైవక మదైవక	88
తోలికపసి	72	దైవక విశిష్టదైవకుల	68
		దేవుడు రాగము	5
		దొంగబొందుకు	38
ద			
దర్శనోత్సవంబు	61	న	
దయయోను సత్త్వి	111	నడిపించుమింట సర్వము	48
దక్షుండే యెనను	50	నమ్మించగ యెక్కిము	84
ద్వంద్వంబుల నొరయట	50	నమ్మచు గురువరు	112
ద్వంద్వములు లేవు	55	నాకు లెట్టుము మందర	68
ధర్మవృత్తి భక్తి	99	నానాత్వం లేకత్వము	8
ధర్మమే యుపకారంబు	104	నానాత్రిదాసత్త్వి	25
ధన్యుడుగాక సకల	28	నానాత్మకులను	19
ద్వంద్వములకెల్ల	108	నామరూపాదులందు	90
దానము నూత్నపుత్రు	98	నానాచిత్త విచిత్త	118
దానికొరకు వెడలు	51	నాయనాంకారమే నైతి	58
ధ్యానమును బాగ్ధనంబు	36	నిజగురుండెగాదె	18
ధ్యానయోగ సమాధుల	78	నిజధర్మము	19
దినదిన మెక్కింక	87	నిజభావమరయి	25
దిక్కు గాంచుచుండు	92	నిజలేశోమహిమ	108
దీనుండై హీనుండై	3	నిత్యకు తాత్మ	9
దీనిని నిత్యధ్యానము	48	నిద్రావస్థినచో నేనె	74
ధీరుం డిల దళమున	74	నిర్విచారంబుగా	48
దృక్పక్షగానట్టి బానిక	10		

నిలుగుబడుట స్త్రీకి	14	చరులవలెదాను	41
నియమము పర్జించిన	20	చలుకులు చలుకులు	98
నీగురుండు మంచి	15	చలుభంగుల సంకల్పం	4
నీడగెలుచు నేర్పు శీ	59	చక్రిత్యగాత్యగ నిర్జిన	48
నీతోనై క్యంబందక	88	చక్రిత్యకుంబుగ	59
నీతోనై క్యము	118	చక్రిత్యి పురుషాత్మి	60
నీది నాది కాదు	58	చక్రినిధుల	87
నీది క్కేగురుపురుషం	110	చక్రిత్యివాదులకాది	72
నీ పాలనయున	111	చక్రిత్యంబుననున	113
నీధక్తులు నీమూర్తియు	94	చక్రిమీశ్వరుండు	99
నీలోలినంబగువా	39	చక్రిభాగంబు విడుపు	103
నీజేనాదిగ	23	చక్రిత్యనవాసలన	104
నేననుకొను జీవుండే	56	చక్రిత్యంబున	17
నేనై యుండును	57	చక్రియక్తిత శతములు	24
ప		పాతకు డెంచేని	94
పంచాయితీపరి	34	పాపము జేసినని	47
పంచాక్షరీలలోన	53	పాలలోని నీరు	77
పంచంబున బుట్టినని	106	పాదద్యయి ద్యంద్యం	34
పంచరంబునందు	86	పిల్లలయెడ నభి	35
పదపదమున కెంతయు	43	పిల్లనినడువడి యటులే	109
పరమార్థమునడవడి	45	పుట్టుకున్న నీకు	34
పనికిమాలినదన	51	పురుషుడు కవి	39
పరమేశ్వరినై పుణి	54	పురుషు నాశ్రయించు	98
పరమార్థము మానం	36	పురుషు డెవడు	107
పరమమిత్రుడు	37	పెద్దలు పరమరహస్యము	29
పరమేశ్వరధ్యాన	81	పెద్దలవలె జరియించక	54
పరమాణువు	82	పెరిగి పిల్లవాండ్రు	30
చరులను నెంచుట	87	పైనగోమవాని	51
చరులను దమకొర	100	పైనయెవాని	85

బ	
బాగోనరించుచు	105
బాగుపడవివారి	17
బాగుచేయగలక	76
బొడుగుతెరువు	86
బీజమునిజమై	22
బీరకాయకాది	8)
బుద్ధివోదిన	74
బోధించిన బాధించిన	71
బొమ్మరామాయణము	90

భ	
భక్తరక్షణమున	1
భక్తవరులగూర్చి	2
భరియించరాని	2
భక్తజనులైన	52
భక్తవరుల గతులు	16
భక్తిలేనివాడు	59
భక్తియనుమాత్రీ	80
భక్తుడొకయెడ	68
భక్తులకుఁబట్టు	114
భజనము మా పని	8
భయము భక్తియు	56
భేదజ్ఞానము	18
భేదముతోపనిచో	20
భేదమేయున్నచో	79
భోగము పారివడ	69
భోగికులమకుల	104
భర్తృలేఖలు	5

మ	
మనసు చెడగొట్ట	58
మనమున గోర్కి	96
మమతాహంకారం	48
మలిన శీవుండు	119
మా కిక నిన్నుగొల్వ	11
మాటలెందునుండి	3
మాటి కాడుచుండు	14
మాట మాటబోలి	49
మాయగ బ్రకృతిగ	100
మొందంబవేగవేయుము	18
మొను దా వజ్రానంబున	11
మొనుసుయోధునిచేత	98
మొందిలపిరియము	68

య	
యత్నములేకలిల్లు	7
యుక్తిమీదయుక్తి	104
యోగాభ్యాసము	88
యోగిజీవించు	59
యోచించి కర్మఫలముల	35
యోచించుచుండు	75

ర	
రమధాత్వర్థం	19
రసికజనమునస్పరసిక	75
రాజాజ్ఞవదుచు	44
రామతాదాత్మ్యంబు	9
రామండుగ గృహండుగ	31
రూపాదుల పొగిపించెడు	91

లోగిరి బళ్ళము	30	జేగంబాపగరాచట	89
రామచంద్ర కర్త	71	జేవిధముల	109
రామచంద్ర సుగుణో	71	జేషధారి స్వధగ్ధంబు	81
ల		శ	
లయమనగ	74	శంకల బుట్టెడు	58
లేనియచును	103	శాంతియెయితుల	44
లేమికలదనెడు	68	శాంతియు పాపాప	45
లోకము జూడక	68	శాంతిని పంకశ్చాంతి	60
లోకము జూడనేల	69	శివునింజేరగ	41
లోపల రాగికదా	33	శ్రీధరశంకర	1
వ		శ్రీరామరామరామ	64
పరిపింపజేసి	43	శ్రీశైలాగ్రిము	40
పచ్చినదాదిగ మరలం	57	శ్రీహరిహారం	44
పట్టికూట లట్లు	23	శ్రీహరిభజనము	73
పట్టి పన్నాయికొమ్మలు	14	శుకము కాల్యలి	95
పట్టితలపులు	87	శూన్యస్థానము	75
పట్టిజేప మంచు	109	శ్రీయముగోరెడు	63
పలయువాని వీడి	62	స	
వ్యసనము రూపము	39	సంపార దుర్మునీషము	99
వ్యవహారమునకు	78	సకలసత్సంపదాముము	97
వ్యతిరేకవ్యక్తులతో	113	సకలెంద్రియములతో	4
వస్తువృద్ధిలేని	101	సకలమతిపారసంగిహ	4
వారింపరానియచును	37	సకలభుంబుల	23
విఘ్నవాధిని	1	సకలపాత్ర ధర్మంబుల	59
విరహానున	19	సకలభూతవికతి	70
విషమమృతం	37	సత్తాతాత్రంబుట	92
విధియనదై వంతున	70	సత్యమునకు మించు	86
వికృతిగ సుకృతిగ	74	సతిసుకులమునుచు	84
వేంకటాచార్యుడు	80	సత్పురుషుడుగాక	39

సవకేంద్రాబ్జుజ	55	సార్థకము సార్థకంబగు	39
సమరసప్రస్థి	70	సార్థకమంగి గాగ	18
సర్వ కర్మయాలను	98	సార్థక కావందిజవక	48
సర్వమిశ్ర	81	సార్థక కేజంబు	77
సర్వకార్యయాలను	78	సిద్ధ మిశ్రమని	78
సహజ సద్గుణమూర్తి	13	సిద్ధంబగు రంగంబున	70
సహజమనీశ్వర	50	స్మృతియనుభవ	47
సాంబునిజానుచు	40	స్మృతికప్పితవృత్తులు	47
సాంబుతోడగలసి	95		
సాధులట్టులెట్ట	49	మా	
సాక్షాత్కమనున	39	హితవర్తనంబు	91
సార్థకమై గురునూర్తి	39	హెచ్చుగవోక్కడె	102

తప్పాప్పుల పట్టిక.

చదవ్వవలయు. సం. క్రీ.	తప్పు.	ఒప్పు.
4	2 చెలియ మెట్టులెట్టొ	చెలియ మెట్టులెట్టొ
6	1 తనకొడుకు సహాయమును జేయజేరడు	తనకు నొకఁడుసహాయమును జేయజేరఁడు
15	3 కాంతి యది కల్లుఁ జామ్మ నిశ్చింతమిలువ	కాంతియదిగల్లు నిల్వ నిశ్చిం తముగను
20	6 హేయఁపు	హేయపు
30	3 ముంచంగ	ముంచంగ
44	3 కాంతిరమన్	కాంతిరమన్
49	2 జేయటంద్రు	జేయటంద్రు
68	4 యే.పరమాణ	యొకదేహన
72	1 బాగువడనివారి పట్టిపా కాదిన	చట్టి పొక్కులాడ బాగు వడనివారి
74	2 ఏలవన	ఏలవన
74	4 నూచింపుచున్	నూచించుచున్
75	2, 3 కన్ జేకట్టుం	కన్ జేకట్టుం
78	4 కరుణయె	కరుణయె
79	1 కరుణయె	కరుణయె
81	1 కరుణారసమును	కరుణయె రసము
92	4 గీజ మీఠ వనగ	గీజమీ థవనగ
102	2 నడి పెదవనుచున్	నడి పెద వునుచున్
102	3 తిరుగుట	తిరుగుట
108	4 బాధించుం	బాధించున్
104	4 యొందున	యొందున్
110	4 ములకున్	ములకున్

చదవ్వవంశ్య. సం.క్రి.	తత్వ.	చదవ్వ.
144	4 పరేశుడు	పరేశుడు
185	4 లేకంచే లేకయున్నా లే	లేకము లేకున్నా లరిన్
	ము కుండో	ము కుండో
188	4 శివ ! పోవు	శివపోవు
198	3 పైచుము	పైచున
200	1 అఁదేరిరే చెడువా	అఁదేరియవాఁడా
220	3 దిందిర	యిందిర
254	3 నిగలగునన	గలగునన
261	4 మనము	మనము,
264	8 యిల్లె	యిల్లెఁ
263	4 చెంతయు	చెంతయు
269	7 జేగాని	జాఁగాని
210	3 ముందుగిరి	ముందుఁగిరి
229	4 యితిపూరు	నతిపూరు
235	4 యెనికిఁబరమ	యెనికిఁబరమ
256	4 యమిత	నమిత
281	4 దీరులు	దీరులు
269	2-3 ముఖ్యంబగు కారణమనిపె	భువిఁగారణమంచనిమునులే
302	4 తెలుపు	ఁచెరువు
304	4 జగతి	నిలను
431	3 భ్రాంతి	శంక
432	3 యుందు	యెందు
436	8 యది	నది
438	11 ముఖ్య	ముఖ్య
472	4 తరి	తయి
498	4 స్మరంగ	స్మరంగ
గద్య	3 లభి	లబ్ధ

శ్రీతిరుమల శ్రీనివాస తిలింగ మహావిద్యాపీఠము.

విద్యాశాఖ

“కవితలక గ్రంథమాల”

శ్రీమతి కవితలక, కవిశాఖాధ్యక్ష కంచనపల్లి కనకాంబికారి

గ్రంథములు

పండితాభిప్రాయములు.

1926 సం॥ము ఫిబ్రవరి 8 వ తేదీ చెన్నపురి నభ.
అధ్యక్షు లగు శింకపేంద్రుటాపంచానన శతావధాని
చెల్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రిగారి యుపన్యాసమునుండి

“ఈ జీవయాత్ర” పుస్తక మిటీవలనే చూచి యం
దుపై నాకుఁ దోచిన భావమును వ్రాసితిని. మే మభ్యసించిన
విద్య నేఱు. ఈయమ్మ విద్య నేఱు. ఈయమకుఁ బాల్యమందే
వైరాగ్యము కలిగినది.

ఈమె తత్త్వవిషయము వాగ్దాసినది. మఱియు నీమె
యనుభవముచే నంతయు నంగ్రహించినది. ఇందు మాకే
కొన్ని భాగము లన్వయించుట లేదు.

ఎట్టివారి కవిత్వమందైనను బ్రమాదము లుండవచ్చును.
కాళిదాసుని కవిత్వమునందును గొన్ని ప్రమాదము లున్నవి.
“ఒకని కవిత్వమందెనయు నొప్పులు తప్పులు...”—
అని ప్రాచీన పట్టిన ప్రాచీన కవిశ్రేష్ఠులలో నొకడగు తెనాలి
రామకృష్ణుని కవిత్వమందును వెదకిచూచినఁ దప్పులు లేక పో
లేదు. కావునఁ దప్పులు లేని వా రుంట యరుదు.

అట్లే యీగ్రంథమునం దొక చోట నొక శ్లోకములో
“నః పాతు” అని ప్రయోగింపఁబడినది. ఇది సామాన్యముగఁ
గోచరించు తప్పు కాదు. ఈమూలము దోషము దోషము
కాదు.

ఇకఁ దెల్పులో నొక దోషమును గానిపించదు—ఈ
మాట యావజ్జీవము పఠ్యంపఁగలను.

“కంఠః ఓమ్మన నాత్మార్పణమగు” అనుపద్యమున “అవ”
యను భాషావ్రుతుండి ఓమ్మను రూపము వచ్చిన దని కవయిత్రి
వ్రాసిన పదార్థమున నామె సంస్కృతభాషాజ్ఞానము మిక్కిలి
కొనియాడఁదగినది.

శ్రీ ఇట్టిప్రాథమికగ్రంథమురచించుట నిజముగఁబ్రశంసార్హము.

బ్రహ్మశ్రీ కవిసారథామ
శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారి యువాన్వయమునుండి

కనకమ్మగారి కవిత్వమునం దెట్టి దోషము లేదు. భార యనర్గళము శ్రీలు కవిత్వము చెప్పఁజాల రను వాదము తప్ప. బ్రాహ్మణులుతప్ప తక్కినవారు కవిత్వమును వ్రాయ లేరని కొందఱు తలఁచెడివారు. కాని రామరాజభూషణుని కవిత్వము జగిన్నుతిఁ బడసియుండలేదా? కవిత్వమునకుఁ గులముగాని, శ్రీపురుషభేదములుగాని లేవు నేటికాలమున ఘమారు 200 మంది శ్రీలు కవిత్వమును జెప్పగలవా రున్నారు.

ఇతర కవయితుల కవిత్వమునకుఁ గనకాంబగారికవిత్వ మునకు భేదము కలదు. వేదాంతప్రసక్తి ఛందోబద్ధముగఁ సరసమైన పద్యముల నిమిడ్చి వ్రాయుట యెంతో కష్టము. అయిన నట్టిదోషము లేకముం దగులనీయక చదువునపుడు భాగ వతమా, సీతారామాంజనేయమా యని మనసునకు స్ఫురింపఁ జేయునట్లు వ్రాసిన కనకమ్మగారి సామర్థ్యము స్తుతిపాత్రము

శ్రీమతి కాంచనపల్లి కనకాంబగారికి

‘కవితిలక’ బిరుదప్రదానము

[శతావధాని వేంకటశాస్త్రి కృతము]

మ॥ జననంబందితి సత్కవీటులమునకా సత్సేవఁ గావించి పెం
చినకై తకా బరమాత్మసాత్కృతిగ వాసికా సర్వ మర్పించి స
జ్జనమాన్యత్వముఁగాంచి శాశ్వతయశస్సంతానమార్జించితో
కనకాంబా ! నతులందు నీ కుపమ లోకంబందులే దెందునేన్.

ళా॥ కాశీనాథునివంశదీపకుఁ డనంగా నెందుఁ బెంపొందు నా
గేతుం డేనును శ్రీపదాన్వయుఁడు శ్రీకృష్ణుండు లోనా నుధి
నై శంపాయనులల్లు నీదుకవితకా వర్ణించునాఁ డిచ్చు నా
యాశీర్వాదముచాలజే సుకృతిబ్రహ్మానందముఁజెందఁగన్.

క॥ ఉవిదకుఁ దిలకముకన్నకా

బ్రవిమలభూషణము లేదు పార్థభమునకా

దవుల దది నీకుఁ బోనీ !

“కవితిలకము” వైతి వాత్మకశ్యాణముగన్.

కవిసార్వభౌమ

శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు రుపపాదించిన తీర్మానము.

“కవితలక బిరుదప్రదానము”

“నమస్త మనుష్యలోకమునకును దరణోపాయ గ్రంథములలో నుత్తమోత్తమమయిన “జీవయాత్ర” యను గ్రంథ రాజమును రచించి జగదుపకారము గావించిన కాంచనపల్లి కవకాంబగారికి చెన్నపుర్యాంధ్రీనభవారి యాదీరణమున సౌంధర్యభవనమున శతావధాని చెల్లపిల్ల వేంకట శాస్త్రిగారు యాధిపత్యమున జరిగిన మహాసభలో జారజన ముమున ‘కవితలక’ మను బిరుదాసంగి సభవారు వారి కృతజ్ఞతను వెల్లడించుచున్నారు.”

కవిసార్వభౌములవా రుపపాదించిన తీర్మానమును సభవా రంద రామోదించిరి.

జీవయాత్రా గ్రంథ ప్రశంస.

చెన్నపురి క్రైస్తవ కళాశాలలో

నాంధ్ర ప్రముఖుల యువన్యాసములు.

ఆంధ్రప్రతిక 1926 సం. ఫిబ్రవరి 9 తేదీ.

(కవిసార్వభౌముని యువన్యాసము నుండి)

గీతాశాస్త్రము, సీతారామాంజనేయము తరువాత జీవ
యాత్ర పరసీయ మని నుడివీరిని. అట్టి పాండిత్యము నట్టిబోధనా
కృత్తి యీకవయిత్రికిఁ గలదా యని పలువురు సంశయింప
వచ్చును. అది కవితాసామర్థ్యము పాండిత్యము మున్నగు
విషయములు మొన్న సాందర్య మహాలులో జరిగిన సభలో
నిర్ణయింప బడినవి. నేను శ్రీమతి కాంచనపల్లి కనకాంబగారి
యింటికి వెళ్లినపు డామె నన్ను గురించి యాశువుగ

కపటం బెఱుంగని కవిరా

టక్టావయే శ్రీకృష్ణలీలకీ రెఱిఁగించెన్

కపటం బెఱుంగని కవిరా

టక్టావయే శ్రీకృష్ణలీలకీరెఱిఁగించెన్.

అను పద్యమును జెప్పి యనేకార్థములతోఁ దద్భావ మామె
యువన్యసిందినపుడు బ్రహ్మానందము జెందిరిని.

ఈయమ గ్రంథమందుఁ గావ్యనిర్మాణమువఱకే ఆమె పనిగాని బోధములన్నియు మహాసీయులగు గురువులవని యామె తన గ్రంథమునందు స్పష్టముగఁ జెప్పి యుండుటచే గ్రంథము మిక్కిలి పూజ్యమగుచున్నది.

ఉపాధ్యాయుల దామె యిట్లు చెప్పియున్నది.—

కం. సాధులు వినిచిన శ్రీహరి

గాధలు బోధములుఁ గావ్యకల్పనమున నా

రాధనమొనరిచి వేంకట

నాథుని సంప్రీతుఁడేసి నడపెద యాత్రన్.

కావున మహాసీయుల బోధసారము వెన్నువలె నీ పుస్తకమునం దిమిడియుండుటచే నే నట్లభిప్రాయమొనంగియుంటిని. పెద్దలైన మీరెల్లరు నా గ్రంథమును జదివి యిది సరి యని యెఱుంగఁగోరెదను. ఇట్టి యుత్కృష్టగ్రంథ మెల్లరకు జ్ఞాన ప్రదమగును గాక !

అభివశిక్త-పరిచయచరిత

దుర్భాసు బ్రహ్మణ్యశర్మ గారు

“కవితిలక, కవితావిశారద కంచనపల్లి కనకమ్మగారు గదించిన “శవయాత్రాసంగ్రహమును” దుదముట్ట దిలకించి

తని. ఇందు కథ నిమిత్తమాత్రము, తత్త్వోపదేశమందే తాత్పర్యము. అమృతానందనాథు (గురుని) పరమానుగ్రహమునకుఁ బాత్రమై తత్త్వతః సత్యము నెఱింగిన కనకమ్మగారు ఈ రచనకుఁ బూనుకొనుట కీర్తిమాత్రపరత్వముచే నని నేఁ దలంపఁ జాలను. ఇతర రచనలవలననే ఆమె ప్రజ్ఞ విదితము. ఆమె విదుషి. పెద్దపెద్ద తరగతులవారికి విద్యనేర్పుటయేకాక, విశ్వవిద్యాలయ ప్రముఖులచే విద్యా, ఎం.ఎ. మొదలగు కార్యాలకుఁ బరీక్షాధికారిగా నియుక్తయైన విద్యావతి. ఈశ్వరానుగ్రహమునఁ దాను బడసిన విజ్ఞానమును లోకమునకుఁ బంచిపెట్టి తన్మూలమున నొద్దలపట్ల దన ధర్మము నెఱవేర్చుకొనుటయు, లోకుల శోకసాగరమునుండి యుద్ధరించుటయు నేతద్రచనకుఁ బ్రేరకములని తలంచెదను.

అమృతానందనాథులవారిని నేను స్వయముగా నెఱుఁగుదును. వారివాక్కుల నెన్నియోమారులు చవిగొని యున్నాను. వారిహృదయ మీ 'వయాత్ర'యందుఁ జక్కఁగాఁ బ్రతిబింబితమగుచున్నది. వారి యనుభవధార్యమెట్టిదోకాని వారు నుడువు దృష్టాంతము లద్భుతములు, అపూర్వములు. వారు చెప్పిన నర్థములు మఱతమన్నను మఱపురానివి. ఇవి యన్నియుఁ గనకమ్మగారు చక్కగా గ్రహించిరనుటకు గ్రంథమెల్ల సాక్ష్యముగా నున్నది.

అమృతానందుని యద్భుతోపదేశములు వారితోనే యం
తరించి పోకుండ మృధుమధురభణితి, గ్రంథముఖమున నాంధ్ర
భేశమునఁ జిరస్థాయులఁజేసిన విదుషీమణి కనకమ్మగారి గురుభక్తి
అభినందనీయము.

హంసవిజయప్రశంస.

[కతావధాని చెళ్ళపిళ్ళ వేంకటశాస్త్రిగారు రచించినది]

‘హంసవిజయ మను మీ నాటకమును గవితలకలిరుదాం
చితురాలు కాంచనపల్లి కనకమ్మగారు రచించినారు. ఈమె
యిదివరలో షుమారు పదియేండ్లకు మున్ను జీవయాత్ర యను
పద్యకావ్యమును నిర్మించియుండెను. అప్పటికే యీమె పాం
డిత్యము కవిత్రవసంబంధమైన షరీకరమునందు మిక్కిలిగా నుం
డెను. ఇటీవల నీమె మఱియును విద్యావ్యాసంగ మొనర్చి
కొన్ని డిగ్రీలనుగూడ సంపాదించియుండుటచేత మఱింత ధారా
శుద్ధి కల్గుటయేగాక యనేక శాస్త్రములకు సంబంధించిన విశే
షములుకూడ నవగిత్తమై యున్నట్లు లీ హంసవిజయమును జది
విన ప్రతి విద్యత్కవికిని గోచరించి తీరు నని నా దృఢ
విశ్వాసము.

హంసవిజయ ప్రశంస.

(బ్రహ్మశ్రీ జటావల్లభుల పురుషోత్తము, యం. ఏ. గారు)

వేదాంత ప్రతిపాదకముగు హంస విజయ మును నీ స్వతంత్ర గ్రంథ మాంధ్రీనాటకచరిత్రలో నూతన శకము నుద్భవించు జేయుచున్నది ఇంతధ్వని ప్రధానమైన నాటక మాంధ్రీవాఙ్మయములో నింతవరకును లేదు. పాశ్చాత్యము, రవళుప్తి, శబ్దప్రాధీను, భావగాంభీర్యము, కథాచమత్కృతి యహమహ విశతో నలరారుచున్నవి.

(విముక్తకాగేసర కాళిభట్ట బ్రహ్మయ్య శాస్త్రిగారు)

శ్రీమతి కాంచనవల్లి కనకాంబగారి హంసవిజయమును నాటకరాజమును జూచి యమితానందము నొందితిని. ఇట్టి యుత్తమగ్రంథమును వ్రాయు సాధ్వీమతల్లి యిక్కాలమున నున్నందుల కాంధ్రులందఱును గర్వంపఁదగినది. ఉత్తమనాటక లక్షణము లన్నియు నిం దొప్పుచున్నవి

అధునాతన ప్రాచీన సంప్రదాయముల రెంటి నజీగియున్న వారేకాని యిట్లు సర్వజనాదరణీయముగా నేటికాలమున వ్రాయఁజాలరు. శ్రీకనకమ్మగా రిట్టి గ్రంథముల నింకను వ్రాసి యాంధ్రభాషకు, నాంధ్రాళికిని సేవచేయుదురు గాక యని ప్రార్థించుచున్నాఁడను.

శ్రీ తిరుమలశ్రీనివాసాశ్రీలింగ మహావిద్యాపీఠము,
విద్యాశాఖ.

క వి తి ల క గ్రంథ మాల,
8/71 లాయిశ్శురోద్ధు, కేథడ్రోల్ పోస్టు, మద్రాసు.

శ్రీమతి కవితలక గ్రంథాలయ విద్యార్థి
కంచనవల్లి కనకమ్మగారు రచించిన

—* పద్య గ్రంథములు *—

1. శ్రీ జీవయాత్ర - ఇది వేదాంతప్రతిపాదక మగు
పద్యకావ్యము రు 2—8—0
2. హంసవిజయము - ఇది మనోహరముగు వేదాంత
నాటకము రు 1—0—0
3. అమృతసారము - (పద్యకావ్యము) శ్రవణపీఠముగు
తత్వబోధ మిందుఁ గలదు రు 1—0—0
4. ఆనందసారము - జిజ్ఞాసువుల కనితరలభ్యముగు
తత్త్వరహస్యము లిందుఁ గలవు రు 1—0—0
5. పద్యముక్తావళి - ఇది జీవయాత్రాంతర్గత పద్య
సముదాయము రు 0—8—0

6. శ్రీమద్రామాయణకథాసంగ్రహము - ఇది వాల్మీకియ బాలరామాయణమునకుఁ గందపద్యములతో నైన యాంధ్రానువాదము రు 0—6—0

7. ఆంధ్రాభిజ్ఞానశాకుంతలము - ఇది మూలము ననుసరించియు లలితముగు శ్రీ లిని వ్రాయబడిన నాటకము. కొన్ని శాస్త్రులలో మూలమునకు వన్నె పెట్టబడినది రు 1—0—0

8. రంగశతకము-ఇది కవయిత్రి తన పదియురెండవయేట నెల్లూరి రంగనాయకులపైఁ జెప్పిన కందశతకము 0—4—0.

—* వచన గ్రంథములు *—

1. రాధ-ఇది యొక సాంఘిక నవల. ఉన్నత పాఠశాల ప్లోలోఁ బాఠ్యగ్రంథముగఁ జిరకాలముగ నుపయోగ పడుచున్నది. రు 0—15—0

2. గౌతమబుద్ధ చరిత్రము-ఇది బౌద్ధమతప్రవక్త యగు బుద్ధదేవుని చరిత్రము. బాలికలకు, బాలకులకుఁ బరిచయముటకు యోగ్యము. రు 0—10—0

కవిలిక కవకాంబగారి వచన గ్రంథములు గాని, పద్య గ్రంథములు గాని దాదాపన్నియును మద్రాసు యూనివర్సిటీ వారు కొన్ని యున్నత పాఠశాలలకు, కొన్ని ఇంటరుమిడియేటులకు, బియ్యేకుఁ బ్రార్థ్యగ్రంథములుగా నేటేట నిర్ణయించుచున్నారు.

—* కవితలకగారి గ్రంథములు అచ్చులో నున్నవి *—

1. బోధకభాసుధి — (వచనము) తత్త్వబోధమున కపి యోగించు చిన్నకతలు. ఈ కతలు వ్యవహారమునను బరమార్థమునను సమయోచితముగాఁ బ్రయోగించిన శ్రోతల కవే మితానందము కలుగును.

2. తోమాలియ—ఇది కవయిత్రి యా యానందర్యషణ్ణి లలోఁ జెప్పిన పద్యకుసుమముల సముదాయము. పస్తావోచితము. మనోహరము. సమకాలికులగు మహాకవుల యభిప్రాయ బోధకములగు ఎద్యరత్నములునుం గలవు.

—* ఇతరుల గ్రంథములు అచ్చులో నున్నవి *—

వైద్యరాజు డాక్టర్, దండు సుబ్బావధాని కృతములు.

1. దానగీత—ఆత్మానుభూతిని, గురుభక్తి రసాదోక్షముగఁ జెల్పునట్టి పద్యకావ్యము. ఈరీతికావ్యములలో నిదియే మొదటిది.

2. అంబికాచరణ సరోజపూజ—ఇందలి భక్తి పాఠ వశ్యము, భారాశుద్ధి యుపాసకులకు హర్షదాయకములు.

3. ఆంధ్రభామినీ విలాసము—జగద్విఖ్యాతుడగు పండితరాయల భామినీ విలాసమున కిట్టి రసవంతముగు నాంధ్రానువాద మింతకు మున్నెవ్వరును రచించి యుండలేదు.

4. చిత్రిమాధవనాటకము—ఇది శ్రీకృష్ణవిజయమునకు ముఖ్యము
 కథ కాదు అది ఎరయ్య ఆడు నాంగనాటకమున కనుబాజుము.

5. ఆంధ్రవైద్యవిజ్ఞానము—ఇది పోదీనారావుచీనసంప్ర
 జ్ఞాయములను బోధించు గద్యపద్యాత్మకముగ వైద్యగ్రంథము.

6. అమృతానందనాథస్వామీ చరిత్రము—సాధకులకు
 శ్రద్ధులకు అపరిమితానందసంభారముకలదును పంచభాగ్యంధము.

ధర్మపాది దంటు శ్రీనివాసకర్త, బి.వీ., బి.ఎల్., గారిచే
 —• వ్రాయబడిన గ్రంథములు —•

1. నాగభూషణ శతకము—ఇది శ్రీద్రిష్టమలక్ష్మీదేవ
 త్రలింగ మహావిద్యావీరస్థాపనాచార్యులగు శ్రీమాన్-అమృతా
 నందనాథస్వామివారి, వ్యావహారిక నామమున కంకితముచేసి
 వ్రాసిన భక్తిశతకము. గురువుల కంకితముచేసిన శతకముగుటచే
 పాఠ్యులకు సంతోషకారిగా నుండును.

2. శ్రీతులసీదాస చరిత్రము—ఇది మహాభక్తుఁడు మహా
 కవియు నగు తులసీదాసుని చరిత్రము. పద్యకావ్యము. ఆధునిక
 రచనయయ్యు రసభావభరితమై, యార్యవిజ్ఞాన సంప్రదాయ
 బోధక మగు లలిత పద్యకావ్యము. ముముక్షుజ్ఞానోదయము.

